CİNSİYET ÜZERİNE

Sigmund Freud
Çev.: A. Avni Öneş

SAY

CİNSİYET ÜZERİNE

Sigmund Freud
d. 6 Mayıs 1856, Freiberg, Avusturya-Macaristan İmp. (bugün Pribor, Çek Cumhuriyeti sınırları içinde) – ö. 23 Eylül 1939, Londra.

Avusturyalı nörolog, psikanaliz ekolünün kurucusu. Orta halli bir Yahudi yün tüccarının, kırk yaşlarındayken, kendisinden yirmi yaş küçük bir kadınla yaptığı ikinci evliliğinden dünyaya geldi.

Lise yıllarında Latince, Fransızca ve İngilizce eğitimi gördü ve kendi çabasıyla İbranice, İtalyanca ve İspanyolca öğrendi. Liseden üstün başarı derecesiyle mezun oldu. Lise sonrasında Goethe'nin bir yapıtından etkilenerek tıp alanını seçti ve 1873'te Viyana Üniversitesi'ne girdi; buradan mezun olduktan sonra aynı üniversite bünyesindeki Brückle Enstitüsü'nde çalıştı.

1883'te dönemin en ünlü beyin anatomisi ve nöropatoloji uzmanı Dr. Theodor Meynert'in yönetimindeki psikiyatri kliniğinde asistan olarak çalışmaya başladı ve Meynert'ten etkilenerek nöropatolog olmaya karar verdi. 1885'te nöropatoloji doçenti oldu. Aynı yıl kokain üzerinde çalışmaya başladı ve kokainin ağrı kesici, uyuşturucu ve bağımlılık yapıcı etkilerini bulgulayan ilk kişi oldu.

Freud'un psikanaliz tekniğini geliştirmesindeki en önemli rolü, Anna O. diye tanınan bir kadın hastası oynadı. Çeşitli bedensel engelleri olan Anna O. ile "hastayı konuşturarak tedavi" yöntemini geliştirdi ve psikanaliz yönteminin temelini attı.

Prof. J. M. Charcot ile birlikte histeri üzerine yürüttüğü çalışmaların sonucunda, 1890'ların sonunda nörolojiden uzaklaşarak klinik psikolojiye yöneldi.

1896'da babasının ölümünün ardından girdiği derin bunalım sonucunda, sistemli biçimde kendini analiz etmeye başladı. Bu süreçte, çocuk cinselliği üzerine yürüttüğü araştırmalar sonucunda, ünlü "Oedipus Kompleksi" kavramını geliştirdi.

1900'de yaklaşık yedi yıldır üzerinde çalıştığı iki ciltlik *Düşlerin Yorumu* adlı kitabı yayımlandı.

1905'te yayımlanan *Cinsellik Kuramı Üzerine Üç Deneme* adlı yapıtında, cinselliğin ve üremenin aynı kavramlar olduğunu ele alarak, insan-

lardaki cinsel dürtülerin bebeklik çağında başladığını ortaya koydu. Cinsellik üzerine görüşlerinden ötürü dönemin tıp çevrelerince ağır eleştirilere uğradı.

1913'te, psikanalizi antropolojiye uyguladığı, *Totem ve Tabu* adlı yapıtı yayımlandı. Bu çalışmada, ilkel toplumlarda Oedipus Kompleksiyle bağlantılı suçluluk duygusunun bastırılmasının tüm insan kültürünün, dinlerin ve sanatın kaynağı olduğunu öne sürdü.

1923'te kendisine üstçene ve damakta kanser tanısı konuldu, izleyen yıllarda 33 kez ameliyat geçirdi. Sürekli protez takması gerektiği için, uzun yıllar konuşurken ve yemek yerken güçlük çekti.

1938'de Nazilerin Viyana'ya girmesiyle, en küçük çocuğu Anne Freud ile birlikte Avusturya'yı terk etmek zorunda kaldı ve Londra'ya yerleşti. 23 Eylül 1939'da kanserden yaşamını yitirdi.

Mektuplarını ve anı defterlerini yakan, ardında hiçbir özel belge bırakmamaya çalışan Freud'un özel yaşamına ilişkin ilk ve en kapsamlı bilgiler, aynı zamanda yakın dostu olan İngiliz psikiyatr Ernest Jones'un 1953'te yayımlanan üç ciltlik *Sigmund Freud'un Yaşamı ve Yapıtları* adlı kitabıyla ortaya çıkabilmiştir.

Yapıtları:
Die Traumdeutung (1900, Düşlerin Yorumu); *Zur Psychopathologie des Alltagslebens* (1901, Gündelik Yaşamın Psikopatolojisi); *Drei Abhandlungen zur Sexualtheorie* (1905, Cinsellik Kuramı Üzerine Üç Deneme); *Der Witz und seine Beziehung zum Unbewussten* (1905, Espri ve Bilinçdışıyla İlişkisi); *Totem und Tabu* (1913, Totem ve Tabu); *Zur Geschichte der Psychoanalytischen Bewegung* (1914, Psikanalitik Hareketin Tarihi Üzerine); *Vorlesungen zur Einführung in die Psychoanalyse* (1917, Psikanalize Giriş Üzerine Dersler); *Jenseits des Lustprinzips* (1920, Haz İlkesinin Ötesinde); *Das Ich und das Es* (1923, Benlik ve İlkel Benlik); *Selbstdarstellung* (1925, Hayatım ve Psikanaliz); *Hemmung, Symptom und Angst* (1926, Ketvurma, Belirti ve Bunaltı); *Die Zukunft einer Illusion* (1927, Bir Yanılsamanın Geleceği); *Das Unbehagen in der Kultur* (1930, Kültürün Huzursuzluğu); *Der Mann Moses und die monotheistische Religion* (1939, Musa ve Tektanrıcılık)

Sigmund Freud'un Say Yayınları'ndaki öteki yapıtları:
Cinsiyet Üzerine
Psikanaliz Üzerine
Yaşamım ve Psikanaliz
Çocukta Fobinin Analizi
Kültürün Huzursuzluğu

Cinsiyet Üzerine

Sigmund Freud

Almancadan çeviren:
A. Avni Öneş

say

Say Yayınları
Psikoloji Dizisi

Cinsiyet Üzerine / Sigmund Freud
Özgün adı: Drei Abhandlungen zur Sexualtheorie

ISBN 978-975-468-022-5
Sertifika No: 10962

Yayın Hakları © Say Yayınları
Bu eserin tüm hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Almancadan çeviren: A. Avni Öneş
Ön kapak resmi: *Venüs ve Cupido Alegorisi*, Agnolo Bronzino, yak. 1550
Arka kapak resmi: Sigmund Freud

Baskı: Kurtiş Matbaası
Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 613 68 94
Matbaa sertifika no:12992

1. Baskı: Say Yayınları, 1981
13. Baskı: Say Yayınları, 2006
14. Baskı: Say Yayınları, 2009
15. Baskı: Say Yayınları, 2011
16. Baskı: Say Yayınları, 2012

Say Yayınları
Ankara Cad. 22/12 • TR-34110 Sirkeci-İstanbul
Telefon: (0212) 512 21 58 • Faks: (0212) 512 50 80
www.sayyayincilik.com • e-posta: say@sayyayincilik.com
www.facebook.com/sayyayinlari

Genel Dağıtım: Say Dağıtım Ltd. Şti.
Ankara Cad. 22/4 • TR-34110 Sirkeci-İstanbul
Telefon: (0212) 528 17 54 • Faks: (0212) 512 50 80
e-posta: dagitim@saykitap.com • online satış: www.saykitap.com

İÇİNDEKİLER

Freud'un Yaşamı • 7
Açıklama • 15
Sonuncu Baskının Önsözü • 17
Birkaç Söz Daha • 19

I. BÖLÜM
Cinsel Sapmalar • 23
1. Cinsel Nesneyle İlintili Sapmalar • 24
A. Dönüklük • 24
B. Çocukların ve Hayvanların Cinsel Nesne Olarak Alınması • 33
2. Cinsel Amaçla İlintili Olan Sapmalar • 35
A. Anatomik Saldırılar • 36
B. Başlangıçtaki Cinsel Amaçların Saplanımı • 40
3. Sapıklar Üzerine Genel Yargılar • 44
4. Nevrozlularda Cinsel Dürtü • 47
5. Kısmi Dürtüler ve Şehvet Uyandırıcı Bölgeler • 51
6. Psikonevrozlarda Cinsel Sapıklığın Görünür Egemenliğinin Açıklanması • 53
7. Cinselliğin Çocuksu Karakteri Üzerine İlk Belirtiler • 55

II. BÖLÜM

Çocuk Cinselliği • 59

1. Çocukluk Süresince Cinselliğin Gizli Kalışı ve Bunun Arada Bir Ortaya Çıkışı • 62
2. Cinselliğin Çocuktaki Gösterileri • 64
3. Çocuk Cinselliğinin Cinsel Amacı • 67
4. Mastürbasyon Şekilli Cinsel Gösteriler • 69
5. Çocuğun Cinsel Araştırmaları • 77
6. Cinsel Oluşumun Gelişme Evreleri • 80
7. Çocuk Cinselliğinin Kaynakları • 84

III. BÖLÜM

Erginliğin Değişiklikleri • 93

1. Üreme Bölgelerinin Üstünlüğü ve İlkel Haz • 94
2. Cinsel Uyarılma Sorunu • 98
3. Libido Kuramı • 102
4. Cinslerin Birbirinden Ayrılması • 104
5. Nesnenin Keşfedilmesi • 107

IV. BÖLÜM

Sonuç • 117

V. BÖLÜM

Notlar • 133

FREUD'UN YAŞAMI

Psikanalizin kurucusu Sigmund Freud, yaşamöyküsü ve çalışmalarını 1925 yılında Leipzig'de *Şimdiki Tıp: Otobiyografiler* dizisinde yayınlamıştır. Elbette ondan sonra da çalışmalarını sürdürmüş fakat Hitler Almanyası'nın 1938'de Avusturya'yı işgal etmesi üzerine, Nazilerden kaçan dünyaca ünlü birçok bilgin ve fikir adamı gibi, o da Viyana'dan ayrılarak İngiltere'ye geçmiş, 1939'da Londra'da ölmüştür.

Freud, yaşamöyküsü *Yaşamım ve Psikanaliz*'de (Çev.: Kâmuran Şipal, Say Yayınları, 10. baskı, 2009). "6 Mayıs 1856'da Freiberg'de doğdum..." diyerek başlar. Ailesini, babasının maddi durumunu, çocukluğunu, ilköğrenim yıllarını anlatır: Babası onun meslek seçimini kendi gönül eğilimine bırakmıştır. Genç Freud ise hekimliğe ve hekimin toplum içindeki durumuna karşı heves duymamaktadır: Doktor olduktan sonra bile bu duygusu değişmemiştir. O, yalnız insan ilişkilerini konu alan bilimleri "öğrenme susamışlığı" ile tutuşmaktadır. Hareket noktası bu olmuştur.

O zaman moda olan, evrensel şeylerin anlaşılmasını olağan-üstü bir açıklıkla verecek gibi görünen Darwin Teorisi, kendisini kuvvetle çekmektedir.

Sonunda, liseyi bitirdiği zaman, bir konferansta dinlediği, Goethe'nin "Tabiat" üzerine denemesi, ona tıp fakültesine yazılma kararını verdirtmiştir.

Yalnız burada bazı düş kırıklıklarına uğrar. Bunlardan birincisi, Yahudi olduğu için kendisini başka öğrenciler arasında "aşağı" hissetmek durumunda kalmasıdır. İkincisi: Üniversitenin ilk yıllarında, aşırı gençlik çabasıyla bilimin her dalına atılmak istemişse de doğal verilerinin –kendi deyimiyle– "özelliği ve darlığı", başarı kazanmasını engellemesidir.

Freud, sonunda Ernest Brücke'nin Fizyoloji Laboratuvarı'na girer, orada dört yıl çalışır. 1882'de hocasının öğüdüne uyarak "teorik çalışmalar"dan vazgeçip Viyana'da, Büyük Hastane'de stajyer doktor olarak çalışmaya başlar.

Hastanenin Beyin Anatomisi Enstitüsü'nde incelemeler yapar. Fakat beyin anatomisinin, pratik bakımdan, fizyolojiden daha ileri bir adım olmadığını fark ederek, ağırlığı, sinir hastalıklarının incelenmesine verir. Bu rahatsızlık, o zamanlar bir uzmanlık dalı sayılmayarak iç hastalıklarının çeşitli bölümlerinden biri olarak kabul ediliyordu. Freud ise onu tıbbın bambaşka bir alanı olarak düşünüyor ve bu konu üzerinde kendisini kendisinin yetiştirtmesi gerektiğini kavrıyordu.

O sıralarda Paris'teki ünlü doktor Charcot'un adı, sinir hastalıkları konusu üzerinde büyük bir otorite olarak parlamaktadır. Freud öğretimini onun yanında ilerletmek için, Paris'e gitme fırsatını elde eder.

Freud, *Yaşamım ve Psikanaliz*'in birinci bölümünde Paris'teki çalışmalarını, Charcot ile yaptığı sıkı işbirliğini, sinir hastalıklarının, özellikle, hhisteri'nin tedavisinde ipnotizmanın uygulanmasını öğrenişini, Viyana'ya döndükten sonra, kendisinin de aynı metodu kullanışını anlatır. Histeri'nin yalnız kadınlara özgü bir hastalık olmadığını, erkeklerde de bulunduğu tezini Tabipler Birliği'nde açıklamasının nasıl alaycı bir tepkiyle karşılandığını söyler.

Freud, organik sinir hastalıklarının tedavisiyle uğraşmaktan vazgeçer, işin ruh yönünü ele alır. Bunda önceleri hipnoz

uykusunu kullanırken, telkin ve serbest çağrışımla, bastırılan istek ve duyguları hastaya açıklamakla daha iyi sonuçlara vardığını görür. Sonra Fransa'ya, Nancy'ye giderek Dr. Bernheim ile çalışmalar yapar. Dönüşünde Dr. Breuer'le başlamış olduğu çalışmalarını sürdürür. Birlikte *Histeri Üzerine Çalışmalar*'ı yayınlarlar. Fakat, önceleri pek iyi anlaştıkları Breuer ile aralarında, gittikçe görüş ayrılıkları belirir. Freud hastalığın oluşumunun bilinçsiz yasaklamalardan ve bastırmalardan ileri geldiği anlayışını öne sürer. Ona göre, nevrozlar "ben" ile "libido" arasındaki uzlaşmazlıkların sonucudur. Breuer ise bu alanda daha ileri gitmekten çekinmektedir.

Daha önce, 1891'de Freud'un beyin felçleri üzerine yapmış olduğu çalışmaların bir ürünü olarak küçük bir kitabı çıkmıştı: *Afaziler Anlayışı Üzerine* (Zur Affasung der Aphasien). "Şimdi benim için bilimsel araştırmanın, hayatımın baş ilgi konusu olduğunu izlemek ve göstermek gerekiyor", diyen Freud, *Yaşamım ve Psikanaliz*'in ikinci bölümüne şöyle başlar:

"Açıklamamı tamamlarken, daha başlangıçta hipnoza, ipnotik telkinden başka bir görev de yaptırmış olduğunu itiraf etmem gerekiyor. Onu, hastanın ruhunu hastalığının tarihine, onun doğuşuna bağıntılı olarak araştırmak için kullanıyordum; o bu tarihi ve doğuşu, uyanık halde çok zaman hiç mi hiç ya da pek eksik bir şekilde bana bildirebiliyordu. Bu yürüyüş tarzı bana emreden ya da yasaklayan basit telkinden daha etkili gibi görünmekle kalmıyor; telkinin tekdüzeli yöntemiyle iyileştirmeye çalıştığı olayın kaynağına bağlı bir şeyi öğrenmeye hakkı olan hekimin bilme susuzluğunu da doyuruyordu.

Bu başka davranış tarzına şu şekilde gelmiştim: Henüz Brücke'nin laboratuvarındayken, Dr. Joseph Breuer ile tanışmıştım; o Viyana'nın en parlak pratisyen hekimlerinden biri olduğu gibi bilimsel bir geçmişe de sahipti. Solunum fizyolojisi ve denge organı üzerine kalıcı bir değer taşıyan birçok çalışması vardı. Üs-

tün zekâlı bir insandı, benden on dört yaş büyüktü; ilişkilerimiz pek çabuk içtenlik kazandı. Bulunduğum güç yaşama koşulları içinde dostum ve desteğim oldu. Bütün bilimsel ilgilerimizi birlikte ortaya koymaya alıştık; elbette, bu ilişkilerde, kazanan bendim. Psikanalizin gelişmesi onun dostluğuna mal oldu bana. Bu bedeli ödemek benim için kolay olmadı; ama bu kaçınılmazdı.

Daha Paris'e gitmeden önce, 1880'den 1882'ye kadar özel bir yöntemle tedavi etmiş olduğu bir hhisteri olgusu üzerindeki gözlemlerini bilirdi, bu onun hhisteri semptomlarının çıkış nedenleri ve anlamı üzerine derin görüşler edinmesini sağlamıştı. Bu, Janet'nin çalışmalarının henüz geleceğe dair olduğu bir zamanda meydana gelmişti. Çeşitli yinelemelerle bana, hastasının hikâyesinden parçalar okudu; ben de nevrozun anlaşılmasında henüz böyle bir adım atmamış olduğum izlenimini edindim. Paris'e gittiğimde, bu sonuçları Charcot'ya anlatmaya karar verdim, öyle de yaptım. Fakat üstat daha ilk araştırmalardan başlayarak, hiçbir ilgi göstermedi. Ben de bu konuya bir daha dönmedim, kendim de artık bu işle uğraşmadım.

Viyana'ya dönünce, dikkatimi tekrar Breuer'in gözlemi üzerine çevirdim ve onu bana daha ayrıntılı olarak anlattırdım."

Freud böylece, Breuer'le yaptığı çalışmalarını ve aralarında beliren görüş ayrılıklarını özetledikten sonra, kendi kendine girmiş olduğu bu çetin yolda yeni kanılara nasıl vardığını, psikanaliz adıyla kurduğu bilimin temellerini nasıl attığını, ruh hastalıklarının oluşumu ve tedavisi anlayışına nasıl bambaşka bir yöntem getirdiğini anlatır. İlk olarak *bilinçsizlik* ve *bastırma* kavramlarını ortaya atmıştır. İnsanın ruhunun derinliklerinde *libido* denilen zorlayıcı bir güç çıkarmıştır. Cinselliğe en önemli rolü vermiştir. İşte Freud'un yadırganması hatta hor görülmesi, genellikle de

yanlış anlaşılması, bu oluştan başlar. Kendilerini Freud'la birlikte "Derinlik Psikolojisi"ne vermiş olan çalışma arkadaşlarından kimileri de bu yüzden ondan ayrılmış, ona karşı duruma bile geçmiştir.

Yaşamım ve Psikanaliz, aslında Freud'un özel yaşantısının değil, bilimsel çalışmalarını ve çatışmalarının anlatısıdır. İnsan düşüncesi için yepyeni bir çığır açan bu yenilmez savaşçının birçok direnmeyle karşılaşması olağandır. Fakat o, yolundan hiçbir zaman sapmadığı gibi, daha da ileri gitmiş, uzun süren yaşamı boyunca, insan ruhunun en karanlık noktalarına ışık serpen devrim yapıcı eserlerini, gittikçe daha derine inen yeni buluşlarıyla güçlendirerek yayınlamaktan geri kalmamıştır.

Durmak, dinlenmek bilmeyen bu bilim savaşçısının çalışmalarını, zihin gelişmesinin ve düşüncelerinin başlıca dönüm noktalarını, biraz da özel yaşamının önemli olaylarını yılların dizini içinde, özetleyici bir tablo halinde veriyoruz:

1856 -6 Mayıs. Moravia'nın Freiberg şehrinde doğumu.
1860 -Ailesinin Viyana'ya yerleşmesi.
1865 -Freud, Gymnasium'a (ortadereceli okula) giriyor.
1873 -Tıp öğrencisi olarak Viyana Üniversitesi'ne giriyor.
1876-82 -Viyana Fizyoloji Enstitüsü'nde Dr. Brückey'le çalışıyor.
1877 -İlk yayınları: Anatomi ve fizyoloji üzerine yazılar.
1881 -Tıp Doktoru diplomasını alışı.
1882 -Martha Bernays ile nişanlanma.
1882-85 -Viyana'nın Büyük Hastanesi'nde beyin anatomisi üzerine çalışmaları. Birçok yazısının yayınlanması.
1884-87 -Kokainin klinikte kullanılması üzerine araştırmalar.
1885 -Nöropatoloji'ye, *Privatdozent* (Özel doçent: Üniversite okutmanı) olarak atanması.

1885 (Ekim)-***1886*** (Şubat) -Paris'te Salpetrier Hastanesi'nde Charcot ile sinir hastalıkları üzerine incelemeler yapması. Histeri ve hipnozla ilk ilgilenişi.

1886 -Martha Bernays ile evlenmesi. Viyana'da özel pratisyen hekim olarak çalışmaya başlaması.

1886-1893 -Nöroloji üzerine, özellikle Viyana'da, Kassowitz Enstitüsü'nde çocukların beyin felçleri üzerinde çalışmalarını sürdürerek birçok yazı yayınlaması. Gittikçe, nörolojiden çok psikopatolojiye ilgi duymaya başlaması.

1887 -İlk çocuğu, Mathilde'in doğuşu.

1887-1901 -Berlin'de, Wilhelm Fliess ile dostluk kurması ve mektuplaşması. Freud'un bu dönemde ona yazmış olduğu mektuplar ölümünden sonra, 1950'de yayınlanmıştır.

1887 -Tedavi uygulamalarında ipnotik telkini kullanmaya başlaması.

1888 -Histerinin katartik tedavisi için, Breuer ile birlikte hipnozu kullanmaya başlaması. Gitgide, hipnozu bir yana bırakarak serbest çağrışımlardan yararlanması.

1889 -Bernheim'in telkin tekniğini incelemek için, Nancy'ye onu ziyarete gitmesi.

1889 -Büyük oğlunun, Martin'in doğumu.

1891 -*Afaziler Anlayışı Üzerine* monografi. İkinci oğlunun, Oliver'in doğumu.

1892 -En küçük oğlunun, Ernst'in doğumu.

1892-98 -Histeri, saplantılar ve bunaltı üzerinde araştırmalar ve kısa yayınlar. Breuer ile birlikte yazılmış olan *Histeri Üzerine İncelemeler*'in yayınlanması: Histeri olguları ve onların Freud tarafından kendi tekniğince anlatılması.

1893-96 -Freud ile Breuer arasında gittikçe artan görüş ayrılığı. Freud'un, yasaklama ve bastırma olgusunu ve nevrozun, ben (ego) ile libido arasındaki uzlaşmazlıktan doğduğu anlayışını öne sürmesi.

1895 -*Bilimsel Bir Psikoloji İçin Tasarı*'nın yayınlanması Freud'un en küçük çocuğunun, Anna'nın doğumu.
1897 -Freud'un kendi kendini analizi. Bu, onu troma teorisini bırakmaya, çocuk cinselliğini ve Oedipus karmaşasını tanımaya götürüyor.
1900 -*Günlük Hayatın Psikopatolojisi.* Rüyalar üzerine yazmış olduğu kitabıyla birlikte yayınlanmış olan bu eser, Freud'un yalnız patolojik hallere değil normal zihin hayatına da uygulanan teorilerinin bütününü vermektedir.
1902 -"Olağanüstü Profesör" olarak atanması.
1905 -*Cinsellik Teorisi Üzerine Üç Deneme.* Bunda ilk kez, içgüdünün gelişmesini insanda çocukluktan başlayarak olgunluk çağına dek aldığı yol çizilmektedir.
1906 -Jung'un, psikanalizciler arasına katılması.
1908 -Psikanalizcilerin ilk uluslararası toplantısı. (Salzburg'da).
1909 -Freud ile Jung'un konferans için ABD'ye çağrılması. Bir çocuğun (beş yaşındaki küçük Hans) ilk kez analizi olgusunu hikâyesi.
1910 -"Narsisizm" teorisinin ilk çıkışı.
1911 -Adler'in ayrılması.
1911-15 -Psikanaliz tekniği üzerine yayınlar. Psikanalitik teorilerin psişik olgulara uygulanması.
1913-14 -*Totem ve Tabu*: Psikanalizin antropolojik oluşlara uygulanması.
1914 -Jung'un ayrılması.
1914 -*Psiko-Analitik Hareketin Tarihi Üzerine*: Adler ve Jung üzerine bir polemik bölümü ile.
1915 -Temel teorik sorunlar üzerine "metapsikolojik" on iki yazılık bir dizi. Bunların ancak beşi kalmıştır.

1915-17 *-Psikanalize Giriş.* Birinci Dünya Savaşı sırasında Freud'un görüşlerinin genel görünümünü veren konferanslar.

1919 -Narsisizm teorisinin savaş nevrozlarına uygulanması.

1920 -İkinci kızının ölümü.

1920 *-Haz İlkesinin Ötesi*: "Tekrarlama Zorlayışı" anlayışının ve "Ölü İçgüdü" teorisinin ilk açıklanması.

1921 *-Kolektif Psikoloji ve Ben'in Analizi.* "Ben" üzerine sistemli bir analiz çalışmasının başlangıçları.

1923 *-Ben ve O,* (Das ich und das Es), Ben (ego), üst-ben'e (super-ego) bölünerek çalışmasının ve yapısının gözden geçirilmiş açıklaması.

1925 -Kadının cinsel gelişmesi üzerine yeniden gözden geçirilmiş görüşler.

1926 *-Yasaklamalar, Semptomlar ve Bunaltı*: Bunaltı sorunu üzerine yeniden gözden geçirilmiş görüşler.

1927 *-Bir Kuruntunun Geleceği*: Din üzerine bir tartışma.

1930 *-Uygarlık ve Rahatsızlıkları.* Freud'un, Frankfurt Belediyesi'nin verdiği "Goethe Armağanı"nı alması.

1933 -Hitler'in Almanya'da iktidara geçmesi; Freud'un kitaplarının Berlin'de, kamu önünde yakılması.

1934-38 *-Musa ve Tektanrıcılık*: Bu, Freud'un sağlığında yayınlanmış olan son eseridir.

1936 -Doğumunun sekseninci yıldönümü. İngiltere'nin Royal Society Muhabir Üyeliği'ne seçilişi.

1938 -Hitler'in Avusturya'yı işgal edişi. Freud'un, Viyana'dan ayrılarak Londra'ya gidişi.

1938 *-Bir Psikanaliz Taslağı*: Psikanalizin bitmemiş fakat derin bir açıklanışıdır.

1939 -23 Eylül. Londra'da ölümü.

AÇIKLAMA

Cinsiyet Üzerine'nin (Drei Abhandlungen zur Sexualtheo-rie) ilk baskısı 1905 yılında çıkmıştır. Arkasından 1910, 1915 ve 1923 yıllarında yeni baskıları yayımlanmış. Bu baskılarında Freud, yeni buluşlarını da gözönüne alarak ilk metin üzerinde değişiklikler, önemli eklemeler yaparak eserini tekrar tekrar işlemiştir.

Dilimize çevrilen bu kitap, en kesin şeklini almış olandır. Batıdaki bazı çevirmenlerin yaptıkları gibi hangi bölümlerin ne zaman değiştirildiklerini ya da eklendiklerini parantez içinde göstermeyi gereksiz bulduk. Bu, metnin akıcılığını bozacağı gibi okuyucunun dikkatini de dağıtabilir. Amacımız Freud'un düşünce gelişmesini zaman içinde izlemek yerine, onun cinsellik konusunda en son ve tüm olarak ne söylemiş olduğunu katkısız vermektir.

Uğradığımız en büyük güçlük, çok sayıda terim ve deyimlere dilimizde karşılık bulamayışımız, bunun için yeni yeni kelimeler aramak ve türetmek zorunluluğunu duymamızdır. Hemen hemen bütün bilim ve teknik dallarında olduğu gibi felsefe, psikoloji, özellikle psikanaliz alanında da yerleşmiş, herkesçe ortaklaşa kullanılan terimlere sahip değ-

liz. Okul kitaplarından bilimsel eserlere ve halk için kaleme alınan yazılardan en ağır çalışmalara kadar, hepsinde Latince, Yunanca, Arapça, Farsça ile modern Batı dillerinden terim ve deyimler karmakarışık bir halde kullanılmaktadır. Bu arada da yeni türetilmiş Türkçe kelimelere yer verilmektedir. Bunların da çoğu zaman parantez içinde Fransızcaları yer almaktadır.

Biz yalnız yabancı dil bilenlerin değil az çok kültürlü kişilerin de kolaylıkla anlaması gerektiğine inandığımız bu eserin çevirisinde mümkün olduğu kadar Türkçe kelimeler kullanmaya çaba gösterdik. Yeni terimler türetme yolunu az kullanarak, daha çok konuşulan dilden kelimeler aldık ve bunlarla en karmakarışık deyimleri bile karşılamaya çalıştık. Örneğin tıpta: "Bir organın doğal durumunu değiştirmesi, doğal bir gidişin yolundan sapması" diye tanımlanan "inversion" (ters dönme, ters çevrilme, altüst olma) terimine "dönüklük" karşılığını vermeyi uygun bulduk. Böylece asıl "sapıklık"* olarak çevire geldiğimiz "perversion" (yoldan çıkma, sapma, bozulma, ahlakça kötüleşme) terimi ile karışıklığı önledik.

Bunun gibi daha birçok yeni kullanımla çevirimizin bu alanda bir terim birliği kurulmasında yararlı olacağına inanıyoruz.

* Çevirmenimiz tarafından "perversion" karşılığı önerilen "sapıklık" terimi, dilimize "sapma" olarak yerleşti, sözlüklere bu şekilde aktarıldı. Çeviri metne sadık kalmamıza rağmen anlam karmaşasına neden olmamak için bu durumu belirtme gereği duyduk.

SONUNCU BASKININ ÖNSÖZÜ

Kamunun bu kitap karşısındaki tutumunu on yıl incelemek fırsatı bulduktan sonra bu sonuncu baskıya, yanlış anlamları gidermeye ve doğabilecek hayal kırıklıklarını önlemeye yarayacak birkaç açıklama eklemek istedim. Her şeyden önce, analizimizin, psikanalitik yöntem derinleştirmesi gereken günlük hekim deneyleri üzerine kurulduğu olgusunda ve bilimsel değerinin bundan doğması gerektiğinde direteceğiz. *Cinsellik Üzerine Üç Deneme* ancak psikanalizin tanıdığı ve doğrulayabileceği şeyleri içine alabilir. İşte bunun için, bu denemelerden bir cinsellik kuramı çıkabileceği pek de uygun görülmemektedir. Büyük önem taşır göründükleri halde, cinsel yaşamın kimi temel sorunları üzerinde durum almamış olmamız da anlaşılacaktır. Bununla birlikte, yazarın bu sorunları hiç de bilmediğine ya da ikinci derecede bir önem vererek onları bir yana bıraktığına inanılmasını istemedim.

Yalnız sorunların seçilmesi değil incelememizin düzeni de bu kitabın, zaten bizi bunu yazmaya iten psikanalitik açıklamaya ne denli bağlı olduğunu gösterecektir. İzlediğimiz yöntem, bütün anlatışlarda, bünye etkenleri ikinci planda bırakıldığı halde dışarı tarafından şartlanmış olan etkenleri birinci plana almamızla karakterize edilmiştir. Kişinin kendi kendine (ontojenetik) gelişmesini soydan gelen (filojenetik) geliş-

meden üstün tutuyoruz. Gerçekten, dışarının şartladığı gösteriler analizimizin başlıca konusunu oluşturmaktadır; bu, onların hemen hemen tümünü yorumlayabilmektedir.

Bünye gösterileri, bir tür geri planda görünebilirler ve yaşamın deneyleri tarafından uyandırılırlar; onları büsbütün değerlendirmeyi istemek psikanalizin alanını aşmaktır.

Ontojenezle filojenez arasında benzer bir bağlantı vardır. Filojenez daha yeni bir deneyle değişmedikçe, ontojenezin yinelenmesi gibi kabul edilebilir. Filojenetik (soydan gelme) düzen ontojenetik (kendi kendine) evrim arasında görünür. Fakat aslında, bünye, yeni ve kişisel bir deneyin eklendiği, önceki bir deneyin tortusundan başka bir şey değildir.

Benim incelemelerimin sonuçları psikanalizin verilerine sıkıca bağlıysa da, öte yandan bu çalışmanın her türlü biyolojik araştırma karşısındaki bağımsızlığını ileri sürmek zorundayım. Belli türlerde genel ya da özel cinsel biyolojinin bize açtığı görünümlere bağlanmayı dikkatle önledim ve cinsel işlevlerin incelenmesini psikanalitik tekniği kullanarak ele aldım. Amacım, psikolojinin, insanın cinsel yaşamının biyolojisi üzerinde ne ölçüde göstermeler sağladığını araştırmaktı. Böylece bu, her iki alandaki bağlantıları ve birbirine uyan olguları aydınlığa çıkarmama olanak sağlamıştır. Gene de temel noktalar üzerinde, psikanaliz, biyolojininki ile bağdaşmayan fikirlere ve sonuçlara götürdüğü zaman bazı tezlerden vazgeçmek gerektiğini de sanmadım.

Viyana, Ekim 1914

BİRKAÇ SÖZ DAHA

Savaştaki olaylar, kamunun psikanalize gösterdiği ilgiyi azaltmadı. Bununla birlikte, bu ilgi onun bütün bölümleri üzerine aynı eşitliğe gitmemektedir. Psikanalizin büsbütün psikolojik olan, bilinçsizlikle, bastırma ile marazi bozuklukları belli eden uyuşmazlıkla, semptomların oluşum mekanizması ile ilintili olan kısımları genellikle kabul edilse ve gözönüne alınsa bile biyolojiye dokunan ve temel fikirleri bu kitapta açıklanan öğreti bölümü aksine çok sayıda karşıtın itirazına uğramaktadır; hatta bir zaman kendilerini psikanalize vermiş olan düşünürlerden çokları onu bırakmışlar, normal ve patolojik yaşamda cinsel öğrenimin rolünü azaltacak yeni varsayımlar ileri sürmüşlerdir.

Gelgelelim, ben psikanalitik öğretinin bu bölümünün gerçekten öbürlerinden daha çok uzaklaştığını kabule karar veremem. Anılarım ve sorunun her zaman yinelenen bir incelenmesi kuramın özenle ve tarafsız yapılmış gözlemler üzerine kurulduğunu kanıtlamaktadır; öte yandan kamunun davranışını da kendi kendime kolayca açıklamaktayım. Önce, yalnızca analizi hastanın çocukluğuna kadar götürebilmek için yeterli sabıra ve oldukça güvenli bir yönteme sahip olan göz-

lemcilerin insanın cinsel yaşamının başlangıcı üzerine ileri sürülmüş varsayımları doğrulayacak halde olduklarını söyleyelim. Çoğu zaman, böyle hareket etmek mümkün olamaz, hiç değilse görünüşte çabuk bir iyileşme elde etmek isteyen hekim böyle yapamaz. Psikanalizle çalışan hekimler dışında kimse, bu alana giremez ve dolayısıyla kendine özgü antipatileri, önyargıları ile belirlenmemiş olan bir sağyargı kuramaz. Genel olarak çocukların gözlemiyle yetinmek doğru olsaydı, bu kitabı yazma zahmetinden kendimizi kurtarmış olurduk.

Bu kitabın kimi parçalarının cinsel yaşamın her beşeri etkinlikteki önemi üzerinde direttiğimiz, cinsellik kavramını genişletmeye çalıştığımız bölümlerinin, her zaman psikanalize karşı direnmelere bahane olarak kullanıldığı olgusunu anımsatmak gerekir. Gürültülü sözcükler kullanarak psikanalizin tüm cinsellik (panseksüalizm) olduğundan söz etmeye ve ona "her şey"i cinsellikle açıklamak gibi akıl almaz bir kınamada bulunmaya dek gidilmiştir. Zihinleri bulandıran tutkuların etkisi unutulabilirse ve birçok şeyin anısı kaybedilebilirse, insan olgulardan şaşırabilir. Çok zaman önce, Schopenhauer insanlara cinsel eğilimlerinin hangi ölçüde belirlenmiş olduğunu gösteriyordu. Alışılmış anlamında alınan bu sözcük o denli etkileyici öğretiyi nasıl büsbütün unutabilirdi? Son olarak, bizce cinsellik fikrine verilen kapsam, çocukların ve sapık denilenlerin psikanalizinin bize kabul ettirdiği kapsamla ilintili olarak, yukarıdan, psikanaliz üzerine hor görme bakışı fırlatanlara, daha geniş bir cinsellik fikrinin tanrısal Eflâtun'un Eros'una ne denli yaklaştığını anımsaması gerektiği karşılığını vereceğiz.[1]

Viyana, Mayıs 1920

I. BÖLÜM[2]

CİNSEL SAPMALAR

İnsanın ve hayvanın cinsel gereksinimlerini açıklamak için biyolojide bir "cinsel dürtü"nün varlığı kabul edilir; aynı şekilde, açlığı anlatmak için bir beslenme dürtüsü varsayılır. Bununla birlikte halk dilinde, cinsel gereksinim için açlığın karşılığı bir kelime yoktur. Bilim dili ise "libido" terimini kullanır.[3]

Halkın görüşü, cinsel dürtünün niteliği ve karakterleri üzerinde bazı kesin düşünceler ileri sürer. Böylece, bu dürtünün çocukta bulunmadığını, erginlik çağında oluştuğu ve olgunluğa götüren yürüyüşle sıkı bağlantısı olduğunu, cinslerden birinin öbürü üzerinde dayanılmaz bir çekim yapması biçiminde kendini gösterdiğini, amacının cinsel birleşme ya da hiç değilse bu amaca giden bir eylemler topluluğu olduğunu söylemek uygun görünür.

Bu anlatımın gerçeği ancak pek eksik kıldığına inanmak için her hakka sahibiz. Eğer yakından incelenirse, bu düşüncelerde bir yığın yanlışlıklar, doğru olmayan noktalar, ivedice verilmiş yargılar görülür.

İki terimi ayırıp berlirtmekle işe başlayalım: Cinsel çekim oluşturan kimseye *cinsel nesne*, dürtünün bir kimseyi ittiği ey-

leme *cinsel amaç* diyeceğiz. Bilimsel deney bize kâh nesne ile kâh cinsel amaçla ilintili çok sayıda sapma bulunduğunu ve bu sapmalarla normal sayılan hal arasındaki bağlantıları derinleştirmeye çalışmak gerektiğini kanıtlamaktadır.

1. CİNSEL NESNEYLE İLİNTİLİ SAPMALAR

Cinsel dürtünün halktaki kavramının en iyi yorumlanmasını bulduğumuz şiir dolu efsaneye göre, insan denilen varlık, kadın ve erkek olarak iki parçaya bölünmüştür; o zamandan beri aşk yoluyla birleşmeye çalışmaktadır. İşte bundan dolayı, kendileri için *cinsel nesneleri* kadın değil de erkek olan erkekler ve yine *cinsel nesneleri* kadın olan kadınlar bulunduğunu öğrendiğimiz zaman pek şaşırırız. Bu tür kimselere şu ad verilir: Eşcinsel, daha doğrusu *dönükler*, oluşa da *dönüklük* (inversion) denir. Dönükler elbette ki sayıca hayli kalabalık olmalarına karşın, onları tanımak her zaman oldukça güçtür.[4]

A. Dönüklük

Dönüklerin Davranışı–Dönüklerde aşağıdaki tipler ayırt edilir.

a) *Kesin dönükler:* Yani öbür cinsten kimselere karşı ilgisiz kalanlar; öbür cins kendilerinde cinsel nefret uyandırır. Bunlar ancak kendi cinsinden olanı *cinsel nesne* olarak alırlar. Eğer dönük erkekse, bu nefretten dolayı normal cinsel eylemde bulunma gücüne sahip olamaz ya da bulunsa bile hiçbir tat alamaz.

b) *Çift yaşayışlı dönükler* (psikoseksüel hermafrodizm): Yani nesne olarak ayırt etmeksizin cinslerden birini ya da ötekini alanlar. Bu tip dönüklerde tek yanlı olma karakteri yoktur.

c) *Fırsat düştüğünde dönük olanlar*: Bu tip dönükler, belirli koşullar içinde (özellikle normal cinsel birleşme için gerekli nesneyi bulamadıklarında) ya da taklitçiliğe kapıldıkları için, kendi cinslerinden bir kimseyi *cinsel nesne* olarak kabul eder ve cinsel gereksinimlerini giderirler.

Cinselliklerinin özelliği üzerine kendi taşıdıkları yargıya gelince, dönükler değişik biçimde davranırlar. Kimilerince dönüklük, libidosuna yön verme kadar doğaldır. Kimileri kendi dönüklükleri olgusuna karşı isyan halindedirler, bunu da marazi bir zorlama olarak duyarlar.[5]

Bu cinsel gösterilerin ortaya çıktığı yaşam dönemlerine göre de iki tip dönüklük ayırt edilir. Kimilerinde dönüklük belleğin erişebileceği kadar uzun bir zaman var olmuş gibi görünür; kimilerinde ise erginlikten önce ya da sonra, belli bir zamanda kendini göstermiştir.[6] Bu cinsel karakteristik, bütün yaşam boyunca kalabilir ya da bir anda yok olabilir; normal bir evrime doğru, sadece geçici bir süre için kendini gösterebilir. Nihayet uzun bir normal cinsellik döneminden sonra geç olarak görünebilir. Hatta *normal cinsel nesne* ile *dönük cinsel nesne* arasında zaman zaman salınım halleri de görülmüştür. Normal cinsel nesne üzerinde yapılan acılı bir deneyden sonra libidonun dönüklüğe yönelmesi özellikle ilgi çekicidir.

Bu farklı dizilere genel olarak birbirinden bağımsız olarak rastlanmaktadır. En aşırı biçimlerde, tüm dönüklükte, cinsel özelliğin yaşam süresince geç göründüğü ve kişinin onunla iyi anlaşma halinde yaşadığı kabul edilebilir.

Birçok yazar, kuşkusuz ki saydığımız bu çeşitli durumları bir bütün içinde toplamaktan kaçınacaktır. Onlar bu gruplar arasındaki benzerlikleri değil, ayrılıkları belirtmek isteyecek-

lerdir; bu tutum, onların dönüklük konusundaki görüşlerine uygun düşer. Fakat, bölünmeler ne denli akla yakın olursa olsun, ara derecelere bol bol rastlandığı için, grupları bir araya toplamak gerektiği düşüncesine yüz çevirmemek doğru olur.

Dönüklük Kuramı – Dönüklük ilk önce doğuştan gelen bir sinir soysuzlaşması (dejenerasyon) belirtisi olarak kabul edilmiştir. Bu, hekimlerin dönüklük gözlemledikleri ilk kimselerin sinir hastaları (nevropat) ya da hiç değilse sinir hastalarının bütün belirtilerine sahip kimseler olmaları ile açıklanmaktadır. Bu tez ayrı ayrı yargılanması gereken iki savı içine almaktadır: Birincisi, dönüklük doğuştan gelmedir; ikincisi, dönüklük bir soysuzlaşma belirtisidir.

Soysuzlaşma – Soysuzlaşma teriminin düşüncesizce kullanılması, her yerde olduğu gibi burada da itirazlara sebep olmaktadır. Hastalık nedenleri açıkça travmatik ve bulaşıcı olmayan her patolojik gösteriye, soysuzlaşma denilmesine yavaş yavaş alışılmıştır. Mangnan'ın soysuzlaşmışlar sınıflamasına göre, sinir sisteminin çalışmasının kusursuz olduğu hallere *soysuzlaşma* terimini uygulamak mümkün olmuştur. Öyleyse bu yeni soysuzlaşma kavramının değeri ve kapsamı ne olabilir? Şu iki durumda soysuzlaşmadan söz etmemek tercih edilebilir gibi görünmektedir:

1- Birlikte başka dönüklükler de bulunmuyorsa,

2- Kişinin işlerinin ve etkinliklerinin tamamı ağır bozukluklara uğramamışsa.[7]

Öyle ki dönüklerin bu anlamda soysuzlaşmış kimseler olmadıkları şu olgular topluluğundan da bellidir:

1- Başka ağır sapmalar göstermeyen öznelerde dönüklüğe rastlanır.

2- Genel etkinliği bozulmamış, ahlak ve zekâ gelişmeleri pek yüksek bir dereceye erişmiş olan öznelerde de dönüklük bulunur.[8]

3- Klinikçilerinkinden daha genel bir görüş noktasından bakılınca dönüklüğü bir soysuzlaşma belirtisi olarak anlamayı yasaklayan iki olgu kategorisiyle karşılaşılır:

a) Dönüklüğün sık sık görülmüş olan bir pratik olduğunu unutmamak gerekir, eskiçağ uluslarında, uygarlıkların en yüksek olduğu dönemde, dönüklüğün hemen hemen önemli bir kurum olduğu söylenebilir.

b) Dönüklük ilkel, vahşi kavimler arasında da son derece yaygındır; oysa soysuzlaşma terimi genel olarak ileri uygarlıklar için kullanılır (I. Bloch). Hatta Avrupa'nın çeşitli uygar uluslarında bile, ırk ve iklim farklarının, dönüklüğün sıklığı ya da azlığı konusunda ve ahlaki davranış üzerinde pek büyük bir etkisi vardır.[9]

Dönüklüğün Doğuştan Gelen Karakteri – Dönüklük yalnız kesin dönüklerde doğuştan gelme olarak kabul edilmiştir. Bunu belirtmek için, cinsel dürtünün başka bir yöne çevrilmesini yaşamlarının hiçbir anında asla tanımamış olduklarını ileri süren hastaların kendi tanıklıkları üzerine dayanılmıştır. Ne var ki çift yaşayışlı dönüklerin ve özellikle fırsat düştüğünde dönüklük gösterenlerin bulunduğu olgusu, dönüklüğün doğuştan gelme bir karaktere sahip olduğu varsayımı ile uzlaşmamaktadır. İşte bunun için böyle bir varsayımın savunucuları kesin dönükler kategorisini ayırmak için belli bir eğilim gösterirler ki bu dönüklüğün tek ve genel bir açıklamasını redde götürecektir. Böylece kimi durumlarda dönüklüğün doğuştan gelme bir karaktere sahip olduğunu ve kimi durumlarda da kaynağının değişik nedenlere dayandığını kabul etmek gerekecektir.

Dönüklüğün, cinsel dürtünün sonradan *edinilmiş* bir karakteri oluğunu ileri süren anlayış, yukarıdaki anlayışın tam karşıtıdır. Bu anlayış şu olgulara dayanır:

1- Çok sayıda dönükte hatta kesin dönüklerde, yaşamlarının başlangıcında bir *cinsel izlenim* bulunabilmektedir ki cinsellik bunun uzaması ve sonucudur.

2- Aynı şekilde çok sayıda olan başkalarında, dönüklüğü, az çok geç olarak elverişli ya da elverişsiz koşullar saptamışlardır. (Yalnız aynı cinsten olanlar arasındaki alışveriş, savaş zamanındaki karışıklık, hapishanelerde yatmalar, heteroseksüel ilişkilerin sunduğu tehlikelerden korkma, bekârlık, iktidarsızlık vb.)

3- İpnotik telkin, dönüklüğü yok edebilir; eğer dönüklük doğuştan gelseydi bu sonuç pek şaşırtıcı görünürdü.

Bu görüşlere katılınca insan, doğuştan gelme bir dönüklüğü tümüyle yadsımaya gidebilir. Böylece, doğuştan dönük oldukları söylenenlerin, dikkatlice incelendiklerinde, belki de çocukluk çağında karşılaştıkları bir olaydan dolayı libidoları belirlenmiş olan ve bu olayı unutmuş bulunan kimseler olduklarını göstermenin olası olduğu ileri sürülerek (Havelock Ellis) tartışma açılabilir. Böyle bir anlayışın savunucuları için dönüklük, cinsel dürtünün koşullarını dış rastlaşması ile belirlenmiş değişikliklerinden başka bir şey değildir.

Açıkça pek akla yakın görünen bu sav, kontrolü kolay şu olgu önünde ayakta duramaz: İlk gençlikte bu cinsel deneyleri (ayartılma, karşılıklı onanizm) tanımış kimse çoktur ama bu yüzden dönükleşmemişler ya da hiç değilse dönük kalmamışlardır. Bu da bizi, doğuştan gelme karakterle, edinilmiş karakter arasındaki alternatifin, olguların tamamını yok etmediğini ya da dönüklüğün çeşitli tarzlarına uymadığını kabule götürür.

Dönüklüğün Açıklanması – Bu kuramlardan biri ya da öteki kabul edilse, yani doğuştan gelme ya da sonradan edinilmiş olsa da dönüklüğün özünü açıklamaz. Birinci varsayım doğrudur dersek, dönüklükte doğuştan gelen şeyin ne olduğunu kesinlikle belirtmemiz gerekir. Ya da bir kimsenin, belli bir cinsel nesneye yönelen bir dürtüyü doğuştan getirdiğini söylemekten ibaret olan kabaca bir açıklamayla yetiniriz. İkinci varsayımda sorun, çeşitli etkilerin herhangi bir kişisel yatkınlığın araya sokulması gerekmeden edinilmiş karakterleri açıklamaya yetip yetmediğini öğrenmek için konulur ki bu, bildiğimize göre hiç de mümkün değildir.

Çift Cinselliğin Rolü – Frank Lydston, Kiernan ve Chevalier'den bu yana dönüklük olgusunu açıklamak için, insan ya bir kadın ya bir erkek olmalıdır, diyen halk görüşüyle çelişen bir kuram ileri sürülmüştür. Bilim bize bütün cinsel karakterlerin birbirine karıştığı, bundan dolayı kesin bir cinsel belirleme yapmanın özellikle anatomi bakımından güçleştiği haller göstermiştir. Bu kişilerde üreme organları hem dişil, hem erildir (hermafrodizm). Kimi durumlarda her iki cinsin üreme organları yan yana, birlikte bulunurlar (hakiki hermafrodizm); en sık görülen birinin ya da öbürünün dumura uğramasıdır.[10] Normal anatomi üzerine ışık serpmesi bakımından bu anormallikler ilgi çekicidir. Hermafrodizmin (hünsalık-erdişilik) belli bir derecesi normaldir. Erkek olsun, dişi olsun, herkeste karşıt cinsin üreme organlarının izleri bulunur. Bunlar ya ilkel durumda ve her işlevden yoksundurlar ya da değişik bir işleve uymuşlardır.

Uzun zamandan beri bilinen bu olguların ortaya çıkardığı kavram, başlangıçta çift-cinsli olan ve evrim boyunca kar-

şıt cinsin dumura uğramış bazı kalıntılarının tamamını saklayarak tek-cinsliliğe yönelen bir oluştur.

Bu görüş psişik alana taşınabilir ve dönüklüğün değişik şekillerinde psişik bir erdişilik olarak anlaşılabilir. Sorunu çözümlemek için dönüklükle erdişiliğin psişik ve somatik (bedensel) belirtileri arasında bir uygunluk olduğunu göstermek gerekmiştir.

Fakat gözlemler bu anlayışı doğrulamamaktadırlar. Psişik cins karışıklığı ile anatomik cins karışıklığı arasındaki bağlantılar elbette ki söylenmek istendiği kadar sıkı, o kadar kararlı değildir. Dönüklerde bulunan şey cinsel dürtünün azalması (Havelock Ellis) ve organın hafif dumura uğramasıdır, bu sık sık görülür fakat kararlı değildir hatta hallerin çoğunda bulunmaz bile. Öyle ki bedensel erdişiliğin ve dönüklüğün birbirine bağlı olmayan iki durum olduğunu kabul etmek gerekir.

İkinci ya da üçüncü derecede denilen cinsel karakterlere ve onların dönüklerde fazla bulunuşuna da büyük bir önem verilir (H. Ellis). Bu çok zaman pek doğru olur fakat bu ikinci ve üçüncü derecedeki karakterlere, karşıt cinste oldukça sık rastlandığını ve bu aynı kişilerde cinsel nesnede dönüklük olmaksızın erdişilik belirtileri göründüğünü unutmamak gerekir.

Eğer dönüklük öbür cinsin özgül nitelikleri halinde başka ruh nitelikleri, dürtüler ve karakter çizgileri değişmelerine eşlik etseydi, *psişik erdişilik* kuramı daha açık olurdu. Fakat bu karakter dönüklüğü sık sık ancak kadında bulunur; oysa erkekte erkeklik karakterleri dönüklükle uyuşur. Eğer psişik erdişilik kuramı devam ettirilmek isteniyorsa, hiç olmazsa bu tür belirtiler arasında düzenli bir bağlılığın yeteri ölçüde kurulamamış olduğunu eklemeye dikkat etmek gerekir. Hal-

ban'a göre, bedensel erdişilik için de bu aynıdır,[11] organların durumura uğraması ve ikinci dereceden karakterlerin değişmesi nispeten bağımsız iki olgu düzenindedir.

En ilkel şekildeki çift cinslilik, erkek dönüklerin bir savunucusu tarafından şöyle belirtilmiştir: "Bir erkek bedeninde bir kadın beyni." Fakat biz, bir "kadın beyni"nin ne olduğunu bilmiyoruz. Sorunu ruhbilim alanından anatomi alanına götürmeyi istemek, yersiz olduğu kadar gereksizdir de. Kraft-Ebing'in giriştiği açıklama, Ulrich'in yaptığından da sağlam gibi görünmektedir ama temelde ondan farklı değildir. Kraft-Ebing, kişinin üreme organlarını çift cinsliliğinin biri erkek, öteki dişi, ikili bir beyin merkezine karşılık verdiğini söylemektedir. Bu merkezler erginlik anında, özellikle başlangıçta, hiç değilse bağımsız olan üreme bezlerinin etkisi altında gelişirmiş. Fakat dişil ve eril olan beyinler için söylenmiş olanlar, bu "merkezler" için de söylenebilir ve üstelik beyinde, örneğin konuşma için kabul edebildiğimiz lokalizasyonlara benzeyen cinsellik lokalizasyonlarının ("merkezlerin") bulunup bulunmadığını bilmiyoruz.

Bununla birlikte, bizim dönüklük açıklamamız için iki fikri ele alalım: Önce, çift cinslilik durumuna inanmamız gerekiyor fakat bunun anatomik alt dokusunun ne olduğunu bilmiyoruz. Sonra görüyoruz ki bunun gelişmesinde cinsel dürtüyü değiştiren bozukluklar da vardır.

Dönüklerin Cinsel Nesnesi – Psişik erdişilik kuramı, dönüklerin cinsel nesnesinin, normal nesnenin karşıtı olduğunu düşündürür.

Dönükler tam kadınmış gibi, bedenin erkek karakteri, erkek ruhu tarafından çekilirler. Dönük kendini kadın hisseder ve erkek arar.

Fakat çok sayıda dönük erkekte bu doğru olmakla birlikte dönüklüğün genel bir karakterini kurmaktan pek uzaktır. Birçok erkek dönüklerin cinslerinin psişik karakterlerini yitirmediği, karşıt cinsin ikinci derecede karakterlerinin pek azını sunduğu ve aslında cinsel nesnede kadınlığın psişik karakterlerini aradığı tartışma kabul etmez. Eğer öyle olmasaydı, kendilerini dönüklere sunan erkek fahişelerin, eskiçağlarda olduğu gibi bugün de dış görünüş ve giyimi ile kadını kopya etmesi anlaşılamazdı. Eğer başka türlü olsaydı, bu taklit dönük adamın idealinin zıddına giderdi. En erkek kimselerin dönük olduğu Eski Yunanda, erkeklerin isteğini kamçılayan şeyin genç oğlanlardaki erkeklik olmadığı fakat vücutlarının kadınsı nitelikleri, ürkeklikleri, çekingenlikleri, bilgisizlikleri, güçsüzlükleri olduğu apaçıktır. Oğlan, bir erkek olur olmaz, erkeklerin gözünde cinsel nesne olmaktan hemen çıkıyor ve artık oğlan arama sırası ona geliyordu. Bu durumda, daha birçok durumda olduğu gibi dönük erkek, kendi cinsine ait bir nesne peşinde değil fakat kendinde her iki cinsi birleştiren nesne peşinde koşuyordu; bu, biri erkeğe, öteki kadına yönelen iki eğilim arasında bir uzlaşmadır; ama şu açık koşulla ki cinselliğin nesnesi erkeğin anatomik karakterlerini (erkek üreme aygıtı) taşımaktadır; bu denilebilir ki çift cinsliliğe sahip doğanın bir tasviridir.[12]

Kadında dönüklük, daha az karmaşık karakterler sunar. Etkin kadın dönükler, genel olarak somatik (bedensel) ve psişik erkek karakterlerine sahiptirler ve cinsel nesnelerinde kadınlık ararlar; ama daha derin incelemelerde bulunulursa, bu konuda da değişiklikler bulunduğu ortaya çıkar.[13]

Dönüklerin Cinsel Amacı – Özellikle unutulmaması gereken şey, dönüklerdeki amacın tekdüze karakterler göstermekten çok uzak olduğudur. Erkeklerde *anüs yoluyla* cinsel birleşme biricik biçim değildir. Mastürbasyon çoğu zaman tek amaçtır ve *cinsel amaçtan* basit bir duygusal kaynaşmadan başka bir şey kalmayıncaya kadar birbiri arkasından gelen eksilmeleri heteroseksüel aşktakinden daha sıktır. Aynı şekilde kadınlarda dönüklüğün *cinsel amaçları* pek çeşitlidir; bu amaçlar arasında ağız mukozası ile dokunma en çok aranılanıdır.

Sonuç – Sahip olduğumuz verilerde dönüklüğün açıklanmasını bulmamız mümkün olamamışsa da konulan sorunun çözümünün bizim için taşıdığı önemden daha önemli olabilen görüş noktalarına varabilmişizdir. Şimdi *cinsel dürtü* ile *cinsel amaç* arasında bağlar kurmakla yapmış olduğumuz yanlışı öğrenmiş bulunuyoruz. Deney bize gösteriyor ki anormal saydığımız durumlarda, cinsel dürtü ile cinsel nesne arasında *normal cinsel yaşamda* görme tehlikesini göze alamadığı, bir ilinti vardır; bunda cinsel dürtü, nesnesini çoktan kendi kendine, içine alır gibi görünmektedir. Bu bizi bir noktaya kadar dürtüyü ve nesneyi birbirinden ayırmaya yöneltmektedir. Cinsel dürtünün nesnesinden bağımsız ve görünmesinin nesneden gelen uyarmalarla belirlenmemiş olduğuna inanmamıza olanak vermiştir.

B. Çocukların ve Hayvanların Cinsel Nesne Olarak Alınması

Dönükler, kendilerini normal olarak çekmesi gereken cinsin dışında cinsel nesnelerini seçerken, sapmaları da hiçbir bo-

zukluk göstermeyen kimseler izlenimi verirler, aksine çocukları cinsel nesne olarak alan kimseler daha ilk bakışta ayrık sapıtmışlar olarak görünürler. Çocukların, tek cinsel nesne olarak alınmaları pek enderdir; çok zaman cesaretsiz ve güçsüz hale gelmiş bir kimse zorunluluk karşısında böyle çarelere başvurmaya karar verdiği zaman ya da denetlenemeyen cinsel dürtü doyuma ulaşmak için daha uygun bir nesne bulamadığı zaman, çocuklar cinsel nesne rolü oynarlar. Cinsel dürtünün böylesine çeşitlilik gösterdiğini ve nesnesi karşısında soysuzlaştığını görmek ilgi çekicidir. Oysa kendine özgü nesneye çok daha sıkıca bağlanan açlığın, ancak en aşırı durumlarda bu hale gelebildiğini biliyoruz. Bu durum, köylüler arasında hiç de ender olmayan ve cinsel çekimin, cins tarafından belirlenmiş sınırları aşması olgusu ile karakterize edilebilen hayvanlarla cinsel birleşmede açıkça görülür.

Cinsel dürtünün böyle ciddi bir biçimde yolunu sapması hallerini estetik nedenlerden ötürü akıl hastalığına bağlamak arzulanırdı. Fakat bu mümkün görülmemektedir. Deney bize öğretiyor ki akıl hastalarında ortaya çıkan cinsel dürtü bozuklukları normallerde olanlardan farklı değildir ve bu düzensizlikler tüm ırklarda ve bazı toplumsal sınıflarda bulunmaktadır. Böylece çocukları iğfal etme olgusuna kaygılandırıcı bir çoklukla öğretmenlerde ve okul belleticilerinde rastlanır. Onlar buna kendilerine sunulan kolaylıklardan dolayı yönelmişlerdir. Delilerde de aynı sapmalara rastlanır fakat daha şiddetli bir derecede olur. Ya da bu sapış, normal cinsel doyumun yerini alarak onlar için tek amaç olma özelliği kazanır.

Normal durumdan akıl hastalığına dek uzanan bir dizi oluşturabilen çeşitli cinsel değişiklikler arasındaki bu ilginç

bağlantılar hakikatte öğretilerle doludur. Bundan cinselliğin gösterilerinin, normal yaşamda bile yüksek psişik etkinliğin denetiminden en çok kaçabilen gösteriler olduğu sonucu çıkarılabilir. Herhangi bir alanda toplumsal ve ahlaksal bakımdan anormal sayılan kimse, benim deneyimime göre, cinsel yaşamında da her zaman anormaldir. Fakat bütün başka bakımlardan ortalamaya uyan ve uygarlığımızın temize çıkarmasını kazanan hayli cinsel anormaller vardır ki bunların zayıf noktaları tümüyle cinsellik içinde bulunmaktadır.

Fakat bana genel bir önem taşır gibi görünen şey ise şudur: Çok çeşitli koşullarda ve şaşırtıcı sayıda kimse için cinsel nesnenin türü ve değeri ikinci derecede rol oynamaktadır. Bundan şunu çıkarmak gerekir: Cinsel dürtünün temel ve değişmez öğesini oluşturan şey nesne değildir.[14]

2. CİNSEL AMAÇLA İLİNTİLİ OLAN SAPMALAR

Normal cinsel amaç olarak kabul edilen eylem, üreme bölümlerinin cinsel birleşme yolu ile birbiriyle kaynaşmasıdır. Böylece cinsel gerilim gevşer ve bir zaman için dürtü söner. Bu, açlığın yatıştırılması ile benzerlikler sunan bir doyumdur. Bununla birlikte, en normal cinsel etkinlikte bile gelişmeleri *sapıklıklar* (perversions) adı altında belirlenen sapmalara götüren filizler bulunur. Cinsel eyleme öncülük eden (bazı dokunuşlar ve göz kamçılamaları gibi) birtakım ara bağlantılar vardır ve bu ara basamaklar ilk cinsel amaçların kurucusu olarak kabul edilirler. Bu başlangıç eylemleri hem zevk verir hem de cinsel eylemin tamamlanmasına kadar ayakta durması gerek kamçılanmayı şiddetlendirirler. Bu

dokunuşlardan biri –öpüş adı ile bilinen– ağız mukozasının birbirine değmesi, birçok uygar ulus arasında yüksek bir cinsel değer kazanmıştır. Oysa bedenin bu bölümü cinsel aygıta ait değildir; bu bölüm sindirim aygıtının girişini oluşturur. Burada dahi, sapıklıkları normal yaşama bağlamaya olanak tanıyan sınıflandırma öğeleri sağlayabilen olgular vardır. Sapıklıklar, olay olarak iki düzen üzeredirler: a) Cinsel birleşmeyi yapmakla görevli kesimlere karşı *anatomik saldırı*; b) Normal olarak, son cinsel amaca varmak için çabucak geçilmesi gereken bazı ara bağlantılarda *durmalar*.

A. Anatomik Saldırılar

Cinsel Nesneye Fazla Değer Verme – Cinsel dürtüyü tatminle görevli cinsel nesneye bağlanan değer, her zaman üreme organları ile sınırlanmaz; bu değerlendirme, nesnenin bütün bedenine yayılır ve onun çıkardığı bütün duyuları ele geçirmeye eğilim gösterir. Fazla değer verme, psişik alana da bağlanır ve bir körlükle, psişik niteliklerin değerlendirilmesinde bir ölçü noksanlığı ve cinsel nesnenin kusursuzluklarına, kendinden çıkan yargılara kolayca boyun eğmekle kendini gösterir. Aşkın yarattığı kolay inanırlık önemli bir kaynak, hiç değilse otoritenin asıl kaynağıdır.[15]

Asıl üreme organlarının birleşmesi ile sınırlanmış cinsel amaçla uzlaşmayan *fazla değer verme*, bedenin öbür bölümlerini de cinsel amaçlar haline getirir.[16]

Fazla değer vermenin önemi erkekte özellikle iyice incelenebilir. Çünkü yalnız erkekler araştırmalar için yaklaşılabilir bir cinsel yaşam sunar; oysa kadının cinsel yaşamı, kimi za-

man kültürel zayıflık yüzünden, kimi zaman da toplumsal adetlere bağlılıktan gelen çekingenlik ve biraz içtenlik noksanlığı yüzünden, hâlâ kalın bir örtüyle çevrilidir.

Ağız Mukozasının Cinsel Kullanılışı – Cinsel organ olarak ağzın, dudakların (ya da dilin) cinsel eşlik edenin üreme organları ile temasa getirilmesi sapıklık olarak kabul edilir fakat iki kişinin ağız mukozasını birbirine dokundurması öyle sayılmaz. Öpmek lehinde kurduğumuz bu ayrı tutuş, normal eyleme doğru giden zincirin bir halkasıdır. İnsanlığın başlangıcından beri kullanılagelen böyle yöntemlerden korkan, bunları sapıklık sayan bir kimse, bu tür cinsel amaçlara yönelmesini engelleyen bir *iğrenme duygusu*'na kapılıyor demektir. Fakat bu *iğrenme duygusuna* ayrılan sınırlar çok zaman kişiye göre değişir. Güzel bir kızın dudaklarını hararetle öpen bir kimse, kızın diş fırçasını kullanmaktan tiksinti duyar; oysa kendini hiç iğrendirmeyen kendi ağzının genç kızınkinden daha iç açıcı olduğunu sanmasının tutarlı bir yanı yoktur. Burada iğrenmenin oynadığı role dikkati çekelim: Bu, cinsel nesneye libido bakımından verilen değere aykırı düşmektedir fakat bu aykırılık fazla değer verme tarafından yenilebilir de. *İğrenme*, cinsel amaçları sınırlayan güçlerden biridir. Genellikle iğrenme yüzünden uyuşmazlıklar üreme organını içine almazlar. Bununla birlikte şundan kuşku duyulamaz, öbür cinsel üreme organları, haliyle iğrenme esinler ve bu oluş bütün hhisteriklerde, özellikle kadın hhisteriklerde karakteristiktir. Cinsel dürtünün kuvveti bu iğrenmenin ötesine geçmekten hoşlanır.

Anüs Deliğinin Kullanılması – Anüsün, cinsel amaç olarak kullanılmasının bir sapıklık sayılmasında, iğrenmenin rol

oynadığı daha açıkça görülmektedir. Böyle bir düşünceyi yayarak, bu iğrenmeye neden olan kanıtın (bedenin bu bölümü dışkı çıkarmaya yaramaktadır ve doğal olarak iğrenç maddelerle temas halindedir) hhisterik genç kızlar tarafından erkek üreme organına karşı iğrenmelerini açıklamak için itiraf ettikleri nedenlerle aynı değerde değildir.

Anüs mukozasının cinsel rolü erkekler arasındaki ilişkiyi sınırlayan tek eylem olmadığı gibi onun kazandığı üstünlük de dönüklüğün temel özelliği değildir. Tersine bu rol değerini, erkeğin kadın üzerinde yaptığı eylemle sunduğu benzerliklere borçludur gibi görünüyor, aslında karşılıklı mastürbasyon dönüklerce en çok aranılan cinsel amaçtır.

Bedenin Öbür Bölümlerinin Cinsel Önemi – Cinselliğin bedenin öbür bölümlerine yayılması, hangi biçimde olursa olsun, temelde yeni hiçbir şey açıklamamakta ve cinsel dürtü bilgisine hiçbir şey getirmemektedir, bu sadece cinsel nesneyi büsbütün elde etme isteğini açığa vurmaktadır. Fakat, cinsel bakımdan fazla değer vermenin dışında, bu anatomik saldırılarda, soruna yabancı olanların pek de bilmediği yeni bir öğe saptıyoruz. Ağız ve anüs mukozaları gibi, bedenin kimi bölümleri –ki bunların önemi bütün bu pratiklerle gösterilmelidir– üreme organları gibi sayılmak ve onlar gibi işlem görmek niteliği kazanmaktadır. Bu eğilim cinsel dürtünün gelişmesi ile doğrulanmaktadır ve marazi hallerin semptomatolojisinde gerçekleşmesini bulmaktadır.

Cinsel Nesnenin Yerini Alan Şeyler: Fetişizm – Normal cinsel nesnenin kendisiyle bir ilgisi olan ama cinsel amaca hiç elverişli olmayan başka bir nesne ile değiştirildiği durumlar özellikle ilgi çekicidir. Bu bölümde, bu pek ilginç sapmalar gru-

bunu cinsel nesne ile aynı anda incelemek tercih edilebilirdi. Fakat, cinsel amacı reddetmeye götüren bu olayların bağlı oldukları *cinsel fazla değer verme*[17] gözden geçirdikten sonra ele almak üzere incelemeyi sonraya bıraktık.

Cinsel nesnenin yerini alan, genellikle bedenin cinsel amaca uygun olmayan bir bölümü (saçlar, ayaklar) ya da tercihen sevilen nesneye, onun cinsi ile ilintili cansız bir şeydir (giysi parçaları, çamaşır). Bu yerini-almalar, ilkel insanın tanrısını canlandırdığı fetişle kıyaslanabilir.

Belirgin fetişizm biçimlerine dönüş –normal ya da sapık cinsel amaçtan vazgeçiş– amaca varmak için, cinsel nesneden fetişist karakterler (belirli bir saç rengi, bazı giysiler hatta bazı fiziksel noksanlıklar) tarafından sağlanır. Patolojinin sınırları içindeki hiçbir cinsel değişme, ortaya çıkardığı olayların garipliği bakımından bunun kadar ilgi uyandırmaz. Fetişizm durumlarında, normal cinsel amaca doğru eğilimin gücünü yitirdiği söylenebilir (ürüme aracının görev bakımından yetersizliği).[18] Normal cinselliğe doğru dönüş psikolojik bir gereklilik gibi görünen ve nesneyle birleşmeye ait her şeyi ele geçiren cinsel nesneye fazla değer verme içindedir. İşte bundan dolayıdır ki normal aşkta, özellikle cinsel amaca varılamayacak ya da tatmin olunamayacak gibi görünen dönemde düzenli olarak fetişizm bulunur.

"Bana bir atkı getir, onun göğsünü örtmüş olan,
Sevgilimin çorap bağını getir!"

Faust

Fetiş gereksinimi değişmez bir şekil aldığı ve normal amacın yerine geçtiği ya da fetiş belli bir kişiden koptuğu ve

cinselliğin tek nesnesi olduğu andan itibaren patolojik bir durum var demektir. Cinsel dürtünün basit değişirliğinin patolojik sapmalar haline girdiğini gösteren genel koşullar işte bunlardır.

Binet'nin ilk kez gördüğü ve o zamandan bu yana çok sayıda örneğin doğruladığı gibi, birçok durumda çocukluk boyunca duyulmuş bir cinsel izlenimin sürekli etkisi, fetişin seçilmesinde kendini gösterir. Bu, normal kimselerdeki ilk aşk'ın atasözü halini almış olan *direktçiliğini* akla getirir (İlk göz ağrısı unutulmaz). Bu ilinti,özellikle, cinsel nesnenin büsbütün fetişist nitelikte olduğu durumlarda ortaya çıkar. Çocukluk sırasında edinilmiş olan cinsel izlenimlerin önemine gelince, bundan daha ileride söz edeceğiz.[19]

Başka durumlarda, fetiş nesnesinin yerine konan, sembolik karakterde bir düşünce çağrışımıdır. Bu tür çağrışımların izlediği yolu bulmak her zaman olası değildir. Ayak, mitolojide rastlanan pek eski bir cinsel semboldür.[20] Kürkün fetişlikle ilgisi *Mons Veneris*'in (Venüs Tepesi kılları ile) benzerliğinden olmalıdır. Bununla birlikte, bu sembolizm şekli her zaman çocukluk sırasında edinilmiş cinsel izlenimlerden bağımsız değil gibi görünmektedir.[21]

B. Başlangıçtaki Cinsel Amaçların Saptanımı

Yeni Cinsel Amaçların Oluşması – Dış olsun, iç olsun normal cinsel amacın gerçekleşmesini ötelemek ya da kösteklemek ister gibi görünen bütün koşullar (iktidarsızlık, cinsel nesnenin pahalılığı ve normal eyleme yüklenilen tehlike) doğal olarak, hazırlayıcı eylemlerde kalmayı ve onlardan normal amacın yerini alabilen amaçlar yapmayı kolaylaştırmak-

tadır. Daha derinleştirilmiş bir inceleme, bu yeni amaçların biraz tuhaf görünseler de– normal cinsel yürüyüşün seyrinde belirdiğini göstermektedir.

Cinsel Nesneye Bakmak ve Dokunmak – Dokunma belli bir ölçüde (hiç değilse insanlarda) cinsel amacın gerçekleştirilmesi için gereklidir. Cinsel nesnenin üstderisi ile temas, bilindiği gibi haz uyandırır ve kamçılanmayı artırır. Yine bir süre için dokunmalarda kalmak sapıklıklar arasında sayılamaz; yeter ki bunun arkasından *cinsel eylem* gelsin.

Son analizde, dokunma analizlerine götürülebilen göz izlenimleri de aynı şekildedir. Çok zaman libidoyu uyandıran bu göz izlenimidir ve cinsel nesnede güzellik niteliklerini geliştirmek için kullanılırsa –teleolojik kavramlar kullanmamıza izin verilirse– doğal seçimin kullandığı yöntem budur. Uygarlıkla birlikte gelişen bedeni gizleme alışkanlığı, cinsel merakı uyanık tutar ve kişi onun saklı bölümlerini ortaya çıkararak cinsel nesneyi tamamlamak ister. Aynı şekilde ilgi yalnız cinsel organlar üzerinde yoğunlaşmadığı, ancak bütün bedene yayıldığı zaman merak başka bir yönde, sanat yönünde ("yüceltme"-süblimasyon) gelişir.[22]

Belli bir ölçü içinde, normallerin çoğu, bakışın cinsel anlamının gösterdiği ara amaçta durur ve işte bu onlara libidolarını daha yüksek sanat amaçlarına çevirme olanağı veren şeydir. Buna karşılık, bu *görme hazzı* şu durumlarda bir sapıklık olur: a) Yalnız cinsel organların sınırları içinde kalırsa, b) İğrenme bilmezse (dışkı fonksiyonu seyrediciler), c) Normal cinsel eyleme hazırlanma yerine buna yüz çevirdiği zaman. Bu sonuncusu, (gözlemlenmiş birçok halden bir sonuç

çıkarabilirsem) kendilerine de başkalarınca gösterilmesi için cinsel organlarını gösteren teşhircilerde bulunur.[23]

Amacın bakmak ve bakılmak olduğu bu sapıklıklar pek ilginç bir olguyu açığa vurmaktadırlar. Bunun üzerine, başka bir sapıklığı gözden geçirirken tekrar dönecek, onun inceliklerini ortaya çıkaracağız. Şunu bilmek gerekir ki bu hallerde cinsel amaç iki biçim altında görünür: *Etkin* ve *edilgin*.

Bu sapıklıklara karşıt olan kuvvet *utanma*'dır (önceki iğrenme gibi) fakat kimi zaman güçsüz görünür.

Sadizm ve Mazoşizm – Cinsel nesneye acı çektirme arzusu –ya da karşıt eğilim– en çok rastlanan ve hepsinden daha önemli olan bir sapıklıktır. Kraft-Ebing tarafından etkin ya da edilgin oluşuna göre *sadizm* ya da *mazoşizm* diye adlandırılmıştır.

Başka yazarlar daha dar; acı, kıyıcılık tarafından sağlanan hazzı belirten *algolagnia* terimini kullanmaktadırlar; oysa Kraft-Ebing'in kullandığı terim her şeyden önce, her çeşit alçalma ve boyun eğmeden sağlanılan hazzı belirtmektedir.

Etkin "algolagnia"* ile ilintili olarak normal yaşamda kaynaklar bulmak kolaydır. İnsanların çoğunun cinselliğinde bir *saldırma* öğesi vardır; bu, cinsel nesneyi egemenliği altında almayı isteme eğilimidir. Bu eğilimi biyoloji, cinsel nesnenin direncini "ayartma"dan başka yöntemlerle kırmak istediği zaman, erkek için kullanmak gerekliliği ile açıklayabilir. Sadizm bağımsız hale gelen ve başlıca rolü, ele geçirmek olan cinsel dürtünün saldırgan birleşenlerinin yoğun gelişmesinden başka bir şey değildir.

* Algolagni, algolagnia: Kişinin acı vermekten ya da acı çekmekten cinsel haz aldığı cinsel sapma. Acı, cinsel edimden bağımsız olarak haz yaratır ya da hazzı artırır. Hem sadistlik (aktif algolagni) hem de mazoşistlik (pasif algolagni) için kullanılır.

Günlük dilde sadizm teriminin belirli bir anlamı yoktur. Şiddetli görünmek gereksinimi ve hatta tatminin, cinsel nesnenin zorla boyun eğmesi ve ona uygulanan kötü işlemlerle koşullandığı patolojik hallere kadar giden etkin davranmış olmayı da pekâlâ içine alır. Sözcüğün dar ve kesin anlamıyla, yalnız bu son haller sapıklık olarak sayılabilir.

Aynı şekilde, mazoşizm cinsel yaşamın ve nesnesinin karşısında edilgin bir davranışın mümkün olan bütün derecelerini içine alır; tatmin, cinsel nesnesi yönünden psişik ve fiziksel bir acı gerekliliğine bağlandığı zaman en yüksek noktasına ermiş olur. Sapıklık olarak mazoşizm, normal cinsel amaca, sadizmden daha uzak gibi görünür. Bu bakımdan mazoşizmin temel bir olay olup olmadığı ve sadizmden türeyip türemediği sorulabilir. Mazoşizmin özneye geri dönen bir sadizmden başka bir şey olmadığı ortaya çıkarılmıştır.[24] Özne, nesnenin yerini almıştır denilebilir. Mazoşist sapıklığın ağır hallerinin klinik çözümlemeleri insanı bu aşırı büyüyen temel bir edilgin cinsel davranışı saptayan bir dizi etkenin karmaşık bir sonucu olduğunu düşünmeye götürür (hadımlaştırılma kompleksi, suçluluk duygusu).

Bu hallerde alt edilen acı, önceki durumlarda incelenmiş olan, libidoya karşı koyan utanmaya ya da iğrenmeye benzemektedir.

Sadizmle mazoşizm öbür sapıklıklar arasında özel bir yer tutar. Temel ve karşıt karakterlerini oluşturan etkinlik ve edilginlik genellikle cinsel yaşamın asıl öğeleridir.

Uygarlık tarihi bize kıyıcılıkla cinsel dürtünün birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğunu öğretmektedir. Fakat, bu bağlantıyı aydınlatmak için, bu zamana dek libidonun saldırgan öğe-

sinin değerini ortaya koymakla yetinilmiştir. Kimi yazarlar cinsel dürtüde bulunan saldırgan öğenin yamyam şehvetinin bir kalıntısı olduğunu ileri sürmeye kadar gitmektedir ki bu öbür büyük gereksinimi, ontojeneze göre öncel gereksinimi tatmine yarayan egemen olma yöntemlerinin burada bir rol oynadığını söylemeye gelir.[25] Her acının içinde bir haz olanağı sakladığı da ileri sürülmüştür. Böyle bir yorumun bizi tatmin edemediğini ve birçok psişik eğilimin sonuç olarak çıkan sapıklığa katılmak için birleşebildiğini söylemekle yetineceğiz.[26]

Bu dönüklüğü her şeyden önce karakterize eden, aynı kimsede rastlanılan etkin biçimi ile edilgin biçimidir. Cinsel ilişkide acı vermekle haz duyan kimse, duyabileceği acıdan da zevk alma gücüne sahiptir. Bir sadist daima bir mazoşisttir, bu sapıklığın etkin yanının ya da edilgin yanının üstün gelerek cinsel faaliyete ağır basmasını ve onu karakterize edebilmesini önleyemez.[27] Böylece bazı eğilimlerin düzenli olarak *zıt öğeli çiftler* oluşturduklarını ortaya çıkarıyoruz; bu bize kuramsal bakımdan büyük bir önem taşır gibi görünmektedir. Daha sonra inceleyeceğimiz başka veriler bunu kanıtlayacaktır.[28] Ayrıca, şu karşıtlık apaçıktır: Sadizm-mazoşizm yalnız saldırma öğesi ile açıklanamaz. Aksine bu zıt öğeli birleşmeyi psikanalizin sık sık yerini etkin-edilgin karşıtlıkla değiştirdiği erkek ve dişi karakterleri ile birleştirilerek çift cinsililiğe götürmeye gidilecektir.

3. SAPIKLAR ÜZERİNE GENEL YARGILAR

Değişme ve Hastalık – Bazı belirgin hallerde ve özel koşullar içinde sapıklıkları incelemiş olan hekimler pek doğal ola-

rak, daha önce dönüklükte olduğu gibi bunları hastalık ya da soysuzlaşma semptomları, belirtileri olarak kabule yanaşmışlardır. Bununla birlikte, sapıklık durumlarında bu görüşün zayıflığını kanıtlamak daha kolaydır. Deney bize göstermiştir ki bu sapmalardan çoğu, hiç değilse en az ağır haller söz konusu olduğunda, bunlara içsel yaşayışlarının özellikleri gibi bakan normal öznelerin cinsel yaşamlarında nadiren bulunmazlık ederler. Koşullar elverişli olunca, normal bir insanın, belli bir zaman süresince şu ya da bu sapıklığı normal cinsel amacın yerine koyduğu ya da ona berikinin yanında yer verdiği olabilir. Denilebilir ki sapık olarak belirtilebilecek, normal cinsel amaca eklenen bir öğeye sahip olmayan kimse yoktur ve bu olgu bize, dönüklük terimine bir ayıplama karakteri vermenin ne kadar az doğrulandığını tek başına göstermeye yetmelidir. Normal psikoloji alanında kalarak, basit değişmelerle hastalık semptomları arasında kesin sınırlamalar kurulur kurulmaz, tamamen cinsel alanda pek özel ve çözümlenmez gibi görünen güçlüklere rastlanır.

Bununla birlikte, yeni cinsel amacın niteliği, bazı sapıklıklarda özel bir incelemeyi gerektirir. Gerçekten bazı sapıklıklar normalden öylesine uzaklaşmışlardır ki onların "patolojik" olduklarını bildirmekten başka bir şey yapamayız. Özel olarak cinsel dürtünün bazı direnmeleri (utanma, iğrenme, korku, acı) yendiği ve olağanüstü eylemler (dışkıları yalama, cesetlerin ırzına geçme) yaptığı sapıklıklar da görülür. Bununla birlikte, bu öznelerde bile başka türden belirgin anormallikler ya da akıl hastalığı semptomları bulunduğunu söylemek yanlışlığa düşmek olur. Bir kez daha, başka her ba-

kımdan normal olan kimseler dürtülerinin emredici egemenliği altında kalarak, cinsel bakımdan hasta kategorisine girebilirler. Öte yandan, başka faaliyetlerde görülen anormalliklerin hepsi cinsel bir sapma temeli üzerinde görülebilirler.

Birçok durumda, patolojik karakteri, yeni cinsel amacın içeriğinde değil, onun normal cinsellikle olan bağlantılarında buluyoruz. Sapıklık, normal cinsel yaşamın (amaç ve nesne) *yanında* sürüp gitmiyorsa (koşulların kimi zaman normalliğe, kimi zaman sapıklığa elverişli ya da elverişsiz olduğu ölçüde) üstelik, her fırsatta normal cinsel yaşamı bir yana itip kendisi onun yerine geçiyorsa, işte ancak o zaman münhasırlık ve saplanım durumunun bulunduğunu söyleyerek sapıklığı bir marazi semptom olarak kabul edebiliriz.

Sapıklıklardaki Psişik Etken – Bunlar belki cinsel dürtünün biçim değiştirmesine psişik katılmayı, en iyi gösteren en iğrendirici sapıklıklardır. Sonuçları ne denli korkunç olursa olsun, bunda cinsel dürtünün idealleştirilmesine karşılık veren bir psişik etkinlik payı bulunur. Aşkın tüm kudreti, bu sapmalardakinden daha kuvvetli bir şekilde hiçbir zaman görünemez. Cinsellikte en yüksek ve en aşağılık ne varsa, her yerde, en içten bağlantıları gösterirler (*Gökten –yeryüzü boyunca– cehenneme kadar*).

İki Sonuç – Sapıklıkların incelenmesi, bize, cinsel dürtünün iğrenme ve utanma gibi belli birtakım psişik güçlere karşı direnç göstermediğini ve savaştığını öğretti. Bu güçlerin dürtüyü normal sınırlar içine ittiğini ve cinsel dürtü, gücünü adamakıllı kazanmadan önce geliştikleri takdirde bu dürtünün çizeceği yolu onların belirlediğini ileri sürebiliriz.

Sonra şunu gözlemledik: Buraya dek incelenmiş olan kimi sapıklıkların, ancak birçok etkenin, birleşik işleyişi gözönünde tutulmak yoluyla açıklanabileceğini gördük.

Analiz kabul ediyorlarsa, karmaşık niteliktedirler. Bu, cinsel dürtünün kendi kendine basit bir veri olmadığını fakat çeşitli birleşenlerden oluştuğunu, bunların sapıklık halinde eriyip birbirine karıştığını bize düşündürür. Klinik gözlemler, yaşamın değişmez akımı içinde gerçekleşmeyen yeni *kaynaşmalar tanıtır.*[29]

4. NEVROZLULARDA CİNSEL DÜRTÜ

Psikanaliz – Normale oldukça yakın bazı öznelerde, onları özel bir yöntemle inceleyerek cinsel dürtü üzerine daha büyük bir bilgi edinmeyi başarabiliriz. Psikonevrozlarda (hhisteri, saplantılı nevroz, sözde nörasteni, elbette ki erken bunama ve paranoya) cinsel dürtü üzerinde yararlı sonuçlara varmanın bir yolu vardır; bu yol, ilk kez 1893'te Breuer ile benim tarafımdan uygulanmış olan, o zamandan beri "katartik" dediğimiz yönteme göre söz konusu kimseleri psikanalitik araştırmalara tabi tutmaktır.

Bir yandan yayınlamış olduklarımızı yineleyerek ilk önce şunu diyeceğim: Bana kalırsa bu psikonevrozlar, cinsel dürtülerin kuvvetine geri götürülmelidir. Bunu ileri sürerken yalnız cinsel dürtü enerjisinin patolojik belirtileri destekleyen güçlerin bir bölümü olduğunu söylemek istemiyorum fakat bu payın nevrozun en önemli ve değişmez olan tek enerji kaynağı olduğunu söylüyorum. Öyle ki hastaların cinsel yaşamı bu belirtilerle ya tümüyle ya büyük bölümüyle ya

da kısmen ortaya çıkar. Bunlar zaten daha önce söylediğim gibi hastanın cinsel etkinliğinden başka şeyler değildir. İleri sürdüğüm şeyin kanıtı bana yirmi yıl önce, hhisterikler ve başka nevrozlular üzerinde yapılmış, sonuçları başka yazılarda açıklanmış ya da daha sonra açıklanması gereken psikanalitik gözlemlerce sağlanmıştır.[30]

Histeri semptomları belli bir eylem yüzünden (bastırma) bilinçli yaşama katılabilecek bir etkinliğe erişememiş olan bir dizi psişik sürecin, isteklerin, eğilimlerin vekili, adeta yer değiştirmesi iseler, psikanaliz bu semptomları yok edebilir. Bu bilinçsizlik içinde tutulmuş olan akılla ilgili oluşlar duygusal değerlerine karşılık verecek bir anlatım, bir boşalma bulmaya eğilim gösterirler. Histerikte bedensel olaylar haline *çevrilme* şekli altında geçenler hhisteri semptomlarından başka şeyler değillerdir. Bu semptomları duygusal olarak sarılmış canlandırmalar haline getirmeye –ki o zaman bilinçli bir hal alırlar– olanak sağlayan kesin bir teknik yardım ile o ana değin bilinçsiz kalmış olan bu ussal oluşların niteliğini ve kaynağını anlamadan başarıya varılabilir.

Psikanalizin Sonuçları – Böylece, deney yoluyla bu semptomların, güçlerini cinsel dürtüden alan eğilimlerin vekili olduğu ortaya çıkarılabilmiştir. Bu buluş, hhisterinin yatkınlıkları üzerine bildiklerimizle bütün psikonevrozların tipi olarak aldığımız ve onu kışkırtmış olan nedenlere pek uygundur. Histerik normal ölçüyü aşan bir *cinsel bastırmadan,* cinsel dürtüye karşı koyan güçlerin (utanma, iğrenme, ahlak anlayışı) gelişmesinin şiddetlenmesinden acı çeker. İçgüdüsel olarak cinsel sorun ile uğraşmayı reddeder ki bu tipik hallerde sonuç olarak ergínliğin ötesine uzanan tam bir bilgisizlik vardır.[31]

Histerinin temel çizgileri –yalınkat bir gözlemci için– cinsel dürtünün aşırı gelişmesini gösteren, hastalığı meydana getirici ikinci bir etkenin sık sık varoluşu ile maskelenmiştir. Fakat psişik analiz bütün bu durumlardaki bastırmayı ortaya çıkarmakta ve böylece şu karşı koyma ikiliğini bularak hhisterideki sır ve muamma olan şeyleri aydınlatmayı başarmaktadır; bunlar *aşırı cinsel gereksinim* ve *büyütülmüş cinsel kin*dir.

Histeriye eğilimli bir kimse, erginlik dolayısıyla ya da dış koşulların etkisi ile cinsel isteklerini baskılı bir şekilde duyduğu zaman *histerik* olmaktadır. Dürtünün itmesi ile cinsel kinin karşıt direnmesi arasında hastalık, hiç de öyle olmadığı halde bir çözüm gibi görünür oysa bu, uzlaşmazlığı gidermez fakat onu cinsel eğilimlerin marazi semptomlara çevrilmesi ile savuşturmaya çalışır. Bir heyecanın, cinsel ilgi tarafından kamçılanmış bir uzlaşmazlığın sonucu hasta olan bir histeriğin –örneğin bir erkeğin– durumu yalnızca dış görünüş bakımından istisnadır. Psikanaliz, psişik sürecin normal vadesine erişmesine olanak vermeyerek hastalığı doğurmuş olan anlaşmazlığın cinsel öğesi olduğunu kanıtlamıştır.

Nevrozlar ve Sapıklıklar – Burada ileri sürülen anlayışların hasımlarla karşılaşması, büyük ölçüde normal cinsel dürtü ile psikonevrotik semptomların kaynağında bulmuş olduğum cinsellik şekli arasındaki karışıklık olgusundandır. Fakat psikanalizin öğretimleri daha da uzağa gidiyorlar; psikanaliz bize, marazi semptomların normal cinsel dürtünün (hiç değilse münhasıran ya da pek üstün bir şekilde) zararına gelişmediğini fakat bilinçten uzaklaştırılarak sizin hayali ya da gerçek eylemlerde anlatım bulabilirse sapık, diye adlandırılması gereken bir cinsel dürtüye çevrilmeyi temsil ettiklerini

öğretiyor. Demek ki semptomlar, kısmen anormal cinselliğin zararına oluşuyorlar. *Nevroz adeta sapıklığın negatifidir.*[32]

Nevrozluların cinsel dürtüleri, normal bir cinsel yaşamın değişiklikleri ve marazi bir cinsel yaşamın gösterileri olarak incelediğimiz bütün sapışları tanır.

a) Bütün nevrozlularda (istisnasız) bilinçsizlik içinde, dönüklük yapmak isteyip de yapamama, libidoyu kendi cinslerinden biri üzerinde kararlı kılma eğilimleri saptanır. Derinleştirilmiş bir inceleme yapmaksızın, bu etkinin nevrozun oluşmasında alacağı önemi anlamak olanaksızdır. Burada bütün söyleyebileceğim dönüklüğe karşı bilinçsiz bir eğilimin nevrozlarda her zaman bulunduğunu ve özellikle erkekteki birçok histeri durumunun anahtarını verdiğidir.[33]

b) Psikonevroz durumlarında, bilinçsizlik içinde marazi semptomlar arasında anüs ve ağız mukozalarına bir üreme bölgesi değeri veren saldırı özel bir yoğunlukta bulunur.

c) Bu psikonevroz semptomları arasında, her zaman zıt çiftler oluşturan ve bizim yeni amaçlar kurabilir diye kabul ettiğimiz kısmi dürtülere önemli bir rol vermek gerekir. Bu yeni amaç seyredicilerde (röntgencilerde) görmek, teşhircilerde göstermek, etkin ve edilgin biçimleriyle kıyıcılık dürtüleridir. Eğer kıyıcılık dürtüsüne önem verilmezse marazi semptomlara acı olarak ne getirdiği anlaşılmaz; kıyıcılık hemen hemen daima hastanın toplumsal tutumunun bir kısmını belirtir. Büyük sayıda nevrozun semptomatolojisinde bulunan ve hemen hemen tümüyle paranoya semptomatolojisini oluşturan, aşkın kine, tatlı heyecanın düşmanlığa dönüşmesinin nedeni olan şey, libidodaki bu kıyıcılık öğesidir.

Eğer sorunun daha başka taraflarını göz önüne alırsak vardığımız bu sonuçların ilgi çekiciliği daha da artar.

a) Bilinçsizlik içinde karşıt kısmi dürtüye bağlı bir kısmi dürtü bulunursa bu birincisi daima etki edici olur. Demek ki her etkin sapıklık edilgin sapıklığa eşlik edecektir; bilinçsizliği içinde teşhirci olan kimse, aynı zamanda bir seyredicidir de, sadist eğilimlerin bastırılması yüzünden acı çeken kimse, mazoşist eğilimlerden türeyen marazi semptomlara yatkınlık gösterecektir. Nevrozlarda karşıt çift eğilimlerin aynı zamanda var oluşu ve bunların "pozitif" sapıklıklarla koşutluk kurmaları pek ilgi çekici bir olgudur. Bununla birlikte, hastalığın klinik tablosunda karşıt eğilimlerden biri ya da öbürü üstün bir rol oynamaktadır.

b) Psikonevrozların daha belirli hallerinde, bu sapık dürtülerin bir teki nadiren bulunur fakat birçoğunun, genellikle hepsinin izi vardır. Bununla birlikte, her bir dürtünün şiddeti öbürünün gelişme derecesine bağlı değildir. Ve yine, bu nedenle, pozitif sapıklıkların incelenmesi bize nevrozların tam tersi fikrini verir.

5. KISMİ DÜRTÜLER VE ŞEHVET UYANDIRICI BÖLGELER

Pozitif ve negatif sapıklıklar üzerine yaptığımız araştırmaları özetlersek, onları kısmi fakat ilkel olmayan ve analizle parçalanabilen bir dürtüler grubuna bağlamak bize apaçık görünür. "Dürtü" ile organizmanın içinden gelen sürekli bir uyarma kaynağının psişik temsilcisini belirtiyoruz. Bu iç uyarmaları, dış ve kesintili "uyarım"dan ayırmak gerekir. Demek ki dürtü psişik ve fizik alanların sınırındadır. En ba-

sit ve önce kendini kabul ettiren anlayış, dürtünün kendi kendine hiçbir niteliğe sahip olmayacağı ve yalnız psişik yaşamda belli bir iş üretme gücünde bir nicelik olarak bulunduğudur. Dürtüleri birbirinden ayıran ve özel bir karakter olarak gösteren şey, onların bedensel (somatik) *kaynaklarına ve amaçlarına* olan bağlantıda dile gelir. Dürtünün kaynağı bir organın uyarılmasında bulunur; başka bir amacı ise böyle bir organik uyarmanın yatışmasıdır.[34]

Dürtülerin incelenmesinden çıkarılmış ve ihmal edemeyeceğimiz başka bir geçici kavram da kimyasal bünyelerine göre birbirinden ayrılan bedensel uyarmaların iki düzende olmasıdır. Bu uyarmalardan birini özellikle cinsel ve buna karşılık veren organı "şehvet uyandırıcı bölge" olarak belirteceğiz ki kısmi cinsel dürtü buradan ileri gelir.[35]

Sapık eğilim ağız boşluğuna ve anüs deliğine doğru taşındığı zaman, şehvet verici (erojen) bölgenin rolü açıktır. Bu durumda erojen bölgeler her bakımdan cinsel aygıtın bir parçası gibidir. Histeri olaylarında, bedenin bu bölümleri ve bu bölgelerin mukozaları yeni duyumların merkezi haline gelir; sinir uçlarının değişiklikleri –adale gerilimininkiyle kıyaslanabilir bir süreç bile denilebilir– öyle bir hale gelir ki normal uyarıldıkları zaman asıl üreme organları gibi çalışırlar.

Üreme aracının işlevlerini bile geçirerek ikinci derecede üreme araçları gibi erojen olan bu bölgelerin önemi, histerilerde bütün öbür psikonevrozlardakinden daha ilgi çekicidir; bu yine de patolojik durumların genelliği içinde bu bölgelerin rolü ihmal edilebilir demek değildir, onları ayırt etmek sadece daha güçtür; çünkü bu olayların semptomatolojisi (saplantılı nevroz, paranoya) beden işlevlerini yöneten

merkezlerin en uzakları olan psikolojik aracın bölümlerini gösterir. Saplantılı nevrozlarda yeni cinsel amaçların yaratılmasına neden olan ve erojen bölgelere bağlı görünmeyen hareketlerin önemi özellikle dikkati çeker. Bununla birlikte seyredicilikte erojen bölge rolünü oynayan, görme organıdır; oysa kıyıcılık, acı çektirme işe karışınca, erojen bölge olarak çalışan üstderidir. Vücudun bazı bölümlerinde deri duyusal organ olarak ayrılır ve mukoza haline döner. O halde en iyi erojen bölge olur.[36]

6. PSİKONEVROZLARDA CİNSEL SAPIKLIĞIN GÖRÜNÜR EGEMENLİĞİNİN AÇIKLANMASI

Önce anlatılmış olanlar psikonevrozlar üzerine yalancı bir ışık tutmuş olabilir. Nevrozlunun cinsel davranışında, sapıklara yaklaştığı ve normal insandan pek uzaklaştığı sanılmıştır. Bu hastaların bünye durumlarının çok büyük cinsel bastırmalarla az büyük olmayan cinsel gereksinimlerden başka sözcüğün en geniş anlamıyla sapıklığa karşı pek özel bir eğilimi içine aldığı büsbütün kabul edilmekle birlikte, daha az ağır hallerin incelenmesi bu son varsayımın her zaman gerekli olmadığını gösterir ya da hiç değilse, marazi etkileri değerlendirmek için bir etkenin soyutlanmasını yapmak gerekir. Nevrozluların çoğunda patolojik hal, ancak erginlikten sonra, normal bir cinsel yaşamın istekleri başladığı sırada ortaya çıkar. Bu isteklere herşeyden önce bastırma karşı koyar. Hastalık ise libidonun normal doyuma ulaşamayışından ötürü daha sonra görülür. Her iki durumda libidonun akışı, ana yatağından dönen bir ırmak gibi durur ve o zamana dek kul-

lanılmadan kalmış yan yollara sapar. İşte bu şekilde, nevrozlularda açıktan açığa pek belli olan sapıklığa (tabii negatif) eğilim yan yollarla oluşabilir ya da hiç değilse güçlenebilir. Cinsel bastırmaya iç etkenler gibi dış etkenler de gelip eklenir. Bunlar özgürlüğün kısıtlanması, normal bir cinsel nesneye erişme olanaksızlığı, cinsel birleşmeye bağlanan tehlikeler algısı vb.'dir ki böylece, eğer bunlar olmasaydı normal kalacak olan kimselerde sapıklığı belirlerler.

Bu bakımdan çeşitli nevrozlarda, başkalıklar olabilir. Bazen, bu nevrozun karakterini verecek olan sapık, başlangıç durumu düzeyinde olacaktır ve bazen libidonun yana sapması yüzünden varılmış bir düzey olacaktır. İşbirliği olan bu yerde bir karşıtlık görmek boşuna olur. Nevroz, bünye ve yaşanmış deneyler aynı yönde hareket ettiği zaman maksimumuna erişir. Nevroza yatkın bir bünye, yaşanmış deneyler olmasa da aynı yönde gelişebilir; oysa yaşamın derin düzensizliği, normal bünyeli bir insanı nevroza düşürebilir. Bu zaten başka alanlardaki doğuştan gelen öğe ile edinilmiş öğenin etiyolojik (nedenbilim) değeri için aynı şekilde doğrudur.

Sapıklıklara özel bir yatkınlık göstermenin psikonevrotik bünyenin karakterlerinden birini oluşturduğu kabul edilmek istenirse, bu tür bünyelerin şu ya da bu erojen bölgenin ya da bir kısmi dürtünün egemen olmasına göre çeşitlilik gösterebileceklerini düşünmek gerekir. Belli bir sapık durumla, belli bir marazi şekil arasında özel bir bağlantı bulunup bulunmadığı söylenemez. Bu alandaki başka birçok nokta gibi bu nokta da henüz incelenmemiştir.

7. CİNSELLİĞİN ÇOCUKSU KARAKTERİ ÜZERİNE İLK BELİRTİLER

Psikonevrozların semptomatolojisinde sapık eğilimlerin rol oynadığını kanıtlamamız, sapık denilenlerin sayısını büyük ölçüde artırmış oluyor. Nevrozlular yalnız kalabalık kimseler kategorisini oluşturmazlar fakat bunlar çeşitli gösterilerinde hastalıktan sağlığa giden kırılmaz bir zincir kurarlar. Moebius şöyle demekte haklıdır: "Hepimiz biraz histeriz." Böylece bu sapıklık yaygınlığı karşısında, sapıklığın az bulunur ve "müstesna" bir durum olmadığını fakat normal yapının içinde bulunan ayrılmaz bir parça olduğunu da kabul etmiş bulunuyoruz.

Sapıklığın doğuştan gelip gelmediğini ya da Binet'nin fetişizm için kabul ettiği gibi, kaynağını yaşanmış deneylere borçlu olup olmadığını öğrenmek noktası üzerinde tartışabilmiştir. Şimdi biz şunu söylemek iznine sahibiz: Bütün sapıklıklarda gerçekten, doğuştan bir etken vardır fakat bu etken *bütün insanlarda bulunmaktadır*. Şiddetinde bir değişiklik olması ve ortaya çıkabilmesi için dışardan gelmiş izlenimlere gereksinimi vardır. Burada doğuştan gelen, bünyeye bağlı yatkınlıklar sözkonusudur ki bunlar kimi durumlarda cinselliği belirleyen etkenler olurlar (sapıklarda); kimi durumlarda ise ancak eksik bir şekilde önlendiklerinden (bastırma) marazi semptomlar haline gelerek dolaylı bir yolla cinsel enerjinin pek büyük bir bölümünü ele geçirebilirler, oysa bazı mutlu durumlarda, iki uç arasında, etkili bir sınırlamanın ve yatkınlıkların uğradığı değişikliklerle, normal cinsel yaşam dediğimiz durumu kuracaktır.

Şunu da ekleyeceğiz ki bütün sapıklıkları filiz halinde içine alan varsayımcıl bünye, (bu dürtüler, çocuk zayıf bir yoğunlukta sunsa bile) ancak çocukta bulunabilir. Eğer nevrozluların, cinselliğin çocuksu durumunda kalmış ya da yeniden o duruma dönmüş olduğunu düşünmeye gidersek, ilgimizin çocuğun cinsel yaşamı üzerine taşınması gerekir gibi görünmektedir. İster sapıklığa, ister nevroza, sonunda ister normal cinsel yaşama dek olsun, çocuk cinselliğinin evrimini belirleyen etkiler ağını çözmeyi deneyeceğiz.

II. BÖLÜM

ÇOCUK CİNSELLİĞİ

Cinselliğin İncelenmesinde Çocuğun Unutulması – Cinsel dürtünün çocuklukta bulunmadığı ve ancak erginlik döneminde uyandığı genel olarak kabul edilmiştir. Bu, sonuçları bakımından ağır bir yanılgıdır. Çünkü cinsel yaşamın temel koşulları karşısında içine düştüğümüz bilgisizlik bundan ileri gelmektedir. Çocuğun cinsel gösterilerinin derinliğine inersek, cinsel dürtünün ana çizgilerini açığa çıkarırız; bu dürtünün evrimini anlarız ve nasıl çeşitli kaynaklardan çıktığını görürüz.

Yetişkinin özelliklerinin ve tepkilerinin incelenmesine kendilerini vermiş olan araştırmacıların, bu tarih öncesine, kalıt olarak alınan geçmişe pek büyük bir önem vermeleri dikkat çekicidir; oysa, herkesin varlığında bulunan başka bir tarih öncesini, çocukluğu savsaklar. Oysaki çocukluk döneminin etkilerini ortaya çıkarmak daha kolay gibi görünmektedir ve bu etkileri kalıt alınan geçmiş şeylerden daha üstün kılmak gerekir.[37]

Edebiyatta, gerçekten küçük çocuklardaki erken uyanan cinsel eylemlerle ilintili bazı gözlemler (kas gerilimleri, mastürbasyonlar hatta cinsel birleşme taklitleri) bulunur fakat

bunlar her zaman ayrıcalıklı, olağanüstü durumlar, erken ahlak bozulmasının çirkin örnekleri olarak kabul edilirler. Benim bildiğim hiçbir yazar, çocuktaki cinsel dürtünün düzenli olarak ortaya çıktığını göstermemiştir ve şu son zamanlarda sayıları çok artmış olan, çocuğun gelişmesi üzerine yazılmış yapıtlarda, çocuk cinselliğini ele alan konu bulunmamaktadır.[38]

Çocuk Amnezisi – Bu boşluğun nedeni, biraz, yazarların eğitimleri dolayısıyla gösterdikleri alışılmış çekingenliklerinde ve biraz da bugüne dek her açıklamadan kaçmış olan psişik düzendeki bir olayda bulunur. Burada, insanlara –hepsi için değilse bile çoğu için– yaşamlarının ilk altı ya da sekiz yılını kalın bir örtü ile saran o garip amnezi olayını anımsatıyorum. Şimdiye dek, bu *amneziyi* (kısmi ya da tam unutma hastalığı), hiç bizi şaşırtmayan doğal bir olay olarak kabul etmişizdir; oysa, hiç de öyle olmaması gerekirdi.[39] Gerçekten belleklerimizde ancak bazı anlaşılmaz anı parçaları bırakmış olan bu yıllar boyunca, bize söylenmiş olduğuna göre, dış dünyanın izlenimlerine karşı canlılıkla tepkide bulunmuşuzdur, öbür insanlar gibi sevincimizi ve acımızı açığa vurmuşuzdur, sevgi, kıskançlık ve kimi zaman bizi kuvvetle sarsan başka tutkular göstermişizdir; hatta büyük kişilerin bizim zekâmızın ve anlayış gücümüzün kanıtları olarak tuttukları sözlerden kimileri anımsanır. Oysa bütün bunlar, yetişkin olduğumuz zaman hatırımızdan çıkar. Öyleyse, belleğimiz bu noktada, başka psişik fonksiyonlarımızdan nasıl geri kalıyor? Yaşamın başka hiçbir döneminde, bellek artık izlenimleri kaydetme ve yeniden ortaya çıkarma gücünde olmamış olsaydı buna inanma nedenlerine sahip bulunurduk.[40]

Öte yandan, başkaları üzerinde yapılmış gözlemlerden, bu unutulmuş izlenimlerin psişik yaşamımızda derin izlenimler bıraktığını ve daha sonraki tüm gelişmemizi belirlediğini kabul etmek ve böyle bir sonuç çıkarmak zorundayız. Demek ki çocukluk izlenimlerinin gerçek bir kaybolması söz konusu değildir fakat nevrozlulardakine benzeyen bir amnezi, daha ileri bir yaşta geçmiş olayların anısını silmiştir ki bu, bilinçteki bazı izlenimleri tanımayı kabul etmemekle karakterize edilir (bastırma). Geriye çocukluk izlenimlerinin bastırılmasına neden olan güçlerin neler olduğunu öğrenmek kalıyor. Bu soruya bir yanıt bulacak olan kimse, bununla bile, histeri amnezisini açıklamış olacaktır.

Gelgelelim, çocuk amnezisinin, çocuğun akıl durumu ile nevrozlununki arasında yeni bir yakınlaşma yapmaya olanak sağladığı dikkati çeker. Aslında bunlar arasında, nevrozlunun cinselliğinin çocukça karakterleri sakladığını ya da hiç değilse bu karakterlere geri gitmiş olduğunu ortaya çıkardığımız zaman, bir benzerlik bulunduğunu kanıtlayabilmiştik. Çocuk amnezisinin bile çocuk cinselliği ile bağlantısız olmadığı düşünülemez mi?

Ne olursa olsun aslında, çocuk amnezisini histerik amneziye bağlamak basit bir zekâ oyunu değildir. Bastırmaya yardım eden histerik amnezisi, yalnız şu olgu ile açıklanır: Kişi, anı tarafından bırakılmış birtakım izler topluluğuna sahiptir, bilinç ise bunu düzene koyamaz ve bu izler bir çağrışım süreci ile bilinçten hareket eden güçlerin ittiği ve bastırdığı öğeler için çekim merkezleri olurlar.[41] Denilebilir ki çocuk amnezisi olmasaydı histeri amnezisi olmazdı.

Herbirimiz için çocuklukta bir tür *tarihöncesi* yaratarak ve cinsel yaşamın başlangıçlarını bizden gizleyerek, genellikle

cinsel yaşamın gelişmesinde çocukluk döneminin önemini dikkate almayı ihmal ettiren çocuk amnezisidir. Bu boşluğu tek bir gözlemcinin doldurması olası değildir. Ben daha 1896'da, cinsel yaşama bağlı bazı temel olayların üreyişinde yaşamın ilk yıllarının önemini belirttim, o zamandan beri de bu veri üzerine dikkati çekmekten geri durmadım.

1. ÇOCUKLUK SÜRESİNCE CİNSELLİĞİN GİZLİ KALIŞI VE BUNUN ARADA BİR ORTAYA ÇIKIŞI

Bu zamana değin bilinçsiz kalmış çocukluk anılarının nevrozlularda ortaya çıkarılması gibi çocuklarda, sözüm ona anormal ve "müstesna" denilen cinsel hareketlerin sık sık oluşu anlaşılınca, çocuğun cinsel tutumu aşağıdaki biçimde saptanabilir.[42]

Çocuğun, doğuşunda bazı cinsel filizler getirdiği besbellidir. Bunlar bilinen bir süre içinde gelişmekte, sonra gittikçe ilerleyen, sırasında gelişmenin düzenli itmeleri ile kesilen ya da kişinin özellikleri dolayısıyla duraklayan bir baskıya uğramaktadır. Bu gelişmenin salınımlarının düzenliliği ve zaman zaman oluşu üzerine kesin hiçbir şey söylenemez fakat öyle görülüyor ki çocuğun cinsel yaşamı üçüncü ya da dördüncü yaşına doğru çoktan onu gözleme elverişli kılan bir şekil altında görünmektedir.[43]

Cinsel Yasaklamalar – Toptan ya da "kısmi" gizlilik dönemi süresince, daha sonra cinsel dürtüleri engelleyecek ve onların akışını sınırlayacak, daraltacak setler (iğrenme, utanma, ahlaksal ve estetik amaçlar) haline gelecek olan psişik güçler oluşurlar. Uygar bir toplum içinde doğmuş çocuk karşısında, bu setlerin eğitimin eseri olduğu duygusu vardır: Elbette eği-

tim buna katılır; gerçekte organizma ile koşullanan ve soyaçekim tarafından saptanan bu evrim, bazen eğitim hiç araya girmediği halde de olabilir. Eğitim kendi sınırları içinde kalmak için, organik bakımdan esas öğelerde önceden oluşmuş olan şeyin izlerini tanımakla, onu derinleştirmekle ve temizlemekle yetinmek zorunda kalacaktır.

Tepkisel Oluşum ve Yüceltme – O halde, cinsel eğilimlere set çekme gücünde olan ve kişinin gelişmesinin alacağı doğrultuyu kararlaştıran bu kuruluşlar nasıl yapılmaktadır? Çocuğun, gizlilik döneminde var olmayı sürdürmüş fakat toptan ya da "kısmi" şekilde, asıl kullanımlarından çıkarılmış ve başka amaçlara uygulanmış olan cinsel eğilimlerinin zararına oluşmaktadır. Sosyologlar, cinsel güçleri amaçlarından döndüren ve onları yeni bir amaç için kullanan sürecin, yüceltme (süblimasyon) adı verilmiş olan sürecin, uygarlığını başarıları için en güçlü etkenlerden biri olduğunu söylemekte uzlaşmış gibi görünmektedirler. Memnunlukla şunu da ekleyeceğiz: Aynı süreç, kişinin gelişmesinde bir rol oynamakta ve bu rol cinsel gizlilik döneminde başlamaktadır.[44]

Yüceltme mekanizmasının niteliği üzerine bir varsayım ileri sürülebilir. Cinsellik, bu çocukluk yılları boyunca görevsiz kalır; –doğurma fonksiyonları henüz yoktur– bu, bir yandan gizlilik döneminin temel karakteridir, öte yandan cinsellik kendiliğinden sapık bir hal alacaktır, yani şehvet uyarıcı bölgeden hareket edip bireyin sonraki gelişmesine uyan dürtülerce sürüklenerek, ancak hazsızlık doğurabilecektir.

Kışkırtılan bu cinsel uyarmalar, böylece, karşı güçler ve tepkiler harekete getirirler ki bunlar hoş olmayan bu durumları etkili bir şekilde baskı altına alabilmek için bizce bilinen *psişik setleri* (iğrenme, utanma, ahlak) kuracaklardır.[45]

Gizlilik Döneminin Kesintileri – Gizlilik dönemiyle ilintili görüşlerimizin varsayıma dayanan niteliği üzerinde kendimizi anlatmak istemeksizin, yukarıda anlattığımız şekilde değişmesinin, kişinin ancak kusurlu olarak erişebildiği, çoğu zaman oldukça uzaklaştığı ideal eğitimin amaçlarından birini temsil ettiğini söyleyeceğiz. Bazen "yüceltme"den kaçan bir cinsel yaşam parçasının bir patlayış yaptığı ya da bütün gizlilik süresi boyunca, erginlikle birlikte cinsel dürtünün gelişip ortaya çıkmasına kadar cinsel bir etkinlikle bulunduğu olur.

Eğiticiler, çocuk cinselliğine dikkat göstermenin yanı sıra, cinselliğin zararına, savunucu ahlaksal güçlerin oluştuğuna ilişkin görüşümüzü de paylaşmışlardır ve dolayısıyla cinsel etkinliğin çocuğu eğitilmez kıldığını biliyormuş gibi davranırlar. Çocuğun bütün cinsel gösterilerini, onlara karşı büyük bir şey yapmaksızın "kötü huylar" olarak görürler. Ama biz, eğitimin pek korktuğu bu olay ile ilgilenmek için her hakka sahibiz. Çünkü bu bizi, cinsel dürtünün başlangıç şekli üzerinde aydınlatmaktadır.

2. CİNSELLİĞİN ÇOCUKTAKİ GÖSTERİLERİ

Emme – Daha ileride göreceğimiz motifler için, emmeyi çocuğun cinsel gösterilerinin tipi olarak alıyoruz; Macar çocuk eğiticisi (pediyatr) Lindner, pek güzel bir incelemesini buna ayırmıştır.[46]

Daha süt çocuğunda bulunan ve olgun yaşa dek hatta yaşam boyunca süren emme ve azar azar içine çekme, amacı bir besini somurma olmayan dudakların ritmik ve yenilenen bir hareketinden başka bir şey değildir. Dudağın bir bölümü, dil, derinin başka bir bölgesi, sık sık ayak başparmağı bile

emme nesneleri olurlar. Aynı zamanda başka bir dürtü belirir, bu ritmik bir biçimde kulak memesini tutmak ve çekiştirmektir, çocuk başka bir kimsede aynı şekilde yakalayabileceği bir vücut bölümü arar. (Bu, çoğu zaman kulak memesidir.)

Emme zevki çocuğun bütün dikkatini alır sonra onu uyutur ya da onu hareket verici tepkilere, bir tür orgazma götürür. Yine sık sık emme, göğsün ve dış üreme kısımlarının, tekrarlı dokunmasına eşlik eder. Böylece, çocuklar çoğu zaman emmeden mastürbasyona geçerler.[47]

Lindner'in kendisi bu eylemin cinsel niteliğini açıkça tanımıştır. Anneler çoğu zaman emmeyi çocuğun başka cinsel kötü alışkanlıklarına benzetirler. Çok sayıda pediyatr ve nörolog böyle bir anlayışa karşı ciddi itirazlar ileri sürmüşlerdir. Bu itirazlar kısmen "cinsel" ile "üremsel" (tenasüli) terimlerinin birbirine karıştırılmasından kaynaklanmaktadır. Burada gözlemlediğimiz aykırılık, çocuktaki cinsel gösterilerin tanınacağı ölçünün ne olduğunu öğrenmek bakımından güç ve çözümlenmez bir sorun ortaya çıkarmaktadır. Bana öyle geliyor ki psikanalizin aydınlattığı olaylar zincirlemesi, emmenin cinsel bir eylem olduğunu söylememize ve onda, çocuk cinselliğinin ana hatlarını incelememize olanak sağlamaktadır.[48]

Otoerotizm (kendi kendine harekete geçirilen erotizm) – Vermiş olduğumuz örnek, özel bir dikkate değer görünmektedir. Bu cinsel etkinliğin en göze batıcı karakteri bize, başka bir kişiye karşı yönelmemiş olmasıdır gibi görünmektedir. Çocuk kendi bedeniyle kendini doyuma ulaştırmaktadır; Havelock Ellis'in bir terimini kullanmak istersek, davranışı *otoerotik*'tir.[49]

Yine öyle görülüyor ki çocuk emerken bu eylemde daha önce duyduğu ve şimdi anımsadığı bir haz aramaktadır. De-

rinin ya da mukozanın bir bölümünü ritmik bir biçimde emen çocuk doyuma ulaşmaktadır. Çocuğun şimdi yenilemeye çalıştığı bu hazzı ilk kez hangi koşullarda duyduğunu görmek kolaydır. Bu, çocuğun, yaşamdaki ilk ve temel etkinliğidir; ona anne memesini ya da onun yerini alan şeyi emmeyi öğretmiştir. Çocuğun dudaklarının *erojen bölge* rolü oynadığını ve sıcak süt akışının neden olduğu uyarmanın haz doğurduğunu söyleyeceğiz. İlkin, erojen bölgenin doyumu, açlığın yatışmasına sıkıca bağlı olmuştur. Cinsel etkinlik başlangıçta yaşamı koruma işlevlerine yöneldiği halde, zamanla onlardan ayrılır ve bağımsızlaşır. Doymuş olan çocuğun memeyi bırakması ve annenin kolları arasına düşmesi, yanakları kırmızı bir halde mutlu bir gülümsemeyle uyuması görüldüğü zaman insan, bu görünüşün, daha sonra tanıyacağı cinsel doyumun modeli ve anlatımı kalacağını söylemekten kendini alamaz. Fakat çok geçmeden, cinsel doyumu yineleme gereksinimi beslenme gereksiniminden ayrılır ve dişleri çıkmaya başlamasından sonra, besin artık yalnızca emilecek değil çiğnenecek şey olunca, ayrılma kaçınılmaz bir hal alır. Çocuk o zaman, emmek için, artık bedenin dışında bir şeyi kullanmaz fakat daha kolay erişilebilir olan kendi bedeninin bir bölümünü yeğler; çünkü böylece kendini, henüz egemenliği altına alamadığı dış dünyadan bağımsız kılar; yine bu şekilde, biricisinden daha az değerde olmakla birlikte ikinci bir erojen bölge yaratır. Bu ikinci bölgenin yetersizliği, çocuğu eşdeğerde bir şeyi aramaya götüren nedenlerden biri olur; bu, başka birinin dudaklarıdır. Ona, "Yazık ki kendi kendimi öpemiyorum" dedirtebilir.

Bütün çocuklar emmez. Bunun, dudak bölgesinin duyarlığı doğuştan pek gelişmiş çocuklara özgü olduğu sanılır. Bu

duyarlık sürerse, çocuk sonradan bir öpme heveslisi olacaktır; dönük öpüşler arayacak ve erkek haline gelince içkiye ve sigaraya düşkünlük gösterecektir. Fakat bastırma varsa, besinlerden iğrenme duyacak ve histeri kusmaları başlayacaktır. Ağız-dudak bölgesinin ortaklaşa kullanılması dolayısıyla bastırma iştah üzerine taşınacaktır. Tedavi ettiğim çok sayıda kadın arasında, iştah bozuklukları, histerik bulantı, boğazın sıkışması duygusu, kusma gösterenler, çocuklukları sırasında kendilerini emmeye tutkuyla vermiş olanlardır.

Emme bize, çocuk cinselliğinin üç ana karakterini tanıtmıştır. Bu, yaşamak için temel olan bir fizyolojik işlev üzerine dayanarak gelişir. Henüz cinsel nesneyi bilmez, otoerotiktir; amacı, *erojen bölge*'nin etkinliği ile belirlenmiştir. Peşin olarak söyleyelim ki bu karakterler çocuğun erotik gösterilerinin çoğunda bulunurlar.

3. ÇOCUK CİNSELLİĞİNİN CİNSEL AMACI

Erojen Bölgelerin Karakterleri – Emme örneği, erojen bir bölgenin karakteri üzerine bize çok şeyler öğretebilir. Erojen bir bölge, belli bir şekilde uyarıldığı zaman derinin ya da mukozanın özel nitelikte bir haz duyusu sağlayan bir bölümüdür. Kuşkusuz, hazzı doğuran uyarma, bizim bilmediğimiz bazı koşullara bağlıdır. Bu, çok sayıda koşul arasında ritmik karakter kuşkusuz bir rol oynar; gıdıklanma ile bir benzerliği olduğu açıktır. Bu uyarmanın doğurduğu hazzın taşıdığı karakterin "özgül" olduğu ve cinselliği karakterize eden şeyin bu özgüllükte bulunduğu pek de belli değildir. Haz ve acı sorunu karşısında psikoloji hâlâ karanlıkta el yordamı ile

araştırmalar yapmaktadır; öyle ki en ihtiyatlı açıklamalarla yetinmek doğru olur. Daha sonra, haz duyumunun özgüllük karakterini açıkça söylememize olanak verecek nedenleri belki bulacağız.

Şehvet uyandırma özelliği yalnız bedenin bazı bölgelerine bağlı gibi görünmektedir. Emme örneğinde göstermiş olduğumuz gibi, aranılan erojen bölgeler vardır fakat bu aynı örnek bize derinin ya da mukozanın erojen bölge olarak kullanılabileceğini ve dolayısıyla böyle bir kullanılmaya yarayan bazı karakterlere sahip bulunması gerektiğini öğretmektedir. Demek ki haz duyumunda önem taşıyan şey, bedenin uyarılan bölgesinin niteliğinden çok, uyarım biçimidir. Şehvet duymak için emen çocuk, bedeni üzerinde, sonradan alışkanlıkla yeğ tutulan yer haline gelecek herhangi bir bölüm arar: Rastlantı, onu özellikle uygun bir bölge (meme ucu, üreme organları) ile karşılaştırırsa, bu bölge üstünlük kazanır. Histeri semptomatolojisinde, benzer yer değiştirmeler buluyoruz. Bu halde, bastırma daha çok üreme bölgesine "isabet" etmekte ve bunlar uyarılabilirliğini, başka erojen bölgelere, çoğu zaman yetişkin insanın yaşamında biraz değeri düşük, olan ama o zamandan sonra üreme organları gibi hareket eden bölgelere aktarırlar. Aslında, bütünüyle emmede olduğu gibi, bedenin herhangi bir bölgesi üreme organının uyarılabilirliğini alabilir ve erojen bölge haline yükselebilir. Erojen (şehvet doğuran) ve isterojen (histeri doğuran) bölgeler aynı karakterlere sahiptirler.[50]

Çocuk Cinselliğinin Amacı – Çocuktaki cinsel dürtünün amacı şu ya da bu erojen bölgenin uygun bir biçimde uyarılması ile elde edilen doyumdan ibarettir. Çocuğun bunu yine-

lemek istemesi için önceden doyum sağlamış olması gerekir ve biz şunu kabul etmek zorundayız ki doğa böyle bir doyumu rastlantıya bırakmayacak biçimde gerçekleştirmiştir.[51] Ağız-dudak bölgesine ilişkin olarak doğanın böyle amaçlara varmak için kullandığı yöntemleri biliyoruz. Bedenin bu bölümü, aynı zamanda besinlerin alınmasına yaramaktadır. Cinsel etkinliğin kaynakları olan başka mekanizmalara da rastlayacağız. Doyum arama isteği iki şekilde belirir: Önce içinde acı veren bir şey bulunan özel bir gerilim duygusu ile, sonra *merkezi kaynak*'ın bir uyarılması, çevresel erojen bölgeye yönelen şiddetli bir kaşıntı ile. Öyleyse denilebilir ki cinselliğin amacı, erojen bölgeye yansıtılmış olan uyarılmışlık duyumunun yerine, bu duyumu yatıştıran ve bir doyum duygusu yaratan bir dış uyarım koymaktır. Bu dış uyarım çoğu zaman emmeye benzeyen bir işleyiştir.

Bu gereksinimin, (erojen bölgenin bir değişmesi ile) çevrede de uyandırılabileceği olgusu, bizim fizyolojik bilgilerimizle bütünüyle uyuşmaktadır; yalnız, bir uyarımın yatışması için aynı yere başka bir uyarım uygulanmasına başvurma gerekmesi biraz şaşırtıcıdır.

4. MASTÜRBASYON ŞEKLİNDEKİ CİNSEL GÖSTERİLER[52]

Sevinerek görüyoruz ki cinsel etkinliğin temelini tanımak için, cinsel dürtünün erojen bölgelerden birindeki etkinliğini öğrenmek bize yetmektedir. Rastlayacağımız ayrılıklar, doyum sağlamak için gerekli olan yöntemlerle ilgilidir: Ağız-dudak bölgesi için emme, öbür erojen bölgeler için topografyalarına ve özelliklerine göre başka türde bir kas hareketidir.

Anüs Bölgesinin Etkinliği – Anüs bölgesinin anatomik durumu, tümüyle ağız-dudak bölgesininkinde olduğu gibi onu, bir cinsel etkinliği başka bir fizyolojik etkinlik üzerine *dayandırmak* için elverişli kılar. Bu bölgenin şehvet uyandırıcı değerinin başlangıçta pek büyük önem taşımış olduğu sanılabilir. Psikanaliz yoluyla, bu bölgede doğmuş olan cinsel uyarmaların normal olarak ne gibi değişikliklere uğradığı ve bu bölgenin, bireyin bütün yaşamı süresince üremsel uyarılmaya yol açmasının ne denli sık olduğu hayretle öğrenilmektedir.[53] Çocukta pek sık görülen bağırsak bozuklukları, bu bölgede şiddetli bir duyarlılık yaratır. Küçük yaştaki bağırsak nezlesi (catarrhe), çocuğu denildiği gibi "sinirli" yapar. Daha sonra kaynağını sinirden alan bazı marazi bozukluklar, semptomatolojilerde bütün bir sindirim bozuklukları dizisini kullanırlar. Anüs bölgesinin erojen karakteri, hiç değilse değişmiş bir biçim altında sakladığı karakter, gözönüne alınınca bazı nevrotik hallerin doğuşunda hemoroidlere verilen değeri, eski hekimlerin o kadar önem bağladığı değeri, acı bir alay konusu haline getirmek haksız bir hareket olur.

Anüs bölgesinin şehvet uyandırıcı duyarlığını kullanan çocuk, dışkı maddelerini, şiddetli kas büzülmelerine yol açıncaya ve anüsün halka kasından geçerken mukoza üzerinde kuvvetli bir uyarma yapıncaya dek tutmakla açığa vurur. Bir acı duygusuna, bir zevk duygusunun eklendiği sanılabilir. İşte, daha sonraki karakter tuhaflığının ya da sinirliliğin en iyi belirtileri: Çocuk, lazımlığa oturduğu zaman bağırsaklarını boşaltmaya yanaşmaz ve annesinin emrini ve öğütlerini dinlemeyerek, bu işi, ne zaman hoşuna giderse o zaman yapmakta diretir. Elbette, yatağını kirletmekten çekinmez; onun için

önemli olan, dışkının fazla birikmesi ile elde ettiği hazzın kaçmasına engel olmaktır. Eğitici, böyle çocuklara "küçük zevk düşkünleri" dediği zaman yanılmaz.

Cinsel duyarlığa sahip bir mukoza için bağırsağı dolduran şey, demek ki uyaran bir cisim rolü oynamakta, çocukluktan sonra işe karışacak olan bir tür temel organa öncülük etmektedir fakat bunun başka önemli anlamları da vardır. Çocuk dışkıyı bedenin bir parçası gibi görür; onun için bu dışkı, veriyorsa uysallığını, reddediyorsa inatçılığını kanıtlamaya yarayan bir "armağan"dır. Daha sonraları çocuk, bu armağan kavramından "bebek" kavramına geçer ki bu, çocuk cinselliği varsayımlarından birine göre yiyerek edinilir, peydahlanır ve bağırsak yoluyla doğar.

Başlangıçta anüs bölgesinde, mastürbasyon sağlayan bir uyarılma ya da çevredeki kimselerle ilişkilerde kullanma niyetine karşılık veren dışkı maddelerini tutma işi, aslında, nevrozlularda çok olan kabızlığın başlangıçlarından biridir. Anüs bölgesinin önemini gösteren şey şudur: İnsan dışkısı ile ilgili özel alışkanlıklara, seremonilere sahip olmayan nevrozlulara pek az rastlanır, onlar bu durumlarını özenle gizlerler.[54]

Anüs bölgesinin, merkezi ya da çevresel çıkışlı bir kaşıntının esinlediği, parmak yardımı ile mastürbasyon yapılmak yoluyla uyarılması ikinci çocuklukta "ender" değildir.

Üreme Bölgelerinin Etkinliği – Çocuğun erojen bölgeleri arasında, elbette bir üstünlük taşımayan ve ilk cinsel hareketlerin çıkış noktası olmayan fakat daha sonra en büyük rolü oynamak için görevlendirilmiş bulunan bir tanesi vardır. Bu, oğlan çocukta ve küçük kızda çiş yapma ile ilgilidir (ha-

şefe, klitoris); erkek çocukta bu ayrıca bir mukozamsı torba içindedir, öyle ki cinsel hareketlerin erken olarak belirlediği salgılar tarafından yapılan uyarımlar doğurmaktan geri kalmaz. Üreme organının örgütlediği bu erojen bölgenin cinsel etkinliği, daha sonra normal cinsel yaşamın başlangıcı olacak hareketi oluşturur.

Bu bölgenin anatomik topografyası, salgıların akması, vücut bakımı (yıkama ve ovma), nihayet rastlantının yaptığı bazı uyarımlar (küçük kızlarda bağırsak asalaklarının buraya göç etmesi) yüzünden bedenin bu kısmının vermek gücünde olduğu haz duyusunun küçük çocukta bile kendini duyurması ve yineleme gereksinimi uyandırması kaçınılmaz bir hal alır. Bakımın başında gelen alışkanlıkların bütünü gözönüne alınırsa ve temizlik hizmetlerinin, kirlilik ve bakımsızlık tarafından oluşturulanlardan başka etkilere sahip olmadığı düşünülmek istenirse hemen hemen hiçbir kimsenin kurtulamadığı süt çocuğu onanizminin, üremsel erojen bölgenin ilerki üstünlüğünü hazırladığı akla gelir.

Uyarmayı ve doyumu sağlayan eylem, ya elle ovuşturmalardan ya da butların sıkıştırılması ile bir baskıdan ibarettir (refleks eylemleri tarafından hazırlanan hareket). Bu son hareket (butların sıkıştırılması) özellikle küçük kızlarda sık sık olur. Erkek çocuklar eli yeğlerler ki bu erkeğin cinsel etkinliğinde egemen olma dürtüsünün alacağı önemi önceden üstün kılmaktadır.[55]

(Daha da aydınlatmak için, çocuk mastürbasyonunu üç evreye ayırıyoruz. Bu evrelerden birisi emzirilme zamanına, ikincisi dördüncü yaşa doğru cinsel etkinliğin kısa açılma dönemine uymaktadır; erginlik onanizmine uyan yalnız

üçüncü evredir; şimdiye dek gözlemcilerin dikkatini yalnız bu çekmiştir.)

Çocuk Mastürbasyonunun İkinci Evresi – Süt çocuğu onanizmi kısa bir dönemden sonra yok olur gibi görünmektedir. Erginliğe dek sürdüğü zaman, uygar insanda olması gereken gelişmenin ilk önemli sapmasına tanıklık ederiz. Belli bir anda, emzirmeden sonra (genellikle dördüncü yaştan önce), bu üreme bölgesinin cinsel dürtüsü uyanır gibi görünmektedir; hiç değilse, yine de kesintisiz sürmez. Görülebilen çeşitli durumların sayısı pek çoktur; onları açıklamak için her birini ayrı ayrı incelemek gerekir. Fakat bu *ikinci* cinsel etkinlik dönemi süresince uğranılan bütün izlenimlerde ortaklaşa olan şey, gelecekte derin izler (bilinçsiz) bırakması, eğer sağlığı yerinde biri ise kişinin karakterini, ilerinin bir hastası ise nevrozun semptomatolojisini belirlemesidir.[56]

Bu son durumda cinsellik döneminin unutuş içine düştüğü, buna tanıklık edilebilecek anıların yer değiştirmiş olduğu görülür. Normal çocuk amnezisi ile o yaşın cinsel etkinliği arasında bir bağlantı olduğunu daha önce söylemiştim. Psikanaliz yoluyla, bu unutulmuş muhtevaları bilince getirmek ve bilinçdışı psişik muhtevalardan ileri gelen zorlamayı ortadan kaldırmak olasıdır.

Süt Çocuğunun Mastürbasyonuna Geri Dönüş – Emzirilme döneminin cinsel uyarması ikinci çocuklukta merkezi bir kaşıntı biçiminde ortaya çıkarak çocuğu onanizmde ya da yetişkinde olduğu gibi, elle oynama olmaksızın doyum sağlayan bir tür kirlenmede tatmin olmaya çağırır. *Bu salgılar*, ikinci çocuklukta, küçük kızlarda sık sık görülür; bunun koşullarını pek iyi bilmemekteyiz. Öyle görülüyor ki her za-

man değilse de pek sık olarak, bunlardan önce bir etkin onanizm devresi gelmektedir. Bu cinsel gösterinin semptomatolojisi zayıftır, üreme organı henüz ilkeldir ve işeme organı ona vasilik görevi yapmaktadır. Bu dönemdeki mesane hastalıklarının çoğu cinsel kökenli bozukluklardır; gece işemeleri cinsel kirlenmeye karşılık vermektedir.

Cinsel etkinliğin yeniden ortaya çıkması, iç ve dış nedenlerle belirlenmiştir. Nevroz semptomatolojisi ve psikanalitik araştırmalar bu nedenleri bulmamıza ve açıkça belirtmemize yardım etmektedir. İç nedenlerden söz etmeyi daha sonraya saklıyoruz. Dış nedenlere gelince, bunlar şu anda büyük ve sürekli bir önem kazanmışlardır. Bu etkilerin en önemlisi, çocuğu zamanından önce bir cinsel nesne yapan ve onun iz bırakıcı koşullar altında üreme bölgesinden tatmini tanımayı öğreten ayartma tarafından yapılanlardır; çocuk çok zaman bu izlenimleri onanizm pratiği ile yinelemeye itilecektir. Bu tür etkiler, yetişkinlerden ya da öteki arkadaşlardan gelebilir.

1896'da, "Histerinin Nedenleri" üzerine yayımlanmış olan yazımda bu ayartma hallerinin sıklığını ya da önemini fazla büyütmemiş olduğum kanısındayım; bununla birlikte o çağda, normal kalmış bazı kimselerin çocuklukları sırasında aynı etkilere uğradıklarını henüz bilmiyordum ve dolayısıyla, o zaman ayartmaya bünyenin ve cinsel gelişmenin etkenlerinden daha çok önem veriyordum.[57] Doğrusu, çocukta cinselliğin uyanması için bir ayartma gerekli değildir ve bu uyanma, iç nedenlerin etkisi altında kendi kendine olabilir.

Çok Biçimli Sapıklığa Yatkınlık – Çocuğun, bir ayartma sonucunda çok biçimli bir sapık haline gelebildiğini ve her türlü bozukluklara götürüldüğünü ortaya çıkarmak ilgi çekici-

dir. Demek ki buna önceden eğilimlidir. Sapık eylemler, direnmelere, kurulmamış ya da ancak kurulma yolunda olan cinsel aşırılıklara karşı koyacak psişik setlere (utanma, ahlak) rastlar. Çocuk bu durumda, uygarlığın etkisine uğramamış ve böylece çok biçimli bir sapık eğilim saklayan kadınların ortasında, ayartıcının karşısında yapacağından başka türlü davranmaz. Buna yatkın bir kadın kuşkusuz, yaşamının her zamanki koşulları içinde cinsel olarak normal kalabilir fakat usta bir ayartıcının güçlü etkisi altında bütün bozuklukların zevkini alacak ve bunu artık cinsel etkinliğinde kullanacaktır. Fahişe, bu çok biçimli ve dolayısıyla çocuksu eğilimi mesleğinin yararına kullanır. Eğer fahişe kadınlar ve asla bu mesleği yapmamış olmalarına karşın yadsınmayacak ölçüde fahişeliğe yetenekli olanların çokluğu gözönüne alınırsa, bu her türlü dönüklüğe yatkınlığı, derin ve genellikle "beşeri" bir şey olarak tanımak gerekir.

Kısmi Dürtüler – Ayartma, çocukta cinsel yaşamın başlangıçları üzerine bize hiçbir şey öğretmez; tersine, ayartma halleri bizi kolayca, zamanından önce hiçbir gereksinim kendilerini ona doğru itmediği bir cinsel nesneyi tanımış olan çocuklarda karşılaşacağımız bir yanlışa kolayca düşürebilir. Bununla birlikte, erojen bölgelerce oynanmış olan rolün üstünlüğü ne olursa olsun, çocuk cinselliğinin daha başlangıçtan beri başka insanları cinsel nesne gibi almak isteyen eğilimleri de taşıdığını kabul etmemiz gerekir. Bu birleşenler arasında, çocukları *seyrediciler* ve *teşhirciler* olmaya itenlerle kıyıcılık dürtüsünü sayalım. Üreme hayatı ile sıkı bağlılıkları ancak daha sonra belirecek olan bu dürtüler, o zaman erojen bölgelerin cinsel etkinliğine bağlı olmakla birlikte daha

çocuklukta bulunmaktadır. Küçük çocukta en yüksek noktasında utanma noksanlığı vardır; çocukluk yıllarında dikkatini üreme kısımları üzerine çevirerek bedenini keşfetmekten eşsiz bir haz duyar. Sapık olarak kabul ettiğimiz bu eğilimin öbür yüzü, başka kimselerin üreme organlarını görmeye çalışma isteğidir. Bu istek, uyanma tarafından konulan engel belli bir güce eriştiği zaman ikinci çocuklukta görülür. Ayartmanın etkisi altında, seyredicilik sapıklığı çocuğun cinsel yaşamında büyük bir önem kazanabilir. Bununla birlikte, normal kimseler ve nevrozlular üzerinde yapılmış araştırmalar, çocuktaki görme dürtüsünün cinsel alanda kendi kendine bir tarzda ortaya çıkabileceğini bana kabul ettirmiştir. Küçük çocuklar, dikkatleri üreme bölümleri üzerine bir kez çekildi mi, çoğu zaman, mastürbasyon sonunda, bu yolda, dış bir etki olmaksızın devam etmekte ve küçük arkadaşlarının üreme organlarına karşı canlı bir ilgi göstermektedirler. Bu merakı tatmin etme fırsatı, ancak çiş ve kaka fonksiyonlarını yaparken çıktığından, çocuklar seyredici, yani fizyolojik eylemlerin sürekli seyircisi olurlar. Bu eğilimler bastırılınca, üreme organını seyretme isteği (bir cinsin ya da öteki cinsin) sürer ve bazı nevrozlarda marazi semptomların yaratılmasında neden olunca bir güç haline gelen saplantılı bir zorlama şekli alabilir.

Cinsel içgüdüde bulunan *kıyıcılık* unsuru, şehvet uyandırıcı bölgelerle ilintili cinsel etkinliklerden çok daha bağımsız olarak gelişir. Çocuk, genellikle kıyıcılığa yatkındır, çünkü acıma nispeten daha geç geliştiğinden, üstünlük kurma dürtüsü başkasının acısı karşısında henüz durmamıştır. Buraya dek, bilindiği gibi bu dürtünün derinleştirilmiş bir analizi henüz başarılamamıştır. Kabul edebileceğimiz şey, kıyıcılığa

doğru eğilimin üstünlük kurma dürtüsünden çıktığı ve cinsel yaşamda, üreme organlarının kesin rollerini almamış olduğu bir zamanda kendini gösterdiğidir. O, üreme-öncesi örgütlenmeleri, diye daha sonra adlandıracağımız cinsel yaşamın bütün bir evresine egemen olmaktadır. Hayvanlara ve arkadaşlarına karşı özellikle kıyıcı görünen çocukların, genellikle ve haklı olarak erojen bölgelerin şiddetli ve erken başlamış bir etkinliğini tanımalarından kuşkulanılır; bu halde cinsel dürtülerin erken gelişmesine karşın, üstünlük kazanan, erojen bölgelerin etkinliği gibi görünmektedir. Acıma yokluğu bir tehlike doğurur: Erotik dürtülerle kıyıcılık arasında, çocukluk sırasında oluşan bu bağlantı, daha sonra ayrışmaz olarak görülecektir.

Kıyıcılığa karşı edilgin eğilimin (mazoşizm) erojen kaynaklarından biri, J.J. Rousseau'nun *İtiraflar*'ından beri pek iyi bilinen bir olay olan, kaba etler bölgesinin acı veren uyarılmasıdır. Eğitimciler, genellikle bedenin bu bölümüne uygulanan cezalandırmaların, uygarlığın etkisine uğrayarak yan etkenlerin etkisiyle libidolarını geliştirme tehlikesine maruz kalan bütün çocuklardan uzak tutulması gerektiği sonucunu haklı olarak çıkarmışlardır.[58]

5. ÇOCUĞUN CİNSEL ARAŞTIRMALARI

Öğrenme Dürtüsü – Çocuğun cinsel yaşamının ilk açılıp serpilmesine eriştiği bu aynı dönemde –üçüncü yaştan beşinci yaşa değin– araştırma ve bilme dürtüsünden doğan bir etkinliğin de başladığı görülür. Bilme dürtüsü, duygusal yaşamın ilk dürtüsel birleşenleri arasında sayılamazlar ve onu yalnızca

cinselliğe bağlama olanağı yoktur. Bu etkinlik bir yandan üstün gelme gereksiniminin yücelmiş bir biçimini dile getirir, öte yandan bu etkinliği yürüten enerji de seyretmek gereksiniminden doğar. Bununla birlikte, cinsel yaşamda gösterdiği bağlantılar pek önemlidir; psikanaliz, bu bilme gereksinimini, genellikle, düşünüldüğünden pek daha erken gösterir. Çocuk, cinsel sorunlara görülmemiş bir şiddetle bağlanır, zekâsını uyaran sorunların bunlar olduğu bile söylenebilir.

Sfenks Bilmecesi – Çocuğu bu araştırmalara iten kuramsal bir ilgi değil, pratik bir gereksinimdir. Aile içinde gerçek ya da olası bir yeni çocuk gelişi ile tehdit edildiğini duyduğu ve bu olayın kendisi için bir bakım ya da sevgi azalması getireceğinden korktuğu zaman düşünmeye koyulur ve zihni çalışmaya başlar. Gelişmesiyle uygunluk halinde olarak onu ilk uğraştıran sorun, cinsler ayrılığının aslının ne olduğu değildir. Büyük bilmece, çocukların nereden geldiğidir. Kolayca delinebilen bir kılık değiştirme altında bu bilmece, Tebes Sfenksi'nin sorduğunun aynıdır.

Değişik cinsler olmasını, çocuk itirazsız ve buna önem vermeksizin kabul eder. Küçük erkek çocuklar, rastladığı bütün insanların kendilerininkilere benzeyen bir üreme organına sahip olduğundan kuşkulanmaz; başkalarının tasarladığı düşüncelerle bu organın yokluğunu onlara kabul ettirme olanağı yoktur.

Hadımlaştırılma Kompleksi ve Penis İsteği – Küçük erkek çocuklar bu kanıyı inatla korurlar, gözlemin onlara açıklamakta gecikmediği aykırı olgulara karşı savunurlar ve ancak ağır iç savaşlar *(hadımlaştırılma kompleksi)* geçirdikten sonra bunu bıra-

kırlar. Kadının, yitmiş penisine bir karşılık bulmak için çabaları, çok sayıda sapıklığın doğmasında büyük bir rol oynar.[59]

Tek ve aynı üreme aracı (bütün insanlarda erkek organı) varsayımı, incelenmesi meraklı, sonuçları verimli çocuk cinsel kuramlarının birincisidir. Kadının klitorisine, penisin gerçek bir 'vekilliğini' tanıyarak, biyolojinin çocuğun önyargısını doğrulamasının ona göre önemi azdır. Buna karşılık, küçük kız, bir kere oğlanın üreme organını gördü mü, kendininkinden başka bir cinsin varlığını tanımayı reddetmez; daha sonra pek önem kazanan, kendisini sırası geldiğinde erkek olma arzusuna götüren *penis isteğine* kapılır.

Doğum Kuramları – Çoğu kimse, ergenlik öncesi dönemi süresince çocukların, nereden geldiğini ne denli ilgi ile sormuş olduklarını anımsayacaktır. Onları durdurmuş olan anatomik çözümlemeler değişikti. Onlar, çocukların göğüsten doğduklarını, bir kesip yarmayla ya da onların geçmesi için göbeğin açılması ile karından çıktıklarını inanıyorlardı.[60]

Psikanalizin yardımı olmaksızın bu konu üzerinde, çocukluk sırasında pek "ender" olarak araştırmalar yapıldığı anımsanmaktadır; bir bastırma olmuştur fakat bütün bu araştırmalar aynı sonuca varıyorlardı; özel bir şey yenildiği zaman (peri masallarında olduğu gibi) dünyaya çocuk getirilir ve dışkılamaya gidildiğinde çocuklar bağırsaktan doğarlar. Bu çocukça kuramlar aşağı türlerde böyle dışkılıkların bulunması gibi zoolojideki bazı olguları anımsatmaktadır.

Cinsel İlişkilerde Sadistik Anlayış – Çocuklar, ana-babalarının ilişkilerini gördükleri zaman (ki bu çok sık olur, çocuğun cinsel yaşamı anlamayacak kadar küçük olduğuna inanarak bundan kendilerine fırsat çıkarırlar), cinsel eylemi bir tür kö-

tü davranma ya da zor kullanma imiş gibi yorumlamaktan geri kalmazlar; yani bu eyleme sadistik bir anlam verirler. Psikanaliz, ilk çocuklukta edinilen böyle bir izlenimin daha sonra cinsel amacın sadistik bir kaymasını kolaylaştırmaya çok yaradığını öğretmektedir. Çocuklar böylece, cinslerin bağlantılarıyla ya da kendi dedikleri gibi, evlilik olgusunun neye dayandığını öğrenmek ile de hayli ilgilenirler; üzerinde durdukları çözüm, genellikle işeme ya da dışkılama sırasında yaptıkları bir bağlantı üzerinde durur.

Çocuğun Cinsel Araştırmalarının Tipik Başarısızlığı – Genel olarak, çocukların cinsel kuramları, cinsel yapının yansımasından başka bir şey olmadığı gibi garip yanlışlıklara karşın, cinsel eylemler üzerinde, başlangıçta düşünüldüğünden daha büyük bir zekâ gösterirler. Annelerinde gebeliğin getirdiği değişiklikleri fark ederler ve bunlar üzerine yaptıkları yorumlar doğrudur. Anlatılan leylek öyküleri onlarda, açıklamadıkları bir kuşku ile karşılaşır. Bununla birlikte çocuk bu yaşta pek görülmeyen iki öğeyi, spermin cinsel yaşamdaki rolü ile vajina deliğinin varlığını bilmediğinden araştırmalarında bir sonuca varamaz; ondan vazgeçerse, bu, öğrenme dürtüsüne sürekli bir zarar vermeden olmaz. Çocuk, cinsel araştırmalarında her zaman yalnızdır; bu onun için dünyaya yönelmek amacıyla attığı bir ilk adımdır ve o zamana kadar tam bir güven beslemiş olduğu çevresindeki insanlara karşı kendisini yabancı duyacaktır.

6. CİNSEL OLUŞUMUN GELİŞME EVRELERİ

Şimdiye dek, çocuk yaşamını karakterize edenin, aslında otoerotik (çocuk nesnesini kendi bedeninde bulmaktadır) ve

kısmi dürtülerin, aralarında az ilintili olduğunu, haz aramalarında herbirinin bağımsız davrandıklarını kabul ettik. Bu gelişme, yetişkinde normal demeye alışmış olduğumuz cinsel yaşama götürür ki bunda haz kovalama, dünyaya çocuk getirme hizmetine konmuştur. Oysa kısmi dürtüler, tek bir erojen bölgenin üstünlüğüne boyun eğerek bundan böyle özneye yabancı bir cinsel nesneye bağlı amaca varma gücünde olan sağlam bir örgüt kurmuştur.

Üreme Öncesi Örgütlenmeleri – Bu gelişmelerin yasaklamalarını ve bozukluklarını psikanaliz yardımıyla inceleyerek, kısmi dürtülerin, bir örgütlenme başlangıçları ve ön kuruluşları olduğunu, bu dürtülerin böylece bir tür cinsel rejim kurmuş bulunduğunu öğreniyoruz. Normal olarak, cinsel örgütlenmenin çeşitli evrelerinden kolayca geçerler; bunlar ancak işaretlerle belirirler, yalnız patolojik hallerde ortaya çıkarlar ve kolayca tanınabilir duruma gelirler.

Üreme bölgelerinin henüz üstünlüklerini kabul ettirmemiş oldukları cinsel yaşam örgütlerine, *üreme öncesi (prégenitale)* diyoruz. Buraya değin bunlardan, hayvan yaşamının ilkel biçimlerine geri dönüşü esinleyen ikisini tanıyoruz.

Üreme öncesi cinsel örgütlenmelerden biri *ağızla ilgili* (oral) olandır; isterseniz buna *yamyamlık* da diyebilirsiniz. Bu evrede, cinsel etkinlik, besinlerin sindirilmesinden ayrılmamıştır, iki akım arasında henüz bir farklılık görülmez. Her iki etkinliğin de nesnesi aynıdır ve cinsel amaç, nesneyi *içine almadan* ibarettir; bunun prototipi daha sonra psişik gelişmede önemli bir rol oynamaya çağrılacak olan *özdeşleşmedir*. Emme, hiçbir gerçek varlığı olmayan ve yalnız patolojinin bize tanıttığı bu oluşum evresinin bir kalıntısı gibi kabul edilebi-

lir. Çünkü emmede beslenme etkinliğinden ayrılmış olan cinsel etkinlik, yabancı nesnenin yerine, öznenin bedeninin bir kısmını koymaktan başka bir şey yapmaz.[61]

İkinci bir üreme öncesi evresi, *sadistik-anal* dediğimiz evredir. Bunda cinsel yaşamın her yerinde bulunan karşıtlık açıkça görünür fakat bu karşıtlık henüz *erkek* ve *dişi* arasındaki karşıtlık değildir, karşıt iki terimdir: *etkin* ve *edilgin*. Etkin öğe üstün gelme dürtüsünden kurulmuştur hatta genel kaslar topluluğuna bile bağlıdır; cinsel amacı edilgin olan organ, şehvet uyandırıcı bağırsak mukozası ile temsil edilir. Her iki dürtünün aslında birbirine uymayan nesneleri vardır. Onların yanında başka kısmi dürtüler otoerotik bir faaliyet gösterirler. Cinsel yaşamın bu gelişme evresinde çoktan cinsel kutuplaşma ve heteroerotik bir nesnenin varlığı bulunur. Henüz eksik olan şey, kısmi dürtülerin çocuk dünyaya getirme işlevleri için oluşması ve egemenlik kurmasıdır.[62]

Karşıt Çiftdeğerlilik – Cinsel dürtünün bu biçimi bütün yaşam boyunca sürebilir ve cinsel etkinliğin büyük bir bölümü üzerinde egemenliğini yürütebilir. Açık sadizm ve pislikleri boşaltma rolü oynayan anüs bölgesi, bu cinsel oluşuma arkaizm denilen bir karakter verir. Başka bir karakteristik şudur: Karşıt dürtüler eşit güçtedir; bu, Bleuler'in getirdiği mutlu *karşıt çiftdeğerlilik* (ambivalence) terimi ile tanımlanmaktadır.

Cinsel yaşamın böyle üreme öncesi örgütleri varsayımı, nevrozların analizi üzerine dayanır ve ancak bunların bilinmesiyle doğrulanabilir. Buna, psikanalitik araştırmalarımızın bize normal cinsel işlevlerin dokusunu ve gelişmesini gittikçe daha iyi tanıtmasıyla erişebiliriz.

Çocuk cinselliğinin betimlenmesini tamamlamak için, şunu eklemek gerekir: Pek sık olarak (her zaman denilebilir), daha çocukluktan beri bir cinsel nesnenin seçimi (erginliği karakterize eden, diye tanımladığımız seçim) yapılmıştır; öyle ki bütün cinsel eğilimler tek bir kimseye doğru çevrilmekte ve bunda tatminlerini aramaktadır. Cinsel yaşamın kesin biçimine en çok yaklaşan cinsellik biçimi, çocukluğun ilk yıllarında böyle gerçekleşmektedir. Bu örgütlerle kesin durum arasındaki fark, kısmi dürtülerin, onların üreme bölgesinin üstünlüğüne tam boyun eğmesi sentezinin çocukta gerçekleşmediği olgusuna iner. Yalnız, cinsel gelişmenin son evresi bu üstünlüğün doğruluğunu ortaya çıkaracaktır.[63]

Nesne Seçilmesinin İki Dönemi – Cinsel seçimin karakterlerinden biri, bunun iki dönemde, iki *itme* ile olacağıdır. Birinci itme, iki ile beş yaş arasında başlar; sonra, gerileme bile doğuran bir gizlilik döneminde durmuş olur. Cinsel amaçların çocuksu niteliği ile karakterize edilir. İkinci itme ergenlikte başlar ve cinsel yaşamın alacağı kesin biçimi belirler.

Nesne seçiminin iki itmede yapılması, başka bir deyişle, cinsel bir gizlilik döneminin var olması, kesin durumun bozukluklarının doğmasında büyük önem taşımaktadır. Çocuğun seçmesi, ister ilk şiddetleri ile kalsın, ister, erginlik sırasında bir yenilenme görsün, onun etkileri içinde yaşamasını sürdürür. İki evre arasına yerleşen bastırma yüzünden, seçme nesnesi kullanılabilir değildir. Bu şekilde kurulan cinsel amaçlar bir çeşit yumuşamaya uğramışlardır ve bu dönemde cinsel yaşamda *sevecenlik* akımının kurucusu gibi görünürler. Bu sevecenliğin, bu saygının ve bu kutsamanın arkasında, kullanılmaz duruma gelmiş kısmi dürtülerin doğurmuş ol-

duğu eski cinsel eğilimlerin saklandıklarını, yalnız psikanaliz gösterebilir. Genç kişi, ancak çocukluğunun nesnelerini reddettikten sonra ve yeni bir *şehvet akımı* olarak ortaya çıkacağı zaman yeni bir nesne seçimi yapar. Eğer iki akım birleşme noktasına varmazlarsa, bundan, cinsel yaşamın idealleri-nden biri sonuç olarak çıkacaktır, aynı nesne üzerinde bütün arzu şekillerini yoğunlaştırmaya ise erişilemeyecektir.

7. ÇOCUK CİNSELLİĞİNİN KAYNAKLARI

Cinselliğin derin kaynakları üzerindeki araştırmalarımız, cinsel uyarmanın şunlardan doğduğunu öğretmiştir:

a) Cinsel olmayan organik süreçlerle bağlantılı olarak duyulmuş bir doyumun yinelenmesi ile,

b) Erojen bölgelerin çevreden gelen uyarılmaları ile.

c) Görme dürtüsü ve zalimlik dürtüsü gibi, kaynaklarını henüz iyi bilmediğimiz bazı dürtülerin etkisi ile.

Bir yetişkinin psikanalizinden çekip çıkardığımız, çocuklukla ilintili sonuçlar ve çocuk üzerinde yapılmış gözlemler bize, cinsel uyarılmanın başka sürekli kaynaklarını tanıtmıştır. Doğrudan doğruya gözlemin yanlış anlaşılmalara kolayca yer verme sakıncası vardır; bu, öte yandan psikanalistin işini güç kılar. O, incelemesinin konusuna ve sonuçlarına ancak uzun dolambaçlarla varabilir. Bununla birlikte, her iki yöntem birleştirilerek, yeterince kesinlik elde edilebilir.

Erojen bölgeler, zaten bildiğimiz gibi, yüksek derecede uyarılabilme niteliklerine sahiptir fakat bunlar, bütün deri yüzeyinde birkaç derecede de bulunurlar. Bu bakımdan, derinin genel duyarlığının kimi biçimlerinin erojen bir etkinlik-

le açıklanabileceğini öğrenmekle şaşırmamamız gerekir. Bunlar arasında, pek önemli olarak, ısıya karşı gösterilen duyarlığı sayıyoruz ki bu belki sıcak banyoların iyileştirici etkilerini anlamamıza yardım edecektir.

Mekanik Düzende Uyarılmalar – Aynı düzeyde mekanik asıllı ritmik sarsmalar ve hareketler yer almaya gelirler; bunlar, 'kulak dehlizi' sinirinin, duyusal aygıtının, üst derinin ve derin duyarlık aygıtının (kaslar, eklemler) aracılığı ile çeşitli uyarımlar doğurarak etki yapar. Mekanik kamçılamaların doğurduğu haz duyularını analiz etmeden önce, bundan sonra gelecek bölümlerde "cinsel uyarılma" ve "doyum" terimlerini, aralarında hiçbir ayırım yapmadan, anlamını kesinleştirmeyi daha sonraya bırakarak kullanacağımıza dikkatinizi çekmemiz gerekiyor. Bunun kanıtını, bazı mekanik sarsıntıların haz uyandırma olgusunda görmekteyim. Çocuklar bazı oyunlara bayılırlar, sözgelişi, *salıncağın zevkini* bir kez tadınca, bunun yinelenmesini istemeyi hiç bırakmazlar.[64] Uyutmak için çocukları beşikte sallarlar. Araba ile ya da trenle bir yolculuğun sarsıntıları daha yaşlı çocukları öylesine etkiler ki küçük erkekler hiç değilse makinist ya da şoför olmayı kurarlar. Demiryolu ile ilintili olan her şeye karşı aşırı ve anlaşılmaz bir ilgi gösterirler; hayal kurma yaşına gelince, yani erginlikten az önce, bundan, kesin bir cinsel sembolün aracını yaparlar. Demiryolunun oluşturduğu duyumlarla cinsellik arasında zorlayıcı bir bağ yaratan, elbette, hareket ettirici duyumlara bağlanan haz karakteridir. Eğer daha sonra çocuğun tercihlerinin aksine onları değiştiren bastırma araya girerse, genç kişinin ya da yetişkinin sallanma ve sarsılmaya karşı bulantı tepkisi gösterdiği olur ya da demiryolu ile yolculukta,

tamamen bitkin bir hale gelirler; kimileri ise aşırı bunalımlara uğrarlar; bundan, kişinin rahatsız edici deneylerin yinelenmesine karşı bir savunma yöntemi olacak olan *demiryolu fobisi* sonucu çıkabilir.

Korku ile mekanik sarsıntının birleşik hareketinin ağır travmatik histeri doğurması olgusunun açıklanmasını, bu düşünceler düzeninde aramak zorundayız. Hiç değilse, şiddeti daha aşağı derecede etkilerin, aşırı hale geldikleri zaman, cinsel mekanizmanın ya da cinsel kimyanın derin bozukluklarını doğurabilen uyarım kaynakları oldukları farz edilebilir.

Kas Etkinliği – Serbestçe yapılan kas etkinliğinin çocuk için, büyük haz doğuran bir gereksinim olduğu pek bilinir. Bu hazzın cinsellikle bir ilintisi olup olmadığını, içinde bir cinsel doyum bulunup bulunmadığını ya da bu türden bir uyarım fırsatı haline gelip gelmediğini bilmek başka şeydir. Bunlara karşı çıkmak, yukarda açıkladığımız düşünceye, yani edilgin hareketlerden edinilen duyumların cinsel bir nitelik taşıdığı ya da cinsel bakımdan uyarıcı oldukları düşüncesine de karşı çıkmak demektir. Birçok kimse, arkadaşlarıyla güreşirken üreme organının uyarılmasını ilk kez hissetmiş olduğunu belirtir. O zaman bütün kasların gerilimi, "hasmı" ile deri temaslarının uyarıcı işleyişine eklenir. Belli bir kimse ya da yaşça ileri biriyle (ki o takılmayı sever) vücut vücuda dövüş aranır, onunla bir ağız kavgasına hazır olunur. Cinsel seçimin bu kimseye "isabet" edeceği kestirilir. Sadistik dürtünün kaynaklarından biri, kas etkinliğinin cinsel uyarılmayı kolaylaştırması olgusunda bulunabilir. Çok sayıda kimsede güreş sevgisi ile cinsel uyarılma arasında gerçekleştirilen

birleşme, onların daha sonra yeğleyecekleri cinsel davranışın ne olacağını belirler.[65]

Duygusal Süreç – Çocuktaki başka cinsel uyarılma kaynakları daha az tartışmaya uğramıştır. Doğrudan doğruya gözlemle ve geriye giden analizle belli bir şiddet derecesine erişmiş olan bütün duygusal süreçlerin, korku dahil, cinsellik üzerinde yankılandığını kanıtlamak kolaydır. Aslında, bu türden heyecanların hastalık yapan etkilerini bize öğretmeye yardım eden de budur. Öğrencilerde sınav korkusu, güç bir ödevin gerektirdiği dikkat, cinsel belirtiler gösterir; bir uyarma, çocuğu üreme organlarına dokunmaya yöneltir hatta bütün şaşırtıcı sonuçlarıyla bir tür kirlenme durumu ile karşı karşıya bırakır.

Çocuğun, okulda çok zaman eğiticilere anlaşılmaz görünen tutumu, doğmakta olan cinsellikleri yönünden anlaşılmalıdır. Bazı üzücü heyecanları (sıkıntı, ürkme, korku), çok büyük sayıda yetişkinde de yaşamakta devam eder. Bu bize, o kadar kişinin nasıl bu türden duyumlar aramakta olduğunu açıklar; şu koşulla ki onlara gerçek dışı (okuma, tiyatro) karakterlerini veren ve bu şekilde, üzücü, acı verici şeylerini azaltan özel durumlarla sarılmış olmalıdırlar. Şiddetli acı veren duyguların, onların bile, erojen etkiler doğurdukları kabul edilebilirse, (daha çok keskinlikleri çeşitli koşullar dolayısıyla hafiflediği ya da doğrudan doğruya hissedilmedikleri zaman) bu psişik olguda, sado-mazoşik dürtünün ana kaynaklarından birini bulabiliriz; bu dürtünün karmaşık ve kalabalık niteliği, bundan dolayı biraz aydınlanmaktadır da.[66]

Zekâ Çalışması – Son olarak, dikkatin bir zekâ işi üzerinde yoğunlaşmasının ve zihin geriliminin genellikle çok sayıda

genç ve yetişkinde buna bağlı bir cinsel uyarılmaya eşlik ettiği apaçıktır ve bu, sinir bozukluklarını aşırı zihni çalışmayla ilgili gösteren söz götürmez kuramın biricik nedeni olarak kabul edilebilir.

Henüz başka yerde bütünüyle yayınlanmamış olan çeşitli örneklerin ve gözlemlerin bize çocuk cinselliği üzerine öğretmiş olduğu şeyleri özetlersek, şu çizgileri ortaya çıkarabilir, hiç değilse onların taslağını yapabiliriz; cinsel sürecin işlemesi birçok nedenin etkisi altında olur ki doğrusu, bu süreçte bizim için gittikçe daha da bilmece haline gelirler. Bu etkiler tümüyle dolaysız bir biçimde duyarlı yüzeylerin (dokunaçlar ve duyu organları) uyarılmasıdır. Daha dolaysız olan etkiler ise bazı erojen bölgelerde ortaya çıkan uyarımlardır. Burada acı ile ilintili olan şiddet bütünüyle ihmal edilmemekle birlikte önemli olan, uyarmanın niteliğidir. Şunu da ekleyelim ki organizmada, iç süreçlerin şiddeti belli bir nicelik eşiğini aşar aşmaz fazladan eklenen bir etki olarak cinsel uyarılmayı ortaya çıkaran "yatkınlıklar" bulunur. Cinselliğin kısmi dürtüleri dediğimiz, şu doğrudan doğruya bu iç kaynaklardan türeyen ya da bu aynı kaynaklarla erojen bölgelerin işleyişinin birlikte bir etkisi ile temsil edilen şeydir. Cinsel dürtünün uyarılmasına bir birleşen sağlamaksızın, organizmada önemli hiçbir şey geçmediğini söylemek de yanlış olmaz.

Bu teze daha büyük bir açıklık ve kesinlik vermek, bu an için bana mümkün görünmemektedir. Bu da şu nedenlerden ileri gelmektedir: Çünkü birincisi; burada gözönüne serilen görüş, bütünüyle yenidir; ikincisi; cinsel uyarılmanın niteliği bizce hâlâ hiç bilinmemektedir. Bununla birlikte, ben burada geniş ufuklar açacak gibi görünen iki noktayı belirteceğim:

Cinsel Yapılardaki Ayrılıklar – Doğuştan gelen cinsel yapı değişikliklerini, erojen bölgelerin gelişmesine götürme olanaklarını gözden geçirdir. Şimdi, cinsel dürtünün dolaylı kaynaklarını dikkate alarak benzer bir şey yapmayı deneyebiliriz. Her bireyde, bu kaynakların akımlar getirip getirmediğini düşünmemize olanak verilmiştir; bu akımlar herkeste eşit kuvvette değillerdir ve onlar arasında şunun ya da bunun egemen olması, kişilerin cinsel yapılarındaki ayrılıkları açıklayacaktır.[67]

Karşılıklı Etki Yolları – Cinsel dürtünün "kaynaklar"ından söz ederken uzun zaman kullanmış olduğumuz tanımlamayı şimdi bırakalım ve cinsel olmayan bir işlevden cinsel işleve götüren ve her iki yönden gidilebilen yollar varsayarak başka bir tanımlamaya başvuralım. Eğer, sözgelişi, her iki işleve ait dudaklar gölgesinin cinsel doyumunun besinlerin sindirilmesi sırasında gerçekleştiğini açıklarsa, bu ortak bölgenin erojen işlevleri bozulduğunda, görünen iştahsızlıkları anlamamıza yardım edecektir. Madem ki dikkatin yoğunlaşmasının cinsel bir uyarım uyandırdığını biliyoruz, aynı yol üzerinde fakat ters yöne çevrilmiş olarak, cinsel uyarım durumunun eldeki dikkati kullanma üzerine etki edeceğini kabul edebiliriz. Cinsel bozukluklardan çıkarttığım nevroz semptomatolojisinin büyük bir bölümü, hiçbir cinsel karaktere sahip olmayan fizyolojik bozulmalardan ibarettir. Bugüne dek açıklanmamış gibi görünen cinselliğin bu etkisi, cinsel uyarım sürecini düzenleyen etkilerin karşıtı gibi kabul edildiğinde, bilmecelik karakterinden bir şey yitirmektedir.

Cinsel bozuklukların başka bedensel bozukluklar üzerinde yansırken izlediği yollar normal kimsede başka bir etkin-

liğe yaramaktadır. Cinsel dürtülerin, cinsel olmayan amaçlara doğru yönelişi, yani cinselliğin yüceltilmesi olayı, bu yollar aracılığıyla olabilmektedir. Fakat bitirmek için, elbette var olan ve bütün olasılıklara göre her iki yönde işleyebilen bu yollar konusunda, belli bir şekilde hâlâ az şey bildiğimizi itiraf etmek zorundayız.

III. BÖLÜM

ERGİNLİĞİN DEĞİŞİKLİKLERİ

Erginliğin başlamasıyla, çocuk cinselliğini kesin ve normal şeklini almaya götürecek olan değişmeler ortaya çıkar. Cinsel dürtü, o zamana dek temelde otoerotikti; şimdi, cinsel nesneyi bulmaya yönelmektedir. Önceleri, birbirine bağlı olmayan cinselliğin tek amacı olarak, belli bir haz arayan kısmi dürtülerden ve erojen bölgelerden geliyordu. Şimdi *yeni bir cinsel amaç* doğmuştur, onun gerçekleşmesinde bütün kısmi dürtüler işbirliği yaparlar; oysa erojen bölgeler, üreme bölgesinin üstünlüğünün egemenliği altına girmişlerdir.[68]

Yeni cinsel amaç, her iki cins için pek ayrı fonksiyonlar belirlediğinden, karşılıklı cinsel evrimler kuvvetle birbirinden uzaklaşırlar. Erkekteki yorumlanması daha mantıklı, daha kolay olanıdır. Oysa, kadında bir tür geri gitme görülür. Cinsel yaşamın normal karakteri, şu iki akımın cinsel nesnelere, amaçlara doğru birleşmesiyle sağlanır: Bunlar *sevgi* ve *şehvet* akımlarıdır. Bu akımlardan birincisi çocuk cinselliğinin ilk çiçeklenmesinden beri süregelmiş olan şeyi içine alır. Bir tünelin iki karşıt yönden açılmasına benzer bir şey olur.

Organizmada karmaşık bir mekanizma için yeni birleşmelerin ve yeni bağlantıların yaratıldığı bütün hallerde olduğu gibi, eğer süreç durdurulmuşsa, bozukluklar doğabilir. Cin-

sel yaşamın bütün "marazi" bozuklukları, haklı olarak, gelişme sırasındaki yasaklamaların sonuçları diye kabul edilebilir.

1. ÜREME BÖLGELERİNİN ÜSTÜNLÜĞÜ VE İLKEL HAZ

Anlatmış olduğumuz evrimin başlangıcı ve son amacı bize açıkça görünmektedir. Ara evreleri ise hâlâ karanlıktır.

Erginliğin seyrini belirlemek için, en ilgi çekici gelişme olan, büyüme ile bağlantılı duraklaması, çocuğun cinsel gizlilik dönemine karşılık veren dış üreme aracının gelişmesi seçilmiştir. Aynı zamanda iç üreme organlarının gelişmesi, üreme ürünlerini olgunluğa eriştirmiş, yeni bir varlık meydana getirme yeteneği vermiştir. Böylece, büyük bir karmaşıklıkta kullanılmaya hazır bir araç oluşmuştur. Bu araç, uyarımlarla harekete geçirilebilir. Gözlem, bu uyarımların üç ayrı biçimde doğabildiklerini bize göstermektedir. Ya önceden tanıdığımız erojen bölgenin uyandırılması ile dış dünyadan ileri gelirler, ya organizmanın içinde henüz incelenmemiş olan yollarla çıkarlar ya da onların hareket noktaları bir dış izlenimler hazinesi ve iç uyarmalar için bir alıcı radyo aracı gibi görünen psişik yaşamdır.

Bu üç mekanizma, "cinsel uyarılma" dediğimiz bir durumu belli ederler. Bu durum kimileri psişik, kimileri somatik (bedensel), iki düzendeki semptomlarla kendini gösterir. Psişik semptomlar, özellikle baskı yapıcı karakterde bir gerilim durumundan ibarettirler. Çok sayıdaki fiziksel semptom arasında, en başta, anlamı kuşku götürmeyen bir dizi üreme organı değişikliklerini, cinsel eyleme bir hazırlanışı (erkeklik organının sertleşmesi ile vajina salgısını) sayacağız.

Cinsel Gerilim – Cinsel uyarılma geriliminin karakterine dikkatle bakınca, cinsel sürecin yorumlanması için çözümlenmesi güç olduğu kadar da önemli olan bir sorun ortaya çıkar. Modern psikolojide bulacağımız fikir ayrılıkları ne olursa olsun, bir gerilim duygusunun her zaman bir hazsızlık karakterine sahip olduğunda diretiyorum. Bana bunu kabule karar verdiren, gerilim duygusunun, psikolojik durumun, değiştirilmesi amacına yönelmesidir; bu da hazza büsbütün yabancıdır. Fakat cinsel uyarılmadan doğan gerilimi hazsızlık duyguları arasında sayarsak, bu gerilimin, hiç kuşkusuz bir haz gibi duyulduğu olgusuna çarpıyoruz. Her yerde, bütün cinsel süreçlerde, gerilimle zevk, aynı zamanda bulunmaktadır; hatta üreme aracının hazırlayıcı gösterilerinde bile bir tür doyum ortaya çıkmaktadır. Öyleyse bir hazsızlık karakterine sahip gerilimin ve haz duygusunun nasıl uyuşabildiğini öğrenmek kalıyor.

Haz ve hazsızlık sorununa ilişkin olan şey, modern psikolojinin en duyarlı noktalarından birine değinmektedir. Bu incelemeden, bize verebildiği bilgileri çıkarmakla yetineceğiz ve sorunun kendisinin tümünü göz önüne almaktan kaçınacağız.[69] Erojen bölgelerin yeni düzene uyuş biçimlerine uyarılmanın ilk aşamasında erojen bölgelere önemli bir rol düşer.

Cinsel nesneden en uzak bölge olan göz, bize güzellik duygusunu veren özel uyarılma niteliğini aktararak, cinsel nesnenin ele geçirilmesinde önemli bir rol oynar. Cinsel nesnenin niteliklerine, *uyarıcılar* diyeceğiz. Bu uyarıcı, bir yandan hazzı belli eder; öte yandan cinsel uyarılmanın şiddetini artırır ya da henüz yoksa onu oluşturur. Eğer bu ilk uyarılmaya, değişik bir erojen bölgeden, sözgelişi, elle dokunma-

dan gelen bir başkası katılırsa etki aynı kalır: Haz duygusu çok geçmeden, hazırlayıcı değişikliklerden ileri gelen yeni bir hazla güçlenir ve cinsel gerilimin artması, az sonra, eğer daha sonraki zevke varmasına izin verilmezse pek belirli bir hazsızlık karakteri alır. Bu durum, özel bir erojen bölge (örneğin, kadında meme) uyarıldığında, cinsel olarak heyecanlanmamış bir kimsede belki daha da aydınlıktır. Bu dokunma, aynı zamanda cinsel kamçılanmayı uyarmaya başka her şeyden daha elverişli olduğundan, daha fazla haz duyma gereksinimine yol açan bir haz duygusu doğurmaya yeter.

Haz duyarak, daha büyük bir haz istemek nasıl oluyor? İşte bütün sorun bu.

İlkel Hazzın Mekanizması – Şimdi sözünü etmiş olduğumuz bu durumda, erojen bölgelere düşen rol açıktır. Onlardan biri için doğru olan öbürü için de doğrudur. Onların hepsi, elverişli bir uyarılma sonunda gerilimin hareket noktası olan belirli bir haz toplamı doğurmaya yararlar; bu da, sırasında cinsel eylemin sonuca varması için gerekli enerjiyi sağlar. Sondan bir önceki evresi, bir erojen bölgenin gerekli biçimde uyarılmasıdır: Yani penisin başı için en uygun nesne olan vajina mukozası tarafından uyarılmasıdır; bu uyarılmanın sağladığı haz, bu kez refleks yolu ile üreme maddelerinin boşaltılmasına kumanda eden hareket verici enerjiyi doğurur. Bu en son haz, yani şiddeti en yüksek noktaya çıkmış olan haz, mekanizması ile kendinden önce gelmiş olandan ayrılır. Bu hazzın tümü, bir gevşeme ile son bulur; bu, tatmin üzerine oturan bir hazdır ve onunla birlikte bir süre için libidonun gerilimini yok eder.

Erojen bölgelerin uyarılmasından doğmuş hazla, üreme maddelerinin hazzı arasındaki ayrılığı değişik terimler kulla-

narak belirtmek bana haklı gibi görünmektedir. Bu hazlardan birincisi, *son haz*'a karşıt olarak *ilk haz* diye tanımlanabilir. İlk haz, henüz ilkel bir halde ise de çocuk onu, cinsel dürtülerinin varabildiği sonuçta bile bulur. Görünen yeni şey son hazdır, dolayısıyla bu, bütün olasılıklara göre, ancak erginlikte kendilerini gösteren bazı koşullara bağlıdır. Erojen bölgelerin yeni işlevi şöyle açıklanabilir: Çocukta elde edildiği gibi ilk haz yoluyla en üstün dereceyi temsil eden tatmin hazzını doğurmaya yarar.

Tüm değişiklik psikolojik bir alandan çıkarılmış başka bir örneği kullanarak benzer bir hali az önce açıkladım; bundan en az şiddette bir haz duyusu aracılığıyla üstün bir zevke varılır ki bu bir tür çekicilik hammaddesi değeri alır. Bu örneği hazzın temelini daha yakından analiz etmek için kullandım.[70]

İlk Hazzın Tehlikesi – İlk haz ile çocuğun cinsel yaşamı arasında kurmuş olduğumuz bağlantı, bu hazzın yapabileceği patojen (hastalık doğurucu) bir etki ile doğrulanır. İlk hazzın katıldığı mekanizma içinde açıktan açığa bir tehlike bulunur; cinsel eylemin normal sonuçlanması ile ilintili olan bu tehlike, hazırlayıcı cinsel sürecin herhangi bir evresinde, gerilim payı pek güçsüz kaldığı halde ilk hazzın pek büyük bir hal aldığı andan başlayarak kendini gösterir. Bu durumda, dürtüsel güç gevşer, öyle ki cinsel süreç yürümez; gideceği yol kısalır, hazırlayıcı işleyiş, cinselliğin normal amacının yerini alır. Deneye göre bu kısmi dürtünün karşılık verdiği söz konusu erojen bölgenin çocuk yaşamı boyunca çoktan aşırı bir şekilde haz üretimine katılmış olduğunu kabul ettirir. Eğer, daha sonra, bir bağlanım yaratmaya eğilim gösteren bazı koşullar eklenirse, ilk hazzın yeni mekanizmaya katılmasına karşı duracak olan bir zorlama görülecektir. Çok sayıda sa-

pıklık böyle hazırlayıcı eylemlerde takılıp kalmakla karakterize edilirler.

Üreme bölgesi çocukluk sırasında erken gelişmiş olduğu zaman, ilk hazdan ileri gelen cinsel mekanizmanın bu başarısızlığı daha iyi önlenebilir. İkinci çocukluk boyunca (sekizinci yaştan erginliğe dek), bütün hazırlıklar bu etkiye tutulmuş gibi görünürler. Bu yıllar süresince, üreme bölgeleri aşağı yukarı olgunluk çağındaki gibi hareket ederler.

Bunlar, herhangi bir erojen bölgenin doyumundan ileri gelen bir haz duyulduğunda ve bu henüz gereksiz olmakla, yani cinsel süreci devam ettirmeye yararı dokunmamakla birlikte, uyarmaların ve hazırlayıcı değişikliklerin merkezi halini alırlar, çocukluk süresince, tatmin-hazzının yanında, daha az kararlı ve daha az şiddetli olmakla birlikte, belli bir cinsel gerilim oluşur. Böylece, cinselliğin kaynaklarını tartışırken, söz konusu sürecin hem *cinsel doyum*, hem de *cinsel uyarılma* olarak etki yaptığını ileri sürmemizin yanlış olmadığı ortaya çıkmış bulunuyor. Bu bize önce, çocuğun cinsel yaşamıyla yetişkinin cinsel yaşamı arasındaki ayrılığı abarttığımızı kanıtlamıştı; buna gerekli düzeltmeyi getiriyoruz. Cinselliğin çocuksu gösterileri yalnız sapmayı değil, aynı zamanda yetişkinin cinsel yaşamının normal oluşumunu da belirlemektedir.

2. CİNSEL UYARILMA SORUNU

Buraya dek, erojen bölgelerin doyumu ile hazza eşlik eden cinsel gerilimin nereden geldiğini, niteliğinin ne olabildiğini açıklamamıştık.[71]

Ortaya çıkan ilk varsayım, herhangi bir şekilde hazzın kendisinin sonucu olarak çıktığını düşünmeye dayanır; üreme ürünlerinin çıkarılmasına bağlı en son haz sırasında, yalnız daha çok gerilim doğurmamasından değil fakat bütün gerilimin ortadan kalkmasından dolayı, bu varsayım kabul edilemez. Bu bize cinsel hazzın ve gerilimin birbirlerine ancak dolaylı bir şekilde bağlı olduklarını kabul ettirir.

Cinsel Ürünlerin Rolü – Normal olarak üreme ürünlerinin cinsel uyarılmaya son vermesi olgusundan ayrı, başka belirtiler bizim gerilimle üreme ürünleri arasında bir bağlantı kurmamıza olanak verir. Cinsel perhiz durumlarında, üreme aygıtı cinsel bir birleşmeyi temsil eden bir düş sayıklaması sırasında bir hazza eşlik eden bir boşalma yapar; bu boşalma olayı değişik dönemlerde ama az çok düzenli aralıklarla geceleyin ortaya çıkar. Bu süreci (gece kirlenmesini) açıklamak için cinsel birleşmenin yerine, bir aldatıcı düş koyarak amacına kestirme yoldan varan cinsel gerilimin, üreme ürünleri haznesinde sperma birikmesinden doğduğunu ileri sürenler olmuştur. Cinsel mekanizmanın kuvvetten düşmesi konusunda yapılabilen deneyler aynı yönde belirtiler sağlamaktadır. Tohum hazneleri kuvvetten düştüğünde, yalnızca cinsel eylemin yapılması olanaksızlaşmaz, erojen bölgelerin uyarılması da eksik kalır. Hatta uygun yollarla uyarılsalar da bu bölgeler hiçbir haz doğurmazlar. İşte, geçerken şunu kanıtlıyoruz ki erojen bölgelerin uyarılabilmeleri için belli ölçüde bir cinsel gerilim gereklidir.

Böylece yanılmıyorsam, genellikle pek yaygın olan bir varsayımı kabul etmek gerekecektir; buna göre, üreme ürünleri, gerilimi yaratmakta ve sürdürmektedir. Olay, belki bu ürünle-

rin, haznelerinin çeperlerine bir basınç yapmasından ve bunun bilinçte gerilim duygusu ortaya çıkacak şekilde yukarı merkezlerce algılanan bir ilksel uyarıcı gibi hareket etmesinden ileri gelmektedir. Erojen bölgelerin cinsel gerilimi artırdığı olgusu, o zaman, ancak bu erojen bölgelerin önceden oluşmuş anatomik ilintilerle bağlandığını, bu merkezlerde uyarılmanın gerginliğini artırdıklarını ve sonunda yeterli bir dereceye varan gerilimin cinsel eylemi kışkırttığını ya da yeterli ise üreme ürünleri doğurmaya ittiğini kabul edersek açıklanabilir.

Bu kuramda bulduğumuz güçsüzlük, sözgelişi Kraft-Ebing'in cinsel süreç anlatımında bulunduğumuz güçsüzlük, şuna dayanmaktadır: Sadece yetişkindeki cinsel etkinliği dikkate almakta, aydınlatmak zorunda olduğu şu üç fonksiyon düzenini büyük çapta ihmal etmektedir: Çocuktaki, kadındaki, erkek hadımdaki oluşlar. Bu üç durumda, bir cinsel ürünler birikmesi söz konusu olamaz; bu ise kuramın tam olarak uygulanmasını güçleştirir. Bununla birlikte, bu durumların kendilerini yukarıdaki kurama uydurmaya olanak veren kimi belirtilerinin var olduğu kabul edilebilir. Öte yandan, gözden geçirdiğimiz etkenlerin hepsine, oynamak gücüne sahip olamadığı bir rol vermekten kaçınmak gerekir.

İç Cinsel Aracın Önemi – Cinsel uyarılmayı kanıtlayan şey, üreme ürünlerinin oluşumuna bağlı olmayan, önemli bir derecede, erkek hadımlar üzerinde yapılmış olan deneylerdir ki bunlar, kimi zaman uğradıkları müdahaleye karşın dokunulmamış bir libido saklarlar (Genel kural olarak işlemin amacına erişilse bile bu aksi bir sonuçtur). [Ayrıca uzun zamandan beri, erkekte üreme bezlerinin üretimini yok etmiş olan hastalıkların libidoyu dokunulmamış bıraktığı ve kişinin kısır hale geldiği bilinmektedir.] O halde C. Riefer'in bulmuş gö-

ründüğü gibi, sperma salgılayan bezlerin yitiminin çoktan ilerlemiş yaşta bir kimsenin psişik davranışı üzerinde etkisiz kalabilmesi şaşırtıcı değildir. Erginlik çağından önce küçük yaşta yapılan hadımlaştırmanın bir noktaya dek cinsel karakterlerin silinmesine neden olduğu doğrudur ve bu durumda, üreme bezlerinin yitmesi dışında onların tahribinden çıkan bir *gelişme duraklaması* olabilir.

Kimyasal Kuram – Hayvanlar üzerinde yapılmış üreme bezlerinin (yumurtalıklar, husyeler) kesilip alınma ve omurgalılarda[72] yeni organlar aşılama deneyleri en sonunda cinsel uyarılmanın kaynağı üzerine bir ışık serpmiştir ve üreme ürünleri hücrelerinin birikimine bağlanabilen önem daha da azalmıştır. Deneysel olarak bir erkeği dişiye çevirmek ve tersini yapmak mümkün kılınmıştır ki bu, hayvanın davranışında aynı zamanda bir değişim yaratmaktadır ve bedensel cinsel karakterlere uygun düşmektedir. Bununla birlikte cinsi belirleyen bu etki özgül hücreleri (spermatozoid ve yumurtacık) üreten üreme bezi bölümüne değil fakat küçük aralıklar içindeki dokuya bağlanır; bu nedenle o, adlarını saydığımız yazarlarca "erginlik bezi" olarak tanımlanmıştır. Sonraki araştırmalar sonuç olarak bize, "erginlik bezi"nin normal hünsa halde olduğunu kabul ettirebilir; bu, üstün hayvanların çift cinsellikli yaşamına anatomik bir temel verir.

Bundan böyle, cinsel uyarılma üretiminde, onun, rol oynayan tek organ olmadığı düşünülebilir. Ne olursa olsun, zaten, yeni biyolojik buluş, cinselliğe göre tiroid maddesinin işleyişi üzerine daha önce söylediğimize bağlıdır.

Şimdi üreme bezlerinin küçük aralıklar içindeki doku bölümünün özel bir karakterde kimyasal maddeler ürettiğini ve bunun kan dolaşımı ile taşınarak merkezi sinir sisteminin ba-

zı bölümlerini bir cinsel gerilim durumuna getirdiğini ileri sürebiliriz.

Bazı şehvet uyarıcı toksinlerden ileri gelen bir uyarımın özgül karakterde organik bir uyarıma dönüşmesi olgusunu çoktan biliyoruz. Şimdiyse, bir varsayım bile olsa, merkez aygıtının bir geriliminin öncelik ettiği, şehvet doğurucu bölgelerin uyarılması ile cinsel kamçılanmanın nasıl doğduğunu ve bu süreçten sonuç olarak çıkan salt toksik ve fizyolojik kamçılanmaların karmaşalarının neler olduğunu incelemek söz konusu olamaz. Burada böyle bir anlayıştan, cinsel metabolizmadan türeyen özel karakterde bazı maddeler kavramını meydana çıkarmak yeter. Çünkü, başlangıçta keyfe bağlı gibi görünen bu kuram, pek önemli bir olguya dayanmaktadır. Cinsel yaşamın bozukluklarına dönüşebilen nevrozların bozuklukları, zehirlenme olayları ve haz sağlayan bazı toksiklerin (alkaloidler) alınmasının doğurduğu gereksinim hali ile en büyük klinik benzerliğe sahiptir.

3. LİBİDO KURAMI

Cinsel uyarılmanın kimyasal bir temeli olduğu kuramı, cinsel yaşamın psişik gösterilerini anlamamıza ve onlar üzerinde egemen olmamıza yardım etmesi için kurduğumuz anlayışlara tam tamına uygundur. Bir *libido* kavramı üzerinde durmuştuk ki bu onu, bizim cinsel uyarılma alanındaki süreci ve değişmeleri ölçmemize olanak verecek nicelikte değişken bir kuvvet yapmaktadır.

*Libido*yu, genellikle bütün psişik süreçlerin temelinde varsayılması gereken enerjiden ayırıyoruz: kurduğumuz ayırma *libido*ya özgü kaynaklara uymaktadır; böylece ona nicel ka-

rakterinden fazla olarak nitel bir karakter veriyoruz. *Libido*nun enerjisini bütün öbür enerjilerden ayırdığımız zaman organizmanın cinsel süreçlerinin özel bir kimyasallıkla beslenme işlevinden ayrıldığını kabul ediyoruz. Sapıklıkların ve psikonevrozların analizi bu cinsel uyarımın yalnızca üreme bölümleri denilen bölümlerden ileri gelmediğini fakat bütün öbür organlardan geldiğini bize öğretmektedir. Böylece, bir *libido* niceliği kavramı ortaya atıyoruz ki bunun temsilcisine *ben libidosu* diyoruz; onun üremesi, artması, dağılması ve yer değiştirmelerinin bize psikoseksüel olayları açıklama yolları sağlaması gerekir.

Gelgelelim, ben *libido*su, ancak cinsel nesneyi ele geçirdiği zaman, yani *nesne libidosu* haline gelince, analize elverişli olmaktadır. İşte o zaman onun, nesneler üzerinde yoğunlaştığını, orada saptandığını ya da onları bıraktığını, başka nesnelere dönmek için onlardan ayrıldığını ve ele geçirdiği durumların kişinin cinsel etkinliklerine yön verdiğini, sonra doyuma, yani *libido*nun kısmi ve geçici bir sönmesine götürdüğünü görüyoruz. Aktarma nevrozları demeye alıştığımız oluşların (histeri ve saplantılı nevrozlar) psikanalizi, bu noktada açık kanılara varmamıza olanak vermektedir.

Nesne *libido*su ile ilgili olarak, onun nesnelerinden koparak, özel gerilim koşulları içinde askıda kaldığını ve sonunda yeniden *ben libidosu* haline gelecek şekilde ben'in içine girdiğini görüyoruz. Ben *libido*suna, nesne *libido*suna karşıt olarak, *narsis libidosu* da diyoruz. Psikanaliz bizi, işlememize izin verilmemiş olan bir bölge üzerine, narsis *libido*su bölgesine bir göz atmaya ve her iki *libido* arasında bağlantılar olduğu düşüncesi kurmaya götürmektedir.[73] *Ben libidosu* ya da *narsis libidosu*, bize, nesne bağlanımlarının hareket ettiği ve

sonra ona doğru geri getirildiği büyük hazneyi kuran gibi görünmektedir.[74] Ben'in *libido* bağlanımı bize, çocuklukta gerçekleşmiş başlangıç hali, sonradan *libido* dışa doğru yöneldiğinde maskelenmiş fakat aslında saklanmış olan bir ilk durum gibi görünmektedir.[75]

Nevrotik ve psikotik bozuklukları açıkladığını ileri süren bir *libido* kuramının, gözlemlenen bütün olayları ve *libido*nun kendisinin bize sağladığı terimler içinden çıkarılabilenleri anlatabilmesi gerekir. Ben *libido*sunun değişimlerinin, özellikle psikotik mizacın derin bozukluklarını açıklanması söz konusu olunca daha büyük bir önem kazanacağı kolayca varsayılabilir. Girişimi güç kılan şudur ki şimdiye dek, psikanaliz bize, nesne *libido*sunun değişimleri üzerine belli bir şekilde bilgiler veriyorsa da, buna karşı, ben içinde etki yapan başka enerjiden ben *libido*sunu net bir şekilde ayırt etmede öyle değildir. Bunun için halen bir *libido* kuramı, ancak kurgular yöntemiyle izlenebiliyor. Fakat buraya dek yapılmış olan gözlemlerin bize getirdiği şey, eğer C. G. Jung'un yaptığı gibi, *libido* kavramı sulandırılarak psişik enerjiye benzetilirse, reddedilir.

Cinsel dürtülerin öbürlerinden ayırt edilmesi, *libido* kavramının cinsel dürtülerle sınırlanması güçlü dayanaklarını yukarıda açıkça bildirdiğimiz cinsel işlevin özel bir kimyasallığına ilişkin varsayımda bulurlar.

4. CİNSLERİN BİRBİRİNDEN AYRILMASI

Yalnız ergenlik döneminde, erkek karakteri ile dişi karakteri arasında belirli bir ayrılma sonunda, başka her şeyden çok, yaşamın akışı üzerine kesin bir etki yapan bir karşıtlık or-

taya çıktığının görüldüğü bilinir. Eril ve dişil eğilimlerin, daha çocukluk yaşlarında görüldüğü doğrudur. Cinsel yasaklamaların gelişmesi (utanma, iğrenme, acıma) küçük kızlarda erken tamamlanır ve küçük erkek çocuklardakinden daha az direnme ile karşılanır. Aynı şekilde, kızlarda cinsel bastırmaya eğilim daha büyük bir rol oynar görünür ve kısmi cinsel dürtüler ortaya çıktıkları zaman, edilgin bir biçim içinde dile gelmeye yatkındır. Bununla birlikte, erojen bölgelerin kendi kendilerini uyarma (otoerotik) etkinliği her iki cins için de aynıdır ve bu çocuk yaşında cinsel ayrılığın ergenlikten sonra olacağı gibi görünmesini önler. Otoerotik ve mastürbasyoncu gösteriler dikkate alınırsa, küçük kızların cinselliğinin derinden derine bir erkek karakterine sahip olduğu tezi ileri sürülebilir. Bundan başka, eril ve dişil anlayışlarına daha kesin kavramlar vererek, *libido*nun, kararlı ve düzenli bir biçimde eril esaslı olduğu, erkekte de kadında da görüldüğü ve nesnesinden yapılan soyutlamanın erkek ya da kadın olduğu söylenebilir.[76]

Çift cinslilik kuramı bilgisine sahip olduğumdan beri, bu etkene kesin bir önem bağladım ve öyle sanıyorum ki erkeğin ve kadının cinsel gösterileri bunlar hesaba katılmaksızın yorumlanamazlar.

Erkekte ve Kadında Şehvet Uyarıcı İletken Bölgeler – Yine şunu da ekleyelim ki küçük kızda şehvet uyarıcı iletken bölge, haşefede (penisin baş tarafı) bulunan ve erkek üreme bölgesinin benzeri olan klitoriste yerleşmiştir. Küçük kızlardaki mastürbasyon üzerine deneyimin bana bütün öğrettiği, cinsel yaşamdaki rolü ve ancak daha sonra ortaya çıkacak olan iç üreme bölümleri dışında, klitorisin önemidir. Hatta küçük kızın, pek az istisnalarla, ayartılmanın etkisi altında klitoris mastürbasyonundan başka şeye getirilebildiğinden kuşkulu-

yum. Küçük kızlarda pek sık rastlanan kendiliğinden cinsel gösteriler, klitorisin birden gelip geçen büzülmeleri şeklinde görülür ve bu organın sık sık sertleşip dikilmesi (ereksiyon) onlara, öbür cinsin cinsel gösterileri üzerine, küçük erkek çocuğun duyduğunu, kendi duyuları ile tanımlayarak bilgi vermeye yeter.

Küçük kızı kadın olmaya götüren gelişimi anlamak istersek, klitoris uyarılmasının geçtiği çeşitli evreleri izlemek gerekir. Erkek çocukta büyük bir *libido* itmesine neden olan erginlik, kızda özellikle klitoris cinselliğine erişen yeni bir bastırma dalgası ile karakterize edilir. O zaman, bastırılan bir erkek cinselliği öğesidir. Erginliğin karakteristik bastırması sırasında görünen, cinselliğe karşı engellerin güçlenmesi, erkeğin *libido*suna uyarıcı bir öğe sağlar ve onu daha yoğun bir etkinliğe yöneltir. *Libido*nun artması ile oranlı olarak cinsel değer tanıma artar ve o zaman, cinsel karakterini kabul etmeyen ve yadsıyan kadının karşısında tam açılımına erişir.

Klitoris, kadının sonunda hazır olduğu cinsel eylem sırasında uyarıldığı zaman, uyarılmayı bitişik üreme kısımlarına geçirmekten ibaret olan rolünü bırakmaz; bu biraz sert odunları yakmaya yarayan kuru, tutuşturma odunlarının (çıranın) işlevine benzer. Bazen bu işlevini aktarma olmadan belli bir zaman önce bırakır, o sırada genç kadın hazza karşı duygulu hale gelmemiştir. Böyle bir duygusuzluk, klitoris bölgesi uyarılmasının aktarmayı reddettiğinde –ki bu durum çocukluk dönemi boyunca klitorisin aşırı etkinlik göstermesinden ileri gelir– sürekli olarak kurulabilir. Kadının duygusuzluğunun çoğu zaman görünüşte ve sadece lokal olduğu bilinir. Vajina deliğinin uyarılmalarına duygusuz olanlar, klitoristen hatta başka bir bölgeden gelenlere karşı duygusuz

değillerdir. Bu erojen duygusuzluk nedenlerine psişik karakterde başka nedenler eklenir ki bunlar, birinciler gibi bir bastırma tarafından koşullanmışlardır.

Erojen duyarlılık klitoristen vajina deliğine aktarıldığı zaman, kadında ilerde cinsel yaşamına bağlanacak olan bir iletken bölge değişimi işlemi yapılmıştır; oysa erkek, çocukluğundan beri aynı bölgeyi korumuştur. Bu şehvet uyarıcı iletken bölge değişmesi ile erginlik döneminde sanki küçük kızdaki cinsel erkeklik karakterini ortadan kaldırmak ister gibi görünen bastırma itmesi arasında, kadını nevrozlara ve özellikle histeriye hazırlayan koşullar buluyoruz. Bu koşullar kadınlığın esasına sıkı sıkıya bağlıdırlar.

5. NESNENİN KEŞFEDİLMESİ

Erginlik sürecinin, üreme bölgelerinin üstünlüğüne fırsat verdiği, sertleşip dikilebilir duruma gelmiş.erkeklik organının itmesinin yeni amacı gösterdiği, yani bir oyuğa sokulmasının kamçılanma doğuracağı, aynı zaman içinde psişik gelişme, cinselliğe nesne bulmaya olanak verir ki o buna çocukluktan beri hazırlanmıştır. Cinsel doyumun, besinlerin soğurulmasına bağlı olduğu dönemde, cinsel dürtü nesnesini dışarıda, annenin memesini emmede buluyordu. Bu nesne daha sonra, belki çocuk, ona bir doyum sağlayan organının bağlı olduğu kimseyi bütünüyle görme gücüne tam sahip olduğu anda yitirilmiştir. Cinsel dürtü o andan beri otoerotik olur ve ancak gizlilik dönemini aştıktan sonra ilk bağlantı yeniden kurulur. Çocuğun, annenin göğsünde bütün sevgi bağlantılarının prototipi haline gelmesi nedensiz değildir. Cinsel nesneyi bulmak, aslında, onu yeniden bulmaktan başka bir şey değildir.[77]

Emzirme Döneminde Cinsel Nesne – Bununla birlikte, hepsinin ilki ve en önemlisi olan bu bağlantıdan, cinsel etkinlikle besin soğurma arasında yapılan ayırmadan sonra da nesne seçimini hazırlamaya ve böylece yitik mutluluğu yeniden bulmaya yardım eden önemli bir kalıntı yaşamakta devam eder. Bütün gizlilik süresince çocuk, kendine ilk mutsuzluğu içinde yardım eden gereksinimlerini giderek başka kimseyi *sevme*'yi öğrenir ve bu sevgi, emzirme döneminde anne ile kurulmuş bağlantılar modeli üzerinde ve onunla süreklilik halinde oluşur. Sevgi duygularını ve kendine bakan kimseler için çocuğun tercihlerini cinsel sevgiye benzetmek belki reddedilecektir. Fakat daha derinleştirilmiş bir psikolojik araştırmanın, bu benzerliği mutlak bir belirlikle ortaya çıkarabildiğine inanıyorum.

Çocuğun kendine bakan kimselerle bağlantısı, onun için, erojen bölgelerden hareket eden sürekli bir uyarım ve doyum kaynağıdır. Ve bu bağlantı, bakmakla görevli kimse (genellikle anne), ona kendi cinsel yaşamından türeyen duygular gösterdikçe, onu öptükçe, salladıkça, hiç kuşkusuz, tam bir cinsel nesnenin yerini alan şey saydıkça, o kadar fazla olur.[78] Eğer bir anneye, bu şekilde okşamaları ile çocuğunun cinsel dürtüsünü uyardığı ve onun gelecekteki şiddetini belirlediği söylenirse, belki anne pek şaşıracaktır. O, hareketlerinin cinsel olmadığına ve içinde cinselliğin hiç payı bulunmadığı "saf" bir sevgiyi gösterdiğine çünkü çocuğun cinsel organlarını uyarmaktan, bedenin bakımın gerektirdiğinden de çok kaçındığına inanır.

Fakat cinsel dürtü, biliyoruz ki yalnız üreme bölgesinin uyarılmasıyla doğmaz. Sevecenlik dediğimiz duygu, bir gün üreme bölgesi üzerine yansımaktan geri kalmaz. Zaten anne, akıl yaşamının tümü içinde, her ahlaki ve psişik etkinlikte

cinsel dürtünün önemi üzerinde daha bilgili olursa, kendisine en küçük sitem edilmesini önleyecektir. Çünkü tam ve esen, iyi gelişmiş bir cinselliğe sahip olması gereken, yaşamında, dürtüsünün ona emrettiğiyle yetinecek olan çocuğuna sevmeyi öğretirken, anne, ancak görevini yapmaktadır. Aşırı bir ana-baba sevgisi, erken bir şehvetlilik doğurabileceği, çocuğu "şımartacağı", bir zaman süresince aşktan vazgeçmede ya da ölçülü bir aşkla tatmin olmada güçsüz kılacağından, zararlı bir hal alır. Ana-baba sevgisi gereksiniminde çocuğun doymaz görünmesi olgusu, sonraki bir nevrozun en iyi belirtisidir ve öte yandan, onlar büsbütün nevropat ana-babalar olurlar; bilindiği gibi, ölçüsüz bir sevgi eğilimindedirler, okşamaları ile çocuğun nevroza eğilimlerini uyandırırlar. Bu örnek bize, nevrozların çocuklara aktarılması konusunda soyaçekimden daha dolaysız yollar olduğunu gösteriyor.

Çocuk Bunaltısı – En küçük yaştan beri çocukların davranışı, onların kendilerine bakan kimselere bağlanmalarının cinsel sevgi niteliğinde olduğunu pek iyi göstermektedir.

Çocuklardaki bunaltı, başlangıçta, sevilen kimsenin yokluğu duygusundan başka bir şey değildir. İşte bunun içindir ki her yabancıya korku ile yaklaşırlar, karanlıkta bunalırlar, çünkü sevileni tutabilirlerse yatışırlar. Çocukların korkularından, umacıları ve sütninelerin korkunç öykülerini sorumlu saydığımız zaman, onların önemini fazla büyütmekteyiz. Yalnız, önceden eğilimli olan çocukları böyle masallar etkiler, başkaları üzerinde hiç etki yapmazlar. Cinsel dürtüsü erken beliren ya da aşırı ve çok istekli olan bu çocuklar bunaltılara karşı bir eğilim gösterirler. Bu durumda çocuk bir yetişkin gibi davranır: Libidosu doyuma erişmediği anda bunaltıya döner. Doyuma ulaştırılmamış bir libido yüzünden

nevrozlu bir yetişkin ise bunaltıları içinde bir çocuk gibi davranır. Yalnız bırakılır bırakılmaz, yani sevgisine güvenebileceği bir kimse bulunmadığı anda korkmaya başlar ve bunaltılarını yenmek için en çocukça önlemlere başvurur.[79]

En Yakınlarla Cinsel Birleşime Engel – Eğer ana-babaların sevgisi çocuğun cinsel dürtüsünü erkence uyandırmayı başarırsa yani ona, erginliğin fiziksel koşulları gerçekleşmeden, psişik uyarılmanın üreme organları üzerine kesin bir biçimde taşınması gibi bir olgunluk vermeyi önlerse, o zaman bu sevgi, kendine düşen ve yetişkin hale gelmiş çocuğa cinsel nesne seçiminde kılavuzluk etmekten ibaret olan görevini yerine getirebilecektir. Elbette, çocuk bir çeşit hafiflemiş bir libidonun etkisi ile doğal olarak çocukluğundan beri sevdiği kimseleri seçmeye eğilim gösterecektir.[80] Fakat cinsel olgunluk geciktirilmiş olduğundan, başka cinsel yasaklamaların yanı sıra, en yakınlarla cinsel birleşmeye karşı engel koymak için gerekli zamanı kazanmıştır.

Çocuk, küçüklüğünde sevdiği, kendisiyle aynı kanı taşıyan kimseleri ivedilikle nesne seçiminin dışına çıkaran ahlak kurallarını zihnine yerleştirebilmiştir. Böyle bir yasaklama, ailenin, üstün toplum örgütleri kurmak için kullanması gereken bütün güçleri soğurmasını önlemek zorunda olan toplum tarafından emredilir. Toplum o zaman, üyelerinden her birinde ve özellikle yetişkinlerde, yalnız çocukluk süresinde var olan aile bağlarının gevşemesi için her yolu kullanır.[81]

Fakat nesne seçimi, önce imgelem içinde yapılır ve yetişkinin cinsel yaşamı o an için fantazmaları, gerçekleşme yazgısına sahip olmayan görünümleri bırakmaktan başka bir şey yapamaz.[82] Bu fantazmalar içinde bütün insanlarda, çocuğun bedensel gelişmesi ile güçlenen eğilimleri ve hevesle-

ri bulunur. Bu eğilimler arasında önemi ve sık oluşu bakımından en dikkati çeken, çoğu zaman çocuğun ana-babasına doğru cinsel çekimi dolayısıyla beliren bir karakter kazanmıştır; oğul anaya ve kız babaya doğru gider.[83]

Bu fantazmaların aşıldığı aynı zaman içinde, erginlik çağına özgü bir psikolojik çalışma yapılır ki bu, en önemlileri fakat en acı verenleri arasında sayılır. Bu, çocuğun ana-baba otoritesi altından çıkmak için gösterdiği çaba, ilerleme için pek önemli olan, yeni ve eski kuşak arasındaki karşıtlığı tek başına doğuran çabadır. Normal kimsenin bu gelişme evrelerini geçirmesi gerekir. Bazı kimseler duraklayabilirler ve böylece ana-baba otoritesinden hiçbir zaman çıkmamış olan, sevgi duygularını ana-babalarından koparamamış ya da hiç değilse bunu ancak eksik bir şekilde yapmış kişiler bulunur.

Daha çok, ana-babalarının büyük sevgisi karşısında, erginliğin çok ötesinde de, çocukluk sevgisine büsbütün bağlı kalan kızlar vardır. Bu genç kızların, evlendikleri zaman, kocalarına borçlu oldukları her şeyi verecek durumda olmadıklarını ortaya çıkarmak çok ilgi çekicidir. Bunlar soğuk eşler olurlar ve cinsel bakımdan duygusuz kalırlar. Bundan şu çıkarılabilir: Görünüşte cinsel olmayan oğulsu sevgi (amour filial) ile cinsel sevgi aynı kaynaktan beslenmektedir; yani oğulsu sevgi, libidonun çocukça bir saplanımından başka bir şey değildir.

Psikoseksüel evrimin derin bozukluklarına daha yakından bakıldıkça, cinsel nesne seçiminde, en yakınlarla cinsel birleşme öğesinin önemi anlaşılmaktadır. Psikonevroz hallerinde nesneyi arayan psikoseksüel etkinlik, cinsel bastırma yüzünden bilinçsizlik içinde kalmaktadır. Cinsel yaşamın büyük istekleri karşısında aşırı sevgi gereksinimi ve aynı zamanda yi-

ne aşırı korku duyan genç kızlar, kendilerini bir yandan hayatta cinsel olmayan bir aşk ideali aramaya, öte yandan sitemlerle karşılaşmaksızın gösterebildikleri bir sevgi ile libidolarını maskelemeye götüren dayanılmaz bir girişime atılmış bulunurlar. Bütün yaşamlarınca ana-babalarına, kız ve erkek kardeşlerine karşı çocukça sevgi duygularını, erginliğin yenilemiş olduğu sevgi duygularını sürdürürler. Marazi semptomlar arasında onların bilinçdışı düşüncesini arayan ve onu aynı zamanda bilince getiren psikanaliz, bu tiplerin ana-babalarının âşıkları olduklarını kolayca kanıtlayabilir. Normal bir insan olarak başlamış bir kimsenin, mutsuz bir aşktan sonra patolojik karakterler göstermesi halinde de bu aynıdır. Hastalığın mekanizmasının, çocuklukta sevilen kişilerde libidoya dönüşe dayandığı pek açıklıkla kanıtlanabilir.

Çocuksu Nesneler Seçmenin Uzak Etkileri – Libidosunun yasak bir saplanımını önlemiş olan kimse, bununla bile, onun etkisinden kurtulmuş değildir. Bu, hiç kuşkusuz genç bir adamı ilk ciddi aşkları için olgun yaşta bir kadını seçmeye ve genç kızı, yaşlı bir adamı sevmeye götüren yansımadır.

Bu kimseler onlarda ananın ya da babanın hayalini yaşatırlar.[84] Cinsel nesne seçiminin, genellikle, daha serbest bir şekilde bu modeller üzerine dayanılarak yapıldığı kabul edilir. Her şeyden önce erkek, annesinin hayalini, ona çocukluğundan beri egemen olmuş olan annesinin hayalini arar. Hâlâ yaşıyorsa, annenin, kendisinin yerine geçecek olan bu ikinci varlığa karşı durması ve ona düşmanlık göstermesi olayı da, yukardaki olayla iyice bağdaşır. Eğer çocuklarının sonraki cinsel nesne seçmelerini belirlemek için ana-babalarına karşı olan bağlantıları iyice dikkate alınırsa, çocukta bu bağlantıla-

rı bozan her şeyin, yetişkinin cinsel yaşamı için en ağır sonuçları olacağı kolayca anlaşılır. Böylece âşıkların kıskançlıklarının kuşkusuz ki çocukluk deneylerinde kökleri vardır, hiç değilse onlar tarafından güçlendirilmişlerdir. Ana-babaların aralarındaki kavgalar, mutsuz bir evlilik, sonuç olarak çocuklarında cinsel gelişme bozukluklarına ya da nevrozlara yatkınlıklar doğurur.

Çocuğun ana-babası için sevgi duygusu, belki erginlikte yenilenerek nesnenin seçilmesine kumanda edecek olan derin izlenimler bırakır. Fakat bu, dikkate alınması gereken tek etken değildir. Oldukça uzak kaynağı olan başka eğilimler, yetişkine çocuklukta yapılmış deneylerden esinlenerek birçok *cinsel dizi* geliştirmeye –nesnenin seçiminin belirlenmesinde çeşitli koşullar gerçekleştirmeye– olanak sağlar.[85]

Dönüklüğün Önlenmesi – Cinsel nesne seçiminin apaçık amaçlarından biri karşıt cinse ait bir nesne üzerine gitmekten ibarettir. Sorun bilindiği gibi, ancak bazı el yordamlarından sonra çözümlenebilir. Erginlik uyandığında, erkek çoğu zaman ilk hareketlerinde sapıtır. Bu sapmalar sürekli bir kötülük getirmezler. Dessoir, aynı karakterlerin, gençlerin kendi cinslerinden arkadaşları için her zaman heyecanlı ya da romanesk dostluklarında, ne düzenlilikle bulunduğunu tümüyle fark etmiştir. Dönüklüğün uzamasını önleyen güç, her şeyden önce, karşıt cinslerin birbirleri üzerine yaptıkları cinsel çekimdir. Burada, bu çalışmanın çerçevesi içinde bu olayın bir açıklamasını deneyemeyiz.[86] Fakat bu etken, kendi başına dönüklüğü önlemeye yetmez.

Başka, toplumun yasaklayıcı etkisini saymak gerekir. Dönüklüğün bir suç sayılmadığı yerde, bunun birçok kimsenin

cinsel isteğine karşılık verdiği görülebilir. Aynı şekilde erkekte, kendisini annesinin ya da çevresindeki kadınların sevgilerine bıraktığı sıradaki çocukluk anıları, kadınlar üzerindeki seçimini yönetmeye kesin bir şekilde katılır; oysa çocuğa karşı erkence yapılan *cinsel korkutma*, ona karşı alınmış rakip durumu, küçük erkek çocuğu kendi cinsinden çevirir. Gelgelelim, şunu da ekleyelim ki bu iki etken, cinsel etkinliği annenin özel vasiliği altında gelişen geç kızda etki yapar. Böylece, kendi payına normal kabul edilen durumda, nesne seçimi sırasında kesin bir etki yapan kendi cinsine karşı düşmanca bir tutum oluşturur. Erkek çocukların erkek cinsten kimselerce (eski çağlarda köleler) eğitilmesi, eşcinselliğin gelişmesini kolaylaştırmış gibi görünmektedir. Bugünkü soylular arasında dönüklüklerin çokluğu, soylu ailelerde, daha çok erkek hizmetçilerin kullanılması ve annelerin, çocuklarının bakımına kendilerini daha az vermeleri olgusu dikkate alınırsa daha iyi açıklanır.

Bazı histeri durumlarında, cinsel nesne seçimini belirlemiş ve böylece sürekli bir dönüklük saptamış olan koşulların, kaynaklarının ana-babalarından birinin erkence kaybolması (ölmesi, eşinden ayrılması ya da çocuğun sevgisini yitirmesi) olgusunda bulundukları dikkati çeker, öyle ki çocuğun bütün sevgisi, ona kalmış olan kimseye taşınmıştır.

IV. BÖLÜM

SONUÇ

Şimdi bütün bir tablo taslağı yapmamızın zamanı gelmiş gibi görünüyor. Cinsel dürtünün nesnesiyle ve amacıyla ilintili sapmalardan hareket ettik, şu soruyu ortaya attık: Sapmalar doğuştan mı yoksa sonradan edinilen bir eğilimden mi ileri geliyorlar? Bizim yanıt vermemize olanak sağlayan şeyler psikonevroza tutulmuş kalabalık bir grup oluşturan ve normal kişilerinkine oldukça yakın kimselerde gözlemlenmiş cinsel tutumdan çıkarmış olduğumuz bilgilerdir. Bu bilgileri psikanaliz yöntemi ile elde ettik. Böylece bu kategoriden kimselerde bütün sapıklıklarda bilinçdışı güçler biçiminde, bütün bir dizi semptomları belirleyen ortak eğilimler bulunduğunu kanıtladık. Böylece nevrozun, sapıklığın negatifi olduğunu söyleyebildik. Sapıklığa karşı eğilimin ne denli sık rastlanan bir şey olduğunu öğrenerek kendimizi, sapıklığa yatkınlığın cinsel dürtünün genel, ilksel eğilimi olduğunu ve onun ancak gelişmesi boyunca çıkagelmiş organik değişikliklerle ve psikolojik yasaklamalar nedeniyle normalleştiğini kabul etmek zorunda gördük. O zaman ilksel eğilimi çocukta bulma umudunu kurduk. Cinsel dürtünün yöneltilmesini sınırlayan güçler arasında, her şeyden önce

utanmayı, iğrenmeyi, acımayı ve toplumun koyduğu ortaklaşa ahlak kurallarını saydık. Böylece cinsel yaşamın her sapması bize, saptandığı andan beri, bir *gelişme yasaklamasının* sonucu bir çocuksuluk belirtisi gibi görünüyordu. Temel eğilimdeki değişikliklerin pek büyük etkisi üzerinde direttik, onlarla yaşamın etkileri arasında karşıtlık değil fakat işbirliği olduğunu kabul ettik. Öte yandan, temel eğilimin bir karmaşıklık karakterine sahip olduğunu kabul ettiğimizden, cinsel dürtü bize kendiliğinden sapıklık halinde ayrılıp dağılan bir bütün gibi görünüyordu. Öyle ki dönüklükler ya yasaklamaların sonucu ya da normal bir gelişme boyunca bir ayrışmanın sonucu olarak kendilerini gösterebiliyorlar. Bu iki anlayış, yetişkinlerin cinsel dürtüsünü çok sayıda hareketin ve çocuk yaşamının itmelerinin, bir birlik kurmakta, yalnız ve tek bir amaca doğru yönelmiş bir eğilim kuracak biçimde oluştuğu varsayımında birleşmektedir.

Gene psikonevroz hallerinde sapık yatkınlıkların üstünlüğünü, hastalığın bastırmanın etkisi ile başlıca ruhsal akışın yan yollara çevrilmesinden ileri geldiğini öğretmekle açıklıyorduk. Sonra çocukluk sırasındaki cinsel yaşamı analiz ettik.[87] Çocukluğun cinsel dürtüsünün bilinmemek istemiş olmasını ve bu yaşta çok sık görülen cinsel gösterilerin anormal olaylar olarak tanımlanmasını yerinde bulmadık. Tersine, dünyaya gelen çocuk kendisiyle birlikte cinsel yaşam filizleri de getirir; emzirilme sırasında cinsel düzende tatmin olur. Sonra pek iyi bilinen "emme" eyleminde onu aramaya çalışır gibi göründü bize... Çocuğun bu cinsel etkinliği öbür işlevleri gibi gelişmiyordu; ikinci yaştan beşinci yaşa giden kısa bir açılma döneminden sonra bir gizlilik dönemine giriyordu.

Bu çağ süresince, cinsel uyarılma üretimi kesilmez; sürer ve bir enerji yedeği sağlar ki bu büyük bölümüyle cinsel olmayan başka amaçlara doğru dönmüştür, yani toplumsal duyguların oluşmasına katılır, öte yandan sonradan işe yarayacak engeller yaratır. Kendini kabul ettiren sonuç şudur: Cinsel dürtüyü bazı doğrultularda tutmakla görevli kuvvetler çocukluk süresince, çoğunlukla, bir sapıklık karakterine sahip olan cinsel hareketlerin zararına gelişir, aynı zamanda eğitimin desteği ile oluşurlar. Böylece, çocuğun cinsel uyarılması çeşitli kaynaklardan türer gibi görünmektedir: Her şeyden önce erojen bölgeler uygun bir biçimde uyarıldıkları anda bir doyum doğururlar. Bütün olasılıklara göre, derinin bütün bölgelerine, her duyu organına ve belki de herhangi bir organa erojen bölge işlevi yaptırabilir fakat uyarılabilirliği daha başlangıçta bazı düzenlemelerle sağlanan ayrıcalıklı bölgeler vardır. Öte yandan cinsel uyarılma sanki birtakım iç süreçlerin yan ürünleri gibi doğar, yeter ki bunlar, daha çok kuvvetli heyecanlar söz konusu olduğunda hatta bunlar üzücü nitelikte bile olsalar yeterli yoğunluk derecesine erişsin. Bütün bu kaynaklardan gelen uyarılmalar henüz birleşmemekte fakat her biri, ancak özel bir hazzın kazancını temsil eden ayrı bir amacı izlemektedir. Bu bizi çocukluktaki cinsel dürtünün *henüz merkezleşmemiş olduğunu*, önce nesnesiz, yani *otoerotik* olduğunu düşünmeye götürür.

Daha çocuklukta üreme aracında yer etmiş olan erojen bölge, bütün öbür erojen bölgeler gibi ya uygun uyarımlara doyum sağlayarak tepki gösterir ya da henüz pek anlaşılmayan bir mekanizmayla üreme bölgesi üzerine özel bir şekilde

119

yansıyacak olan cinsel bir uyarımın aynı zamanda doğurduğu başka kaynaklardan ileri gelen bir doyumla tepki gösterir. Üreme bölgesinin etkinliği ile cinselliğin başka kaynaklarının etkinliği arasında kurulacak bağlantılar gibi, cinsel uyarılma ile cinsel doyum arasındaki bağlantıların kandırıcı bir açıklamasını vermenin bizim için mümkün olmadığını üzülerek açığa vurmak zorunda kaldık.

Nevroz bozukluklarını incelerken, çocuğun cinsel yaşamında, daha başlangıçtan beri, cinsel dürtü birleşenleri arasında bir organizasyon başlangıcı bulunduğunu gördük. Pek erken yerleşen ilk devrede, *ağız* erotizmi üstündür. İkinci bir "üreme öncesi" organizasyonun oluşması *sadizm*'in ve *anüs erotizmi*'nin egemenliği ile karakterize edilir. Ancak üçüncü evredeki –çocukta, fallus evresinin üstünlüğü kazandığında gelişir– cinsel yaşam, asıl üreme bölgelerinin gerektirdiği yüklenimle belirlenir.

Sonra büyük sürprizimiz olarak, bu ilk çocuk cinselliğinin (iki yaştan beş yaşa) çocuğu bir nesnenin seçimine götürdüğünü kanıtladık. Bu en değişik psişik etkinliklere eşlik etmektedir, öyle ki bu evre, dürtüsel birleşenlerin işbirliğinin eksikliğine ve cinsel amacın belirsizliğine karşın, kesin cinsel organizasyonun önemli bir öncüsü olarak kabul edilebilir.

Cinsel gelişmenin arka arkaya *iki itme* ile tamamladığı olgusu, başka deyişle, gizlilik dönemi ile kesintiye uğraması bize özel bir dikkate değer gibi görünmüştür. Gerçekten, insanın daha yüksek bir uygarlığa doğu gelişmesine olanak veren koşullar buradadır. Burada nevrozlara yatkınlıkların bir açıklamasını da buluyoruz. İnsanın gelişmesindeki bu özelliğin kaynaklarını bulmak için tarih öncesine bakmak gerekir.

Çocuklukta normal kabul edilmesi gereken ve sonraki gelişmeye engel olmayan cinsel etkinliğin derecesinin ne olduğunu söyleyemeyiz. Çocuk cinselliği gösterilerinin özellikle mastürbasyoncu bir karakter sunduğunu ortaya çıkardık. Sonra, deneylara dayanarak, ayartmanın dış etkilerinin gizlilik döneminde erken kesintiler doğurabildiğini hatta onu ortadan kaldırabildiğini, o zaman çocuğun cinsel dürtüsünün çok şekilli sapıklıkla kendini gösterdiğini kanıtlamıştık. En sonunda, bu şekilde üremiş olan her erken cinsel etkinliğin çocuğun eğitimini daha güç kıldığını gördük.

Çocuk cinselliği üzerine bilgilerimizin kocaman boşluklar sunmasına karşın, erginliğin getirdiği değişiklikleri analiz etmeye giriştik. Bu değişikliklerin çoğunda şunları özellikle önemli kabul ettik: Kaynakları ne olursa olsun, bütün cinsel uyarımların üreme bölgelerinin üstünlüğüne bağlılığı; sonra, nesnenin bulunmasına yarayan süreç.

Bu iki olay daha çocuklukta bulunur. Cinsel uyarımların bağımlılığı, ilkel hazzı buraya kadar birbirinden bağımsız olan cinsel eylemler, yeni cinsel eylemi –üreme ürünlerinin dışarı atılması– hazırlayıcı hale gelebilecek şekilde kullanan bir mekanizma ile yapılır. Bu yeni eylemde haz en yüksek noktasına erişir ve uyarılma son bulur. Analizimizde, karşılıklı erkek ve kadın olarak cinsel varlığın birbirinden ayrılmasını dikkate almıştık ve kadını meydana getirmek için yeni bir bastırmanın gerekli olduğunu, bu bastırmayla kadının çocuksu erkekliğinin bir kısmının kaybolduğunu, onun yerine başka bir yönetici üreme bölgesi hazırlandığını bulmuştuk. Sonunda, cinsel nesne seçiminin çocuklukta yapılan ve erginlikte tekrar ele alınan taslaklarla, yani çocuğun ana-ba-

basına ve çevresindeki kimselere duyduğu sevgiyle belirtildiğini kanıtlamıştık. Öte yandan, seçimin, zamanla en yakınlarla cinsel birleşmeye karşı kurulan engeller dolayısıyla bu kimselerden yüz çevirdiğini ve onlara benzeyen başkaları üzerine gittiğini gösterdik. Bitirmek için şunu da ekleyelim ki erginliğin geçici dönemi süresince, fizik ve psişik gelişme süreçleri, önce birbirinden bağımsız olarak yapılır, psişik karakterde üreme kısımlarının yenileşmesi, üzerinde yansıyan yoğun bir sevgi hareketinin parlayışına kadar böyle gider, sonunda normal aşk yaşamının karakteristik birliği kurulur.

Gelişmede Bozukluklara Neden Olabilen Etkenler – Bu uzun gelişmenin her basamağı bir saplanım noktası olabilir; bu karışık birleşimin her eklenimi birçok örneğin bize gösterdiği gibi cinsel dürtünün bir ayrışmasına yer verebilir. Bize, gelişmeyi bozmak gücünde olan çeşitli iç ve dış etkenleri saymak ve mekanizmanın hangi bölüm üzerine etki yaptığını söylemek kalıyor. Gene de şuna dikkat edelim ki böyle bir sıralamada etkenlerin hepsi aynı önemde değildir ve onları tam değerleri ile değerlendirmek güçtür.

Bünye ve Kalıtım – Burada, başta, kesin bir önem taşıyabilen fakat karakterleri ancak sonraki gösterilerden hareket edilerek kavranabilen ve hakkında kesin bir belirliliğe varamamış olduğumuz *cinsel yapı*'nın, doğuştan gelen *ayrımları*'nı göstermek gerekir. Bu ayrımların şu ya da bu uyarım kaynağının bir üstünlüğüne dayandığına inanıyoruz ve herhalde bunların, daha sonraki cinsel etkinlik içinde görünmeleri gerektiğini sanıyoruz hatta bu etkinlik normal sınırlar içine alınmış bulunsalar bile... Bu elbette gereklilikle ve başka etkenler araya girmeksizin anormal bir cinsel yaşam yara-

tan ilksel yatkınlıkta değişmeler tasarımlanabilir demek değildir. Bu değişmeler "soysuzlaşma" adı altında tanımlanacak ve bunlarda kalıtsal bir bozulmanın semptomları görülebilecektir. Bu konuda ilginç bir gözlemimi anlatacağım.

Ağır histeriler ve saplantılı nevrozlar vb. için tedavi etmiş olduğum hastaların yarısında babanın tutulmuş olduğu ve evlenmeden önce tedavi ettirdiği bir frengi saptadım, babanın *müzmin* hastalıklı ya da genel kötürüm olduğunu, *anamnezi*'yle (hastanın, görüşme sırasında geçmişi hakkında verdiği hastalığıyla ilişkili olabilecek bilgiler) frengi bulunduğunu saptadım. Özellikle şu olay üzerinde duruyorum: Nevrozlu çocuklarda hiçbir frengi izi yoktu, öyle ki cinsel karakterde anormallik, frengili bir kalıtımın son bir nedeni olarak kabul edilmeliydi. Ve frengili ana-babadan gelmenin nevropatik bir bünyenin zorunlu ve düzenli etiyolojik koşulu olduğunu söylememekle birlikte gözlemlediğim bu uygunluğun rastlantı eseri olmadığına ve önemini bunlara bağlamak gerektiğine inanıyorum.

Pozitif sapıklıklarla ilintili olan kalıtımsal koşullar pek az bilinmektedir; çünkü bizim araştırma yollarımızdan kaçmaktadırlar. Bununla birlikte, nevrozlarla sapıklık olayları arasında benzerlik olduğunu varsaydıracak nedenler vardır. Gerçekten, hayli sık olarak aynı ailede, iki cins arasında şu şekilde bölünmüş olan sapıklık ve psikonevroz olaylarına rastlanır: Erkekler, en az birisi, pozitif bir sapıklığa tutulmuştur, oysa kadınlar, kendi cinslerine özgül bastırma eğilimi yüzünden, negatif bir sapıklık, histeri gösterirler. Bu, o iki çeşit marazi bozukluk arasında ortaya çıkarmış olduğumuz temel bağlantılara başka bir kanıttır.

Sonraki Hazırlanma – Bununla birlikte yalnız cinsel bünyenin çeşitli unsurlarının işlemesinin cinselliğin alacağı şekli belirleyeceğini sanmak yanılgı olur. Cinsellik, dış etkilerce koşullanmış kalır ve sonraki çeşitli kaynaklardan ileri gelen cinsel akıntının uğradığı kadere göre yeni olanaklar ortaya çıkar. Kesin öğeyi oluşturan şey, *sonraki hazırlanma*'dır. Aynı bünye üç olası bünyeye bölünebilir:

1) Eğer bütün yatkınlıklar aralarında bağlarını korurlarsa (ki bunu anormal olarak tanımlamıştık) ve olgunlukla kuvvetlenirlerse, çıkabilen tek sonuç sapık bir cinsel yaşamdır. Bu tür bünye bozukluklarının analizi henüz pek ileri götürülememiştir ama gene de bu tek varsayımla kolayca açıklanabilen olaylar biliyoruz. Gene, bazı yazarlar bütün bir dizi saplanım sapıklığının gerekli olarak cinsel dürtünün doğuştan bir zayıflığını varsayarlar. Bu şartlar altında, tez bana tutunabilir gibi görünmüyor. Fakat "bünye zayıflığı" terimi cinsel dürtünün bünye etkenlerinden birine, daha sonra, o zamana dek ayrık kalmış olan cinsel gösteriler, dünyaya bir çocuk getirme amacında işbirliği yaptırma görevi düşmesi gereken üreme bölgesine uygulandığı an verimlidir. Çünkü, bu durumda erginlik sırasında yapılması gereken tüme katılma başarılamaz; bu, sapıklık şekli altında öndeğer kazanacak olan başka cinsel unsurların en kuvvetlisi olacaktır.[88]

Bastırma – 2) Eğer gelişme boyunca aşırı kabul edeceğimiz bazı unsurlar, asla unutmayacağımız, bir yitme değerinde olmayan bir *bastırma*ya uğrarlarsa, büsbütün değişik bir sonuca varılır. Uyarılmalar önceki gibi üremiş fakat psişik bir yasaklama ile amaçlarından dönmüşler ve marazi semptomlar şeklinde dışarı vuracakları ana dek başka yollara yönelmişlerdir.

Bundan normal, çok zaman küçülmüş ve tamamlayıcı olarak psikonevrozları olan bir yaşam çıkabilir. Bunlar tamı tamına, nevrozlular üzerinde yaptığımız psikanalitik gözlemlerle, yakından görüp tanıdığımız durumlardır. Cinsel yaşam sapıklarınki gibi başlamıştır, çocukluğun bütün bir bölümü sapık bir cinsel etkinlikle dolmuştur ki bu bazen erginlik ötesine bile yayılmıştır. Sonra iç nedenler yüzünden genellikle erginlikten önce fakat bazen ondan sonra da bastırmalar yüzünden bir değişiklik olur ve o zamandan beri eski eğilimler silinmeksizin nevroz, sapıklığın yerini alır. Bu bize şu atasözünü anımsatır: Gençken günahkâr, yaşlılığında sofu. Fakat, bu durumda gençlik pek kısa sürmüştür! Kişinin yaşamında nevrozun sapıklığın yerini alması, sapıklık ve nevroz hallerinin aynı aile içinde dağılması, bütün bu nevrozun sapıklığın negatifini oluşturduğu olgusuna bağlanmalıdır.

Yüceltme – 3) Anormal bir bünye halinde, *yüceltme* süreci ile üçüncü bir çıkış yolu olabilir. Cinselliğin çeşitli kaynaklarından akıp gelen aşırı uyarılmalar başka alanlara sapma ve oralarda kullanılma bulurlar. Öyle ki başlangıçta tehlikeli yatkınlıklar psişik etkinliklerde ve yetkinliklerde değer verilir bir artma üretirler. Sanat üretiminin kaynaklarından biri budur ve sanatçı olarak o denli verimli kişinin karakterinin analizi, yaratma ile sapıklık ve nevroz arasında, yüceltmenin tam ya da eksik olmuş olmasına göre değişik bağlantılar gösterecektir. *Tepkisel oluşlar* tarafından baskı –görmüş olduğumuz gibi koşullar uygun olursa bütün yaşam boyunca sürmek için daha gizlilik döneminden beri kendini duyurmaya başlar– bir tür yüceltme olarak kabul edilmelidir gibi görü-

nüyor. "Karakter" dediğimiz, büyük bölümüyle cinsel uyarılmaların gerecinden kurulmuştur ve çocukluktan beri saptanmış dürtülerden, yüceltme ile edinilmiş temellerden ve kullanılamaz olarak tanınmış sapık hareketleri bastırmakla görevli başka tepkilerden oluşur.[89]

Böylece çocuğun cinsel yatkınlığının, tepkisel oluşlarla, erdemlerimizin çoğunu yarattığı söylenebilir.[90]

Dıştan Gelen Deneyler – Cinsel itmeler, bastırmalar ve yüceltmeler (son ikisinin iç mekanizmalarını hiç bilmiyoruz) gibi saymış olduğumuz süreçler karşısında bütün öbür etkiler ikinci derecede önem taşırlar. Bastırmalar ve yüceltmeler kişinin bünye yatkınlıklarının bir bölümü hatta onun gösterileri olarak kabul edilirse, cinsel yaşamın almış olduğu kesin biçim her şeyden önce doğuştan gelen bir bünyenin sonucudur, denilebilir. Fakat ancak şu gösterilebilir ki çeşitli etkenlerin işbirliği tümüyle kabul edilerek, hiç değilse, ya çocukluk sırasında ya ileri bir yaşta yaşanan deneylerden ileri gelen birtakım etkilere yer vermek gerekir. Bünye etkenleri ile dıştan gelen etkenlerin orantılı önemlerini değerlendirmek kolay değildir. Kuramsal bakımdan, daima birincilere fazla değer vermeye gidilecektir oysa terapötik pratikte (tedaviyle ilgili) ikincilerin önemi daha büyük olacaktır. Ne olursa olsun, her iki dizi etken arasında çatışma değil, işbirliği olduğunu unutmamak gerekir. Bünye etkeninin değerlendirilmek için yaşanmış deneylere gereksinimi vardır. Dıştan gelen etken, ancak bir bünye üzerine dayalı olarak hareket edebilir. Birçok durumda, bir "tamamlayıcı dizi" tasarlanabilir ki bunda etkenlerden birinin eksilen şiddeti öbürünün artan şiddeti ile dengelenebilir ama bu dizinin iki ucundaki karşıt

hallerin varlığını yadsımak için ancak bahane olarak kullanılabilir.

Dıştan gelen etkenler alanında ilk çocukluğun deneylerine psikanaliz üstün bir yer verir. Etiyolojik dizi, biri *yatkınlıklar sergisi* ve öteki *kesin dizi* olmak üzere ikiye ayrılır. Bu dizilerden birincisinde bünyenin ve çocuklukta gerçekleşmiş deneylerin bağlaşık bir işlemesi olur; aynı şekilde, ikinci dizide önyatkınlıkların işleyişi ile sonraki travmatizmci deneylerinki birleşir. Cinsel gelişmeye uygun olmayan bütün koşulların bir *geriye-dönüş*, yani gelişmeden önceki evreye bir dönüş doğurma etkisi vardır.

Cinsel gelişme üzerine etki yapan etkenlerin sayılmasına dönelim.

Erken Oluş – Önemli etkenler arasında, nevrozların etiyolojisinde değişmez biçimde bulunan tek başına marazi sürecin yeterli nedeni olmamasına karşın (başka etkenlerden fazla değil) kendi kendine cinsel *erken oluş*'u sayalım; o çocuk gizliliği döneminin bir kesintisi, bir kısaltılması ya da ortadan kaldırılması ile kendini gösterir ve gerekli olarak sapıklık karakterinde cinsel gösteriler türeterek bozukluklara fırsat verir; bu, bir yandan cinsel yasaklamaların zayıfça gelişmesi, öte yandan üreme sisteminin henüz ilkel halde oluşundandır. Bu sapıklığa yatkınlıklar öylece kalabilir ya da önceden bir bastırma ile nevrozlara yatkınlık hazırlarlar.

Bütün hallerde, cinsel erken oluş sonuç olarak, daha ileri yaşta üstün psişik dayatmalarla cinsel dürtüye istenilen egemenliği vermeyi daha güç kılar: Cinsel dürtünün psişik gösterilerine bağlı karakteri daha da artıracaktır. Erken cinsel oluş, çok zaman erken zekâ oluşu ile birlikte görülür ve pek

seçkin kişilerin çocukluklarında rastlanır. Bu halde, ayrık olduğu zamanki kadar patojen görünmez.

Zaman Etkeni – Erken oluşla aynı değerde olan *zaman etkeni* pek özel bir dikkat ister. Filojenez düzeni saplanabilmiştir. Burada çeşitli dürtüler faaliyete geçerler ve yeni bir dürtünün etkisi altında ya da karakterize bir bastırma yüzünden kaybolmadan önce, gösterilerinin süresini belirlerler. Bununla birlikte bu dürtülerin sürelerinde olduğu kadar, birbirini kovalamalarında da ulaşılan son nokta açısından kesin önem taşıyabilen değişiklikler varmış gibi görünür. Er geç karşıt bir akımın ortaya çıkması önemsiz bir olay değildir; çünkü bir bastırmanın etkisi yok edilemez. Eğer cinsel dürtünün unsurlarının ortaya çıkış sırası değişirse, bundan dolayı sonuç da değişir. Öte yandan birinci plana gelebilen dürtülerin kayboluşları şaşırtıcı bir hızlılıkta olabilir. Geleceğin açık eşcinsellerinin heteroseksüel ilişkileri gibi... Patlayışların şiddetli karakteri ne olursa olsun, çocuğun eğilimleri, onların sürekli bir şekilde yetişkinin karakterine egemen olması korkusunu doğrulamazlar. Karşıt eğilimlere yer bırakmak için, onların silinmeleri pekâlâ beklenebilir (Despotlar uzun zaman egemen kalamazlar). Gelişme sürecinde zaman karışıklıklarını doğuran nedenler bizden büsbütün kaçmaktadırlar. Ancak uzaktan şöyle böyle bir grup biyolojik ve belki tarihsel sorunlar görebiliyoruz ama onlara saldırmak için henüz yeterince yaklaşamıyoruz.

Diretme – Bütün cinsel erken oluşların önemi, bizce kaynağı bilinmeyen ve ancak büsbütün geçici bir şekilde kestirdiğimiz bir psişik etken ile artar. Cinsel yaşamın izlenimleri *diretme* ya da *saplanım yeteneği*'ne sahiptir; bu, klinik tablo-

sunda hesaba katılması gereken, geleceğin nevrozlularında ya da sapıklarda bulunan karakterlerdir. Gerçekten, aynı erken cinsel oluşlar, başka özneler üzerinde, onları araştırıcı bir yinelemeye zorlamak ve onların dürtülerine ömür boyunca bir doğrultu vermek için yeterince etki yapmazlar. Belki bu diretmenin karakterini bize açıklayan nedenlerden biri psikolojik bir olguda bulunur ki onlar olmaksızın nevrozların doğuş nedenleri değerlendirilemezdi. Bu olgu, eski anıların yeni anılara oranla bir üstünlük taşımasıdır. Bu psikolojik olgu, elbette zekâ gelişmesine bağlıdır ve kişinin daha kültürlü olduğu ölçüde bir önem kazanır. Vahşilerden söz ederken onların "ânın mutsuz çocukları"[91] oldukları söylenmiştir. Uygarlıkla cinselliğin özgür gelişmesi arasında karşıt bir bağlantı, etkileri uzun zaman sonra yaşamımızın alacağı şekilde izlenebilecek bir bağlantı bulunduğundan alt uygarlıklarda çocuğun cinsel yaşamının gelişmesi az ilgi sunduğu halde, ilerlemiş uygarlıklarda bunun nasıl geliştiğini öğrenmek büyük önem taşımaktadır.

Saplanım – Saydığımız psişik etkenlerin yaptıkları elverişli etki, çocuk cinselliği zamanı süresince dıştan gelen kışkırtmalarla güçlenir. Bunlar (ilk planda başka çocuklar ya da yetişkinler tarafından ayartma) yukarda sayılmış olan psişik öğelerin yardımı ile saptanabilen ve bundan patolojik dahi olabilen cinsel durumlar yaratırlar. Nevrozlu ya da sapık yetişkinlerde göze çarpabilen cinsel sapmaların büyük bir bölümü çocuklukta uğranılan sözde cinsel olmayan etkilerden ileri gelir. Nedenler arasında bünyeyi, erken oluşu, diretmenin artmasını ve son olarak dış etkiler tarafından cinsel dürtünün rastlantı olarak uyarılmasını saymak gerekir.

Kitabımızı bitirirken, üzülerek şunu itiraf etmek zorundayız: Cinsel yaşamın bozuklukları üzerindeki araştırmalarımız, temeli oluşturan biyolojik süreç karşısında bilgilerimizin yetersizliğini göstermektedir. Demek ki ayrık görüşlerimizle, cinselliğin normal ve patolojik karakterlerini yeterince açıklama yeteneğinde bir kuram kuramıyoruz.

V. BÖLÜM

NOTLAR

BİRKAÇ SÖZ DAHA

1. "S. Nachansohn"a bakınız. *Théorie de la Libido de Freud comparée à la thèorie de l'Eros dans Platon. İnternationale Zeitschrift für Psychoanalyse*, III, 1915.

I. BÖLÜM

2. Bu kitabın birinci bölümündeki belirtmeler Kraft-Ebing, Moll, Moebius, Havlock Ellis, V. Scherenck-Notzing, Loewenfeld, Eulenburg, I. Bloch, M. Hirschfeld'in ıpek tanınmış yazıları ve M. Hirschfeld'in, kendisinin çıkardığı *Jarhbuch für sexuelle Zwischenstufen* de yayımlanmış olan makaleleri üzerine dayanmaktadır. Konumuzun bibliyografyası, saydığımız bu yazılarda bulunacaktır. İşte bunun için daha ayrıntılı bibliyografya vermeyi yararsız bulduk.
   Dönüklerin psikanalitik gözlemi ile alınmış sonuçlar M. Saldger'in raporuna ve benim kendi yaptığım deneye dayanmaktadır.
3. Tek terim: "Haz" (Alm. Lust) ne yazık ki duyuyu belirttiği gibi gereksinimin doyumunu da belirtmektedir.
4. Saydığımız güçlükler ve dönüklükle normaller arasında oran kurmak için yaptığımız çeşitli girişimler konusunda B.Hirschfeld'in *Jahrbuch für sexuelle Zwischenstufen*'deki (1904) yazısına bakınız.
5. Dönüklüğe karşı bu direnme telkinle ya da psikanalizle tedavide elverişli koşullar sağlayabilir.
6. Birçok yazar pek haklı olarak dönüklerin, dönüklüğün göründüğü anla ilintili otobiyografik belirtmelerine güvenilemeyeceğini söylemiştir çünkü dönüklerin heteroseksüel tutumlarından yana olayları belleklerinden dışarı çıkarmış (bastırmış) olmaları her zaman olasıdır.

Psikanaliz bu kuşkunun, hiç değilse düzene koyabildiği haller için kurulmuş olduğunu kanıtlamış ve çocuk amnezisinden ileri gelen boşlukları doldurarak onların anımsanmasını kesin bir şekilde değiştirmiştir.

7. Bir soysuzlaşmanın tanısı konulduğu zaman ne gibi önlemler almak gerektiğini ve pratikte ne kadar az önemi olduğunu göstermek için Moebius'ten şu parçayı aktaracağız (*Ueber Entartung. Grenzfragen der Nerven und Seelenlebens*, 3.1900): "Soysuzlaşma denilmesi uygun görülmüş olan ancak burada bazı pırıltılarla aydınlatmış olduğumuz geniş olaylar alanı üzerine toplu bir göz atılırsa, bir soysuzlaşma tanısına pek az değer vermek gerektiği görülecektir."
8. Ünlü adamlardan kimilerinin dönük ve belki de tam dönük olduğu "üranizm" savunucularınca açıklanmıştır.
9. Dönüklük anlayışında patolojik görüşle antropolojik görüş arasında ayrılık vardır. Bu ayrılığı kurmuş olan I. Bloch'tur (*Beitraege zur Aitiologie der Psychopathia sexuanlis*, 1902-1903). Eski çağın uygar ulusları arasında dönüklüğün tüm önemini göstermiş olan da odur.
10. Bedensel erdişilik için şu son ayrıntılı anlatımlara bakınız: Taruffi, *Hermaphodisme et Impuissance* ve Neugerbauer'in *Jahrbuch für sexuelle Zwischenstufen*'nin birçok cildindeki yazıları.
11. J. Halban. *Die Entstehung der Geschlechtscharaktere Archive für Gynaekologie*. Cilt LXX, 1903. Burada adı geçen bibliyografyaya da bakınız.
12. Dönüklüğü açıklamak için çift cinslilik halini ele almış olan ilk yazar (*Jahrbuch für sexuelle Zwischenstufen*'in altıncı cildindeki bir nota göre) E. Gley'dir. Bunun 1884 Ocak ayında *Revue Philosophique*'inde çıkmış olan *les Aberration de l'instinct Sexuel* adlı yazısında ortaya koymuştur. Zaten dönüklüğü çift cinslilik ile açıklamak isteyen yazarların, çift cinsliliğin yalnız dönüklerde değil normal hale gelmiş olanlarda da oynadığı rol üzeriden diretmeleri ve dönüklüğü gelişmedeki bir bozukluğun sonucu olarak kabul etmelerini görmek ilgi çekicidir. Bu şekilde Chevalier (*Inversion sexuelle*, 1893) ve Kraft-Ebing (*Zur Erklaerung des Kontraeren Sexualempfindung Jahrbuecher für Psychiatrie und Neurologie*, cilt XIII) bir sürü gözlemin "öbür merkez"in (yerini alan cinsin merkezi) hiç değilse içerik halinde var olmayı sürdürdüğünü kanıtladığını anlatmaktadırlar. Dr. Arduin (*Die Frauenfrage und die sexuellen Zwischenstufen, Jarhbuch für sexuelle Zwischenstufen*, cilt II,

1900) şunu ileri sürüyor: Her insanda, heteroseksüeller söz konusu olduğunda, kişinin cinsinin tersine gelişmiş olan erkeklik ve dişilik öğeleri bulunur..." (Hirschfeld'e bakınız: *Die Objektive Diagnose der Homosexualitaet, Jahrbuch für Sexuelle Zwischenstufen,* cilt I, 1899, s. 8 ve devamı). G. Herman (*Genesis, das Gesetz der Zeugung, cilt IX, Libido und Mania,* 1903) şöyle demektedir: "Her kadının içinde erkeklik filizleri ve karakteri vardır. 1906'da W. Fliess (*Der Ablauf des Lebens*) herkese uygulanabilecek biçimde çift cinslilik fikrinin sahipliğini üzerine almıştır. Uzman olmayanlar arasında beşeri çift cinslilik kavramının, bu fikir temeli üzerine hayli düşüncesiz bir yapıt yazmış olan, genç yaşta ölmüş filozof O. Weininger tarafından kurulduğu kabul edilmektedir (*Geschlecht und Charakter,* 1903).

13. Eğer psikanaliz buraya kadar dönüklüğün kaynaklarını aydınlatamamışsa da hiç değilse doğmasının psişik mekanizmasını ortaya çıkarabilmiş ve sorunu yeni görünüşleri altında sunabilmiştir. Gözlemlenmiş bütün olaylarda daha sonra dönük olacakların, çocukluklarının ilk yıllarında, cinsel dürtünün yoğun bir şekilde kadın üzerine takılıp kaldığı, (çok zaman anne üzerine) kısa süreli bir evreden geçtiği ve bu aşamayı geçtikten sonra kadına benzedikleri ve kendi cinsel nesneleri haline geldikleri yani narsisizmden hareket ederek kendilerine benzeyen gençler aradıkları, annelerinin kendilerini sevdiği gibi onları sevmek istediklerini ortaya çıkarabildik. Yine sözde dönüklerin kadının sevimliliğine karşı hiç de duygusuz olmadıklarını fakat öbür cins tarafından doğurulan uyarılmayı erkek bir nesne üzerine aktardıklarını sık sık gördük. Böylece yaşamları boyunca, dönüklüklerinin başlangıcındaki mekanizmayı yinelemekten başka bir şey yapmıyorlardı. Onları erkeğe doğru iten zorlama, kadınlardan sürekli bir kaçışla koşullanmıştı.

Psikanaliz eşcinsellerin başka kişilerden kendilerini ayırabilecek karakterlere sahip bir grup oluşturdukları kabulünü kesinlikle reddeder. Tümüyle cinsel olan uyarımlardan başka uyarımları da inceleyerek, bütün kişilerin, ne olursa olsunlar, aynı cinsten bir nesne seçme gücünde olduklarını ve hepsinin bu seçimi bilinçdışında yapmış olduklarını ortaya çıkarabilmiştir. Hatta şu da söylenebilir ki aynı cinsten kimselere bağlanan erotik duygular normal psişik yaşamda başka cinse bağlanan duygular kadar önemli bir rol oynamaktadır ve

marazi hallerin nedenlerinin bulunmasında değerleri daha da büyüktür. Psikanaliz için, nesnenin cinsine bağlı olmayarak ulusların çocukluğunda olduğu kadar insanın çocukluğunda da bulunduğu gibi eril ve dişil nesnelere eşit bağlanma olan nesne seçimi, ilkel halde görünür ve ancak kâh bir yönde kâh öbür yönde uğradığı kısıtlanmalarla bu hal, normal cinsellik ya da dönüklük halinde gelişir. Bundan dolayı, psikanaliz için, erkeğin kadına karşı münhasır ilgisi doğal yolda giden ve kimyasal düzende bir tür çekim haline getirilen bir şey değildir fakat aydınlanması gereken bir sorundur. Ancak erginlikten sonra cinsel tutum kesin bir şekil alır ve o zaman araya giren kesinlik kısmen kişinin bünyesinden, kısmen de tamamı henüz kontrolümüz altında olmayan nedenlerden türeyen bir dizi etkenin sonucudur. Elbette bu etkenlerin, sonucu bu ya da şu yönde belirleyen öyle bir önem kazanması olasıdır. Fakat genel olarak, belirleyici etkenlerin çeşitlerinin cinsel tutumların değişikliklerine de yansıdığını kabul etmek gerekir. Dönüklükte daima arkaik yatkınlık öğelerinin ve ilkel psişik mekanizmaların üstünlüğü görülür. *Narsistik nesne seçimi ve anüs bölgesinde gizli erotik önem* dönüklük tiplerinin en temel karakterleri gibi görünmektedirler. Gelgelelim, aşırı dönüklük hallerini öbürlerinden ayırmak için bu tür bünye özelliklerine dayanmakta hiçbir yarar yoktur. Çünkü aşırılarda gözlemlenen karakterler daha az bir derece ile geçiş hallerinde hatta büsbütün normal kimselerde de bulunabilir.

Dönük tipleri niteliklerince değişir fakat analiz bize onları koşullayan ayrımların ancak nicelikle değişebildiğini kanıtlamaktadır. Nesne seçimini belirleyen rastgele etkiler arasında pek özel bir şekilde çocuğun hakkının elinden alınmasını (yani, erken bir cinsel korkutma) bulduk ve dikkatimiz ana-babanın varlığının önemli bir rol oynadığı olgusu tarafından çekildi. Gerçekten, çocuklukta enerjik bir babanın yokluğu çoğu zaman dönüklüğü kolaylaştırmaktadır. Son olarak, cinsel nesne ile öznedeki cinsel erdişilik karakterlerinin varlığı arasında hiçbir bağlantı kurmamak gerekir, çünkü her iki olay arasında kararlı bir ilinti yoktur.

Zur Noskologie der Maennlichen Homosexulitaet (Homoerotik/eşcinsellik) (Int. Zeitschrift für Psychoanalyse, II, 1914) adlı denemesinde Ferenczi dönüklük sorunu konusunda bir seri önemli görüş kurmuştur.

Ferenczi, "eşcinsellik" teriminin çok aşırı derecede kullanılmasına karşı çıkmakta haklıdır (kendisi onun yerine daha uygun olan "homoerotizm" terimini koyuyor) çünkü organik bakımdan olduğu kadar psişik bakımdan da pek değişik bir değeri fakat hepsinin ortaklaşa dönüklük karakteri olan bir dizi durumu bu eşcinsel terimi içine alınmaktadır. Ferenzci hiç değilse iki tipe ayrılmasını istiyor: Kendini kadın gibi duyan ve öyle davranan *nesnel homoerotik* ve öte yandan, bütün erkek karakterleri sunan dişil nesneyi eril nesne ile değiştirmekten başka bir şey yapmayan *öznel homoerotik*. Birincisinde, Magnus Hirschfeld'in anladığı yönde hakiki bir "aracins" görüyor; bize pek hoş görünmeyen bir terim kullanarak, ikincisini saplantılı nevroza tutulmuş bir hasta kabul ediyor. Yalnız nesnel homoerotik tipinin dönüklüğe eğilimlere direnç gösterdiğini ve psişik bir tedaviye tepki gösterme şansına biraz sahip olduğunu ekliyor. Fakat bu iki tipin gerçekten var olduğunu tümüyle kabul ederek çok sayıda kimsede belli bir öznel homoerotizm derecesinin bir nesnel homoerotizm payına katılmış olarak bulunduğunu ekleme olanağı vardır.

Bu son zamanlarda biyolojik çalışmalar (ilk planda Eugen Steinach'inkiler) ve homoerotizmin organik koşulları üzerine olduğu gibi genellikle cinsel ikinci derecede karakterler üzerine ışık tutmaktadır.

Öbür cinsin benzerlerinin aşılanmasının izlediği bir hadımlaştırma sayesinde, deney yoluyla memelilerin çeşitli türlerinde erkekleri dişiye ve dişileri erkeğe çevirme başarılmıştır. Bu şekilde yapılan değiştirme bedenin cinsel karakterlerinde psikoseksüel tutumda (nesnel ya da öznel erotizm) az ya da çok tam olarak kendini göstermektedir. Bu cinsel değişmeyi belirleyen etken üreme hücrelerini oluşturan bezin değil fakat organın ara dokusunu oluşturan "erginlik bezi" olur. Bir halde, husye veremine tutulmuş bir erkekte cinsel bir değişme yapma başarılmıştır. Adam o zamana dek edilgin eşcinsel olarak, kadın olarak davranmıştı ve onda ilerlemiş ikinci derecede kadın karakterleri bulunuyordu (memelerde, kalçalarda vb.'de fazla yağ birikmesi). Kriptik bir husye aşılandıktan sonra, erkek gibi davranmış ve libidosunu normal bir şekilde kadına doğru yöneltmeye başlamıştır. Aynı zamanda bedenindeki kadın karakterler yok olmuşlardır. (A. Lipschütz. *Die Pübertaetsdrüse und ihre Wirkungen*, Bern, 1919).

Bununla birlikte bu ilgi çekici deneylerden dönüklük öğretisi için yeni bir temel beklemek haksızlık olur ve genellikle eşcinselliğin bir

"iyileşme"sine varmak için yeni bir yol gösterebildiğine inanmak için henüz erken sayılır.

Fless, deneylerinin üstün hayvanlarda çift cinsliliğe genel bir yatkınlık kuran öğretiyi bozmadığını söylemekte haklıdır. Bu tür deneyleri izleyerek çift cinslilik varsayımının bir doğrulanmasına varılacağı bize akla daha yakın gibi görünüyor.

14. Bizim erotik yaşamımızla eski çağlarınki arasında en karakteristik ayrılık şundan ibarettir: Eski çağlarda vurgu, dürtü üzerine konulmaktaydı oysa biz nesne üzerine koyuyoruz. Eski çağlar süresince, dürtü yükseltiliyordu ve bu dürtü nesneyi, nesne ne kadar az değerde olursa olsun büyültüyordu; oysa yeni çağlarda cinsel etkinliğin kendisini küçümsüyoruz ve ancak nesnesinde bulunduğumuz nitelikler dolayısıyla onu bağışlıyoruz.
15. Burada ipnotize edilenin, ipnotize eden karşısında inanılmaz boyun eğişini anımsatmaktan kendimi alamıyorum, bu bana hipnozun niteliğinin ipnotize edenin kişideki libidonun bilinçdışı saplanımından ibaret olduğunu düşündürmektedir (Cinsel dürtünün mazoşist etkeni sayesinde).

S. Ferenczi telkine kolay kapılabilme ile "ana-baba kompleksi" arasında bağlantılar kurabildiğini sanmıştır (*Jahrbuch für Psychoanalytische und Psychopathologische Forschungen*, I, 1909).

16. Bununla birlikte cinsel fazla değer vermenin nesne seçimi sırasında değişmez şekilde ortaya çıkmadığına dikkat edilmelidir ve daha sonra bedenin öbür bölümlerinin cinsel rolünün daha doğrudan doğruya başka bir açıklanmasını öğreneceğiz. Cinsel ilginin üreme organlarından başka bölümler üzerine yayılmasını açıklamak için Hocke ve I. Bloch'un ileri sürdüğü "uyarılma iştahı" kavramı, yazarlarının verdiği kadar önemi taşır gibi görünmüyor bana. Libidonun girdiği çeşitli yollar aralarında birleşik kaplarınkine benzetilebilen bağlantılar sunmaktadırlar ve yan akıntıları da hesaba katmak gerekir.
17. Kadının karakterize durumlarda erkeği bir "fazla cinsel değer verme"nin nesnesi yapmadığı görülebilir fakat bu fazla değer vermenin kendi çocuğu üzerine taşınmaması pek enderdir.
18. Bu zayıflık bünyenin önyatkınlığına bir karşılık verir. Psikanaliz zamansız bir cinsel korkutmada, kişiyi normal cinsel amaçtan uzaklaştıran ve ona, amacın yerini alacak şeyler aratan, dıştan gelen bir neden bulmuştur.

19. Psikanaliz incelemeyi daha derine götürerek Binet'nin söylediğini eleştirme olanağı vermiştir. Bu alanda yapılmış bütün gözlemler, ilk kez rastlandığı zaman fetişin, birlikte bulunan koşullar bu olayın nasıl olduğunu bize anlatamadan, çoktan cinsel ilgiyi çekmeyi bildiğini ortaya çıkarmıştır. Öte yandan, bütün erken olan cinsel izlenimler, söz konusu kimsenin beşinci ya da altıncı yaşından öteye gitmemektedir ve psikanaliz, yeni marazi saplanımların o kadar geç gerçekleşebileceğinden kuşkulanmaya izin vermiştir. Olguların gözlemi bize gösteriyor ki bir fetişin ortaya çıkışı ile ilgili ilk anının arkasında, bir "anı-ekran" gibi ya da ancak bir kalıntı, sanki bir tortu olarak fetiş tarafından temsil edilen aşılmış ve unutulmuş bir cinsel gelişme evresi bulunmaktadır. Fetişin kendisinin seçilmesi gibi çocukluğun ilk yıllarına rastlayan bu fetişizme doğru evrim, çocuğun bünyesinde belirlenmiştir.
20. Bu düşünceler düzeninde, ayakkabı ya da terlik kadının cinsel organlarının sembolü olurlar.
21. Psikanaliz, fetiş seçiminde bastırılmış dışkı kokuları sevgisi tarafından oynanan rolü kanıtlayarak fetişizm kuramındaki bir boşluğu doldurmayı başarmıştır. Ayaklar ve saçlar kuvvetli bir koku çıkarırlar. Hoş olmayan bir hale gelmiş koku alma duyularından vazgeçilince bunlar fetiş değerine yükselirler. Ayak fetişizminde her zaman kirli ve kötü kokan ayaklar cinsel nesne olurlar. Ayağa bağlanan fetişist tercih, böylece çocuk cinselliği kuramlarında da bir açıklama bulabilir (daha ileri bakınız). Ayak penisin yerini alır, çünkü bunun kadında bulunmayışı çocuk tarafından güçlükle kabul edilir.
Bazı ayak fetişizmi hallerinde, başlangıçta üreme organlarını arayan, yolda yasaklar ve bastırmalarla durdurulmuş olan *görme dürtüsü*'nün ayak ya da pabuç üzerinde kaldığı, bundan dolayı onların fetiş haline geldiği ortaya çıkarılabilmiştir. O zaman kadının üreme organı, çocuğun kurduğu düşünceye uygun olarak erkek organı şekli alıyordu.
22. "Güzellik" kavramının kökünü cinsel uyarılma alanında aramak gerektiği ve bu sözcüğün, aslında cinsel bakımdan uyarıcı olan bir şeyi anlatmak için kullanıldığı fikri bana tartışılmaz gibi geliyor. Görünmeleri en kuvvetli cinsel uyarılmayı belirleyen üreme organlarının kendilerinin hiçbir zaman güzel olarak kabul edilmemeleri olgusu bununla ilintilidir.

23. Psikanaliz, başka birçoklarında olduğu gibi bu sapıklıkta bir sürü beklenmedik motif ve anlam bulur. Örneğin teşhircilik büyük ölçüde hadımlaştırılma kompleksine bağlıdır. Bunda erkek üreme organının tümlüğünün yenilenen bir fikri ve erkek çocuk tarafından, kadının cinsel aracında bu organın eksik oluşu fikriyle duyulan çocukça memnunluk bulunur.
24. Sonradan, psişik aracın dokusu ve burada işleyen büyük dürtü tiplerini içine alan bazı varsayımlara dayanarak mazoşizm üzerindeki görüşümü hayli değiştirdim. Bir *ilk –şehvet uyandırıcı–* mazoşizmin varlığını tanımakla başlamıştım. Bundan daha sonra şu iki öbür şekil gelişiyordu: *Dişil* mazoşizm *ve moral* mazoşizm. Yaşamda kullanılmamış olan sadizmin, öz varlığına geri dönmesi, ilk mazoşizme gelip eklenen *ikinci derecede* bir mazoşizmin başlangıcıdır. (Bak. *Le problème Economique de Masochisme* başlıklı yazım, 1924).
25. Cinsel gelişmenin üreme öncesi evresi üzerine daha sonra yapılmış gözleme bakınız, bu kısımda bu görüşün doğrulanması bulunacakır.
26. Son olarak saydığı araştırmalar, tutkusal kaynağı nedeniyle sadizm-mazoşizm karşıt çiftine müstesna bir yer vermeye ve böylece onu başka "sapıklıklar" serisinden ayırmaya götürmektedir.
27. Burada kanıt olarak Havelock Ellis'in kitabından çıkarılmış şu parçayı vermek bana yeter (*Psychologie sexuelle*, 1903): "Bildiğimiz bütün sadizm ve mazoşizm olayları, Kraft-Ebing'in anlattıkları bile, aynı bireyde olayın iki kategorisini bize buldurmaktadır. (çoktan Colin, Scoot ve Férè'nin kanıtladığı gibi)."
28. Daha ilerde "eşit değerlilik" konusunda söyleyeceklerimize bakınız.
29. Öte yandan, iğrenme, utanma ve ahlak gibi cinsel gelişmenin önüne set çeken güçleri de insanlığın ruh yapısının oluşumunda cinsel dürtünün kendini sık sık kabul ettirdiği dış yasaklamaların tarihsel yığıntısı (çökeltisi) olarak kabul etmek gerekir. Bu yasaklamaları yansıması, eğitim ve başka dış etkenler onu kışkırtığı zaman kişinin gelişmesi üzerinde kendi kendine duyulur.
30. Sapıklıkların doğuşunun incelenmesi konusunda bir ön yorumda bulunmak isterdim: Normal cinsel gelişmenin bir başlangıcının saplanımlarından önce gelebilmiş olduğunu kabul etmekte (bunu fetişizm olgusunda kanıtlayabildik) insan haklıdır. Psikanaliz buraya kadar, sapıklığın *Oedipus* kompleksinin doğru bir gelişmenin tortusu olduğunu bazı hallerle gösterebilmiştir; bu kompleksin bastırılma-

sından sonra bünyeye göre cinsel dürtüde en önemli unsur değerini kazanacaktır.

31. Şimdi söylemiş olduğumu çürütmek için değil yalnızca tamamlamak için şunu ileri sürüyorum: Nevroz semptomları bir yandan libido dürtülerinin istekleri, üzerine öte yandan onlara bir tepki ile karşı koyan ben'in itirazları üzerine kurulmuştur.
32. *Etude sur l'hystérie*, 1895. İlk kez katartik yöntemi uygulamış olduğu hastadan söz ederken J. Breuer, "Cinsellik olağanüstü bir ilkellik hali içinde kaldı" diyor.
33. Sapıkların (uygun koşullarda düzelmiş davranışlar haline dönebilen) açıkça bilinçli fantazmaları, paranoyakları (düşmanca bir duygu ile başkaları üzerine atılmış olan) hayali korkuları, histeriklerin bilinçdışı fantazmaları –ki psikanaliz tarafından, semptomlar aracılığıyla ortaya çıkarılırlar– bütün bu oluşlar en ufak inceliklerine dek birbirlerine uyarlar.
34. Çoğu zaman psikonevroz apaçık bir dönüklükle birleşmiş bulunur. Bu halde heteroseksüel akım, büsbütün baskı altına alınmıştır. Berlinli W. Fliess'e hak vermek için, psikonevroz halinde dönüklüğe karşı her zaman ve zorunlu bir eğilim bulunduğu olgusuna, benim de özel hallerde ortaya çıkarabilmiş olduğum olgu üzerine dikkatimin çekilmiş olmasını onun bildirilerinden birine borçlu olduğumu itiraf ediyorum. Bu zamana dek tam değer; verilmemiş olan bu buluş bütün eşcinsellik kuramları üzerine belirleyici bir etki yapmaya yeterlidir.
35. Dürtüler kuramı, psikanaliz öğretisinin en önemli fakat en eksik bölümüdür. Sonraki çalışmalarımda (*Haz İlkesinin Ötesinde*,1920; *Ben ve Şu*, 1923) dürtüler kuramına yeni gelişmeler getirdim.
36. Nevrozların özel bir sınıfının incelenmesi tarafından bana esinlenmiş olan bu varsayımı burada doğrulamak kolay değildir. Fakat, öte yandan cinsel dürtülere gereken değeri vermeden onlar üzerine kesin bir şey söylemek bana olası değil gibi görünüyor.

II. BÖLÜM

37. Burada Moll'un yapısı anımsanacaktır; buna göre cinsel dürtü "contrectation" (dokunma) ve "détumescene" (şişkinliğin inmesi) dürtülerine ayrılır.

38. Çocuğun kişisel geçmişine düşen payı değerlendirmeden önce, kalıtsal geçmişine verilmesi gereken payı tam olarak belirlemek zaten olanaksızdır.
39. Bu sav bana daha sonra öyle cüretli göründü ki bunu, konuyu işleyen yazılarda, yeni araştırmalarla doğrulamaya kendimi verdim. Bu araştırmalar benim görüşüme uygun geldi.

    Çocukta cinselliğin psişik ve bedensel gösterilerinin incelenmesi henüz başlamıştır. Bir yazar, S. Bell, (*A preliminary Study of the Emotions of Love Betwen the Sexer* = Cinsler Arasındaki Aşk Coşkusu Üzerine Bir İlk İnceleme); (*American Journal of Psychologie*, XXII, 1902) şöyle diyor: *"I know of no scientist, who has given a careful analysis of emotion as it's seen in adolescents."* (Coşku olayını erginde görüldüğü biçimde ele alıp dikkatle çözümleyen bir bilim insanı tanımıyorum.) Erginlik öncesi döneminin somatik cinsel gösterileri, bağlantılarındaki soysuzlaşma gösterileri ile ya da kendileri soysuzlaşma gösterileri olarak dikkatimi çekti. Çocuğun aşk yaşamı üzerine bir konu, bu çağın psikanalizi üzerine okuduğum bütün yazılarda eksiktir. Sözgelişi, Preyer'i, Baldwin'in pek tanınmış çalışmaları: (*Mental development in the child and race* = Çocuktaki Kafa Gelişmesi ve Irk, 1894); Perez'in (*L'Enfant de trois ans a sept ans* = Üç Yaşından Yedi Yaşına Dek Çocuk, 1894); Strümpell'in, (*Die paedegogishe Pathalogie* = Pedagojik patoloji, 1899); K. Gross'un (*Seelenleben des Kindes* = Çocukların Ruhsal Yaşamı, 1904); Th. Heller'in (*Grundriss der Heilpaedagogik*, 1904); James Sulpy'nin (*Studies of Chilhood* = Çocukluk Üzerine İncelemeler, 1895); vb. Sorunun bugünkü durumunu dikkate almak için *Die Kinderfehler* dergisi gözden geçirilebilir (1896'dan beri). Bununla birlikte çocuğun yaşamındaki aşkın varlığını kanıtlamaktan başka yapılacak iş yoktur. Perez bunu savunur; K. Gross (*Die Spiele der Menschen*, 1899) bilinen bir şey olarak, "kimi çocukların erkence cinsel coşkulara yanaşabilir oldukları ve karşıt cinsin karşısında bir dokunma gereksinimi duydukları" olgusunu anımsatır.

    S. Bell, üç yaşındaki bir çocukta cinsel aşk belirtilerinin görüldüğünü saptamıştı. Aynı şekilde Havelock Ellis'e de bakılmalı (*Psikologie sexuelle* = Cinsel Psikoloji, Appendice II.)

    Yukarda çocuk cinselliği üzerine verilen yargı, Stanley Hall'ün önemli çalışmasının yayınlanmasından sonra ancak tutunabilmiştir: (*Adolescence, Its Psychologie and its relations to physiology, sociology,*

anthropology, sex crime, religion and education = Ergin, Onun Psikolojisi ve Fizyoloji, Sosyolojisi, Antropoloji, Seks Cürmü, Din ve Eğitimle İlişkileri New York, 1908).

A. Moll'ün yeni kitabı (*Das Sexuelleben des Kindes* = Çocukların Cinsel Yaşamı, Berlin, 1909), aksine benim yargımı çürütmüyor. Buna karşılık Bleuler'in *Sexuelle Abnormitaeten der Kinder* = *Çocukların Cinsel Anormallikleri* adlı kitaba bakınız.

Bayan doktor H. v. Hug-Hellmuth'un bir kitabı *Aus dem Seeleben des Kindes* = Çocuğun Ruhsal Yaşamı Üzerine, 1913; bugüne dek üzerinde durulmamış olan cinsel etkene tam değerini vermiştir.

40. Çocukluğun en uzak anılarıyla ilintili sorunlardan birini "*Les Souvenir-Ecrans*" başlıklı ve 1899'da yayımlanmış bir yazımda çözümlemeye çalıştım. (Bkz. *Psychopathalogie de la Vie quotidienne* = Günlük Yaşamın Psikopatolojisi, bölüm IV.)
41. İşleyişi birleşik olan bu iki süreçten ancak biri dikkate alınırsa bastırmanın mekanizması anlaşılamaz. Burada gize ehramının tepesine çıkarılan turist akla gelebilir; turist bir yandan itilmekte, öte yandan çekilmektedir.
42. Geleceğin nevrozlularının çocukluk yılları, normal kalmış olanlarınkinden, yaşanmış izlenimlerin niteliği ile değil fakat bu izlenimlerin yoğunluğu ve kesinliği ile ayırt edildiğinden bu gözlemler malzemesi kullanılabilir.
43. Çocuk cinselliği üzerindeki bu kuramın anatomik alandaki koşutu Bayer tarafından yapılmış özgün gözlemde bulunur (*Deutsches Archiv für Klinische Medizin*, LXXX. 1904), bu geri giden süreç rahim dışı yaşamının başlangıcından birkaç hafta sonra olmaktadır.

Üreme bezlerinin doku arası bölümünü cinsel belirleme organı gibi kabul eden yazarlar, kendi açılarından, anatomik araştırmalarda çocuğun cinsel yaşamından ve onun gizlilik döneminden söz etmeye gitmişlerdir.

Lipscütz'ün daha yukarıda adı geçmiş olan (not 1'e bakınız) erginlik bezleri üzerindeki kitabından şunu alıyorum: "Erginlik çağında tamamlanan cinsel belirtilerin gelişmesinin, bu anda hızı artmıştır fakat bize göre, daha dölüt yaşamı sırasında başlamış olan bir sürecin sonunu gösterdiğini söyleyerek gerçeğe daha çok yaklaşılır. *Bu zamana değin pek basitçe, erginlik denilen oluş, insanın ikinci on yılı ortalarına doğru ortaya çıkan ikinci bir önemli evre olsa gerek.* Doğumdan, bu

ikinci önemli evrenin başına değin giden çocukluk, erginliğin *ara evresi olarak* belirlenir."

Frenczi'nin bir eleştirisinde (*Internationale Zeitschrift für Psychoanalyse*, VI, 1920) anatomik kanıtlamalarla psişik gözlem arasında görülen uygunluk cinsel organların gelişmesinin *ilk en yüksek nokta*'sının embriyon dönemi başında yer alması, çocuğun cinsel yaşamının ilk açılmasının üçüncü ile dördüncü yaş arasında görünmesi olgusu ile çürütülmüştür. Anatomik örgütlenme anı ile psişik gelişme anı elbette bütün bütüne rastlaşmıyor olmalıdır. Bu yönde araştırmalar, insanın üreme bezleri üzerinde yapılmıştır. Öte yandan, hayvanlarda psikolojik anlamda bir gizlilik dönemi görülemeyeceğinden, yazarların cinsel gelişmede iki en yüksek nokta bulunduğunu ortaya çıkarmak için üzerine dayandıkları anatomik gerçekleştirmelerin hayvanlar dizisinin başka üstün türleri için de yapılabilmiş olup olmadığını öğrenmek pek önemli olur.

44. "Cinsel gizlilik dönemi" deyimini W. Fliess'ten alıyorum.
45. Burada sözü geçen olguda, cinsel dürtülerin yüceltilmesi, tepkisel kuruluşlarla yapılır. Bununla birlikte genel olarak yüceltme ile tepkisel kuruluşu ayrı iki süreç gibi kabule izin verilir. Yüceltmeler daha basit mekanizmalarla da üretilebilirler.
46. *Jahrbuch für Kinderheilkunde*'de, XIV, 1879.
47. Zaten burada, yetişkinin yaşamı süresince doğrulanacak bir olgunun belirtisi vardır; şöyle ki cinsel doyum uykusuzluğa karşı en iyi devadır. Sinirli uykusuzlukların çoğu cinsel bir doyumsuzluktan ileri gelir. Biraz düşüncesiz sütninelerin kendilerine bırakılmış çocukları, onların üreme organlarını okşayarak uyuttukları bilinir.
48. Doktor Galant, 1912'de *Neurologie Zentralblatt* 20'de "Das Lustcherli = Emzik" başlığı altında, bu cinsel etkinlik şeklini bırakmamış olan ve emziğin verdiği doyumu cinsel doyumun, özellikle sevgilinin öpmesinin verdiği doyumun kesin bir eşdeğeri olarak tanımlayan bir genç kızın itirafı yayınlanmıştır:

"Bütün öpmeler emziğin verdiği zevki vermiyorlar. Hayır, hayır, onlar bundan çok uzak. bir şey emilirken bütün bedeni dolaşan rahatlama duygusu anlatılamaz. İnsan sanki dünyada değildir ve öylesine memnundur ki artık hiçbir isteği kalmaz. Bu olağanüstü bir duygudur. Huzurdan başka bir şey, hiçbir şeyin bozamayacağı huzurdan başka bir şey istenmez. Bu, sözle anlatılamayacak kadar güzeldir.

Hiçbir ağrı, hiçbir acı duyulmaz, insan sanki başka bir dünyaya götürülmüş gibidir."

49. Ellis, doğrusu, otoerotik terimini biraz değişikçe, dışardan kışkırtılmayan fakat içerden belirlenen bir uyarılma anlamında tanımlıyor. Psikanaliz için temel olan onun kaynağı değil, nesne ile ilintisidir.
50. Pek geniş düşüncelerden ve başka gözlemler kullanılmasından sonra bedenin bütün bölümlerine ve iç organlara şehvet uyarıcılık karakteri verilmiştir. Dayanak olarak ileride narsisizm üzerine söylediklerimize bakınız.
51. Biyolojik açıklamalarda, özel hallerde yanlışlığa karşı hiçbir güvence olmamasına karşın hiçbir sonuçlayıcı anlayışa boyun eğmemeyi kolayca önleyemeyiz.
52. Onanizm üzerine, karışık olduğu kadar çok örnek de içeren edebiyata bakınız; sözgelişi, Rohleder'in *Die Masturbation*, 1899 ve *Wiener Psycholoanalytischen Verenigung*'un ikinci cildi "Die Onania", Wiesbaden, 1912.
53. Benim şu yazıma bakınız: "*Karakter ve Anüs Erotizmi*", 1908. Şuna da bakınız: "*Transformations de la Pulsion et en Particulier dans L'erotisme anal* = Dürtünün ve Özellikle Anüs Erotizmindeki Değişimleri" 1917.
54. Anüs bölgesinin erotizmine verilmesi gereken önemi bize anlatmaya katılmış olan bir yazıda (*Anal und Sexual*, Imago IV, 1916), Lou Andreas Salomé, anüs etkinliğinin ve onun ürünlerinin sağladığı fazla hazla ilgilenen çocuğa karşı yapılan ilk yasaklamanın, onun sonraki bütün gelişmesini belirlediğini kanıtlamıştır. Bundan dolayı çocuk, dürtülerinin gösterilerine düşman bir dünya ile çevrilmiş olduğunu duyar. Küçük kişiliğiyle bu yabancılar arasında ayrım yapmayı öğrenir ve ilk kez kendi haz alma yeteneklerini bastırır. O zamandan beri, "anüs" bütün yasak edilenlerin, yaşamından uzaklaştıracağı bütün şeylerin sembolü haline gelir. Daha sonra anüs bölgesiyle üreme bölgesi arasında istenen kesin ayrılık onları karakterize eden anatomik yakınlık ve görevce benzerlikle çelişme halindedir. Üreme organı murdar kalır; kadında bir ek yapılardan başka bir şey olmaz gibi görünür.
55. İleri bir yaşta onanizm pratiğinde özel teknikler kullanılması, çocukluğu sırasında bu pratik için kendisine yapılmış yasağı kaldırma denemesinden başka bir şey değildir.
56. Nevrozluların suçluluk duygusuna daima erginlik sırasında çoğu zaman yapılmış olan bir onanizm etkinliğinin bağlandığı nedenleri, yi-

ne son olarak Bleuler'in kanıtladığı gibi, daha da derinleştirme ihtiyacındayız. Bu bağlantı kabaca şöyle anlatılabilir: Onanizm yalnız başına hemen hemen çocuğun bütün cinsel etkinliğini temsil eder ve bütün bu etkinliğe bağlanmış suçluluk duygusuna konu olur.

57. Havelock Ellis "Cinsel Psikoloji" başlıklı incelemesinin ek bölümünde, görünürde normal hale gelmiş öznelerin çocukluk boyunca ilk cinsel hareketlerle içinde doğdukları koşullar üzerine otobiyografik bir tanıklıklar dizisini anımsatıyor. Bu tanıklıklar, doğaldır ki çocuk amnezisi cinsel yaşamın bu tarih öncesi üzerine rastlayan ve nevrozlu hale gelmiş bir kimsede ancak psikanalizle dolabilen bir boşluk sunarlar. Bununla birlikte, bu tanıklıklar bir bakımdan doğrudurlar ve benim yazım yönündeki etiyolojik varsayımlarımı değiştirmemi belirleyenler bunlar olmuşlardır.

58. Ben 1905'te, yetişkinler üzerine uygulanan psikanalitik araştırmaların sonuçları ile bu kanılara varmıştım. Çocuğun doğrudan doğruya gözlemi ancak o zaman serbestçe uygulanabilmişti ve tek tek belirtiler, ilgi çekici gerçekleştirmeler vermişti. O zamandan beri özel nevroz hallerini analiz ederek çocuğun psikocinselliğine daha doğrudan doğruya girebilmeyi başardık (*Jahrbuch für psychoanalische und psychopathologische Forschungen* I, 1909; ve devamı). Doğrudan doğruya gözlemin, psikanalizin eriştiği sonuçları doğrulamaktan başka bir şey yapmamış olduğunu görmekle mutluyum; bu, araştırma yönteminin haklı olduğunu doğrulayan bir kanıttır.

Beş yaşındaki küçük bir çocuğun fobisinin (küçük Hans'ın) analizi, bize psikanalizin sözünü etmediği çok şeyler öğretmiştir: Cinsel sembolizm, yani cinsel şeylerin, cinsel olmayan nesneler ve bağlantılarda temsil edilmesi, çocuğun ilk konuşma denemelerine dek varır. Ayrıca, aydınlık kaygısından otoerotizmin iki evresi ile nesne sevgisi arasında kronolojik bir sıralanma kurarak önceki açıklamada yanılmış olduğumu anlamak zorunda kaldım.

Gerçekten yukarıda anlatılan analizler ve Bell'in raporları, üç ile beş yaş arasındaki çocukların çoktan net bir şekilde nesne karakterinde bir cinsel seçim yapma yeteneğinde olduklarını ve bu seçimin onlarda güçlü coşkular uyandırabildiğini bize öğretmektedirler

59. Aynı şekilde, kadında da bir hadımlaştırılma kompleksinden söz etmek olasıdır. Her iki cinsten çocuklar öyle bir kuram tasarlar ki buna göre, kadının başlangıçta bir penisi olduğu, sonra kesilme ile bu-

nu yitirdiği inancı kurulur. Erkek çocuklarda, sonunda, kadınların hiç penis sahibi olmadığı kanısına varıldığında, çok zaman öbür cins için sürekli bir küçümseme duygusu belirir.

60. Çocuğun bu son yılları üzerine cinsel kuramların sayısı pek çoktur. Ben burada ancak birkaç örnek verdim.
61. Yetişkin nevrozlulardaki bu evrenin kalanları için Abraham'ın yapıtına bakınız. (*Untersuchungen über die früheste praegenitale Entwitsklungsstufe der Libido. Internationale Zeitschrift für Psychoanalyse*, IV. 1916) Daha sonraki bir çalışmada (*Versuch einer Entwicklungschichte der Libido*, 1924). Abraham bu ağız aşamasını da pekâlâ arkasından gelen sadistik-anal aşama gibi her biri nesne karşısında ayrı bir davranışla karakterize edilen iki bölüme ayırmıştır.
62. Abraham son olarak adı geçen yazıda anüsün, embriyonun ilkel ağzından (blastopore-tomurcuk gözeneği) ileri geldiğine dikkati çekmiştir. Bu psikoseksüel evrimin prototipi olarak görünen bir olgudur.
63. 1923'te çocuğun gelişmesine iki üreme öncesi örgütlenmesinden sonra yerleşen üçüncü bir evre sokarak bu görüşleri değiştirdim. Üreme evresi denilmeye toptan hak kazanan bu evrede, cinsel bir nesne ve cinsel evrimlerin bu nesne üzerine bir geri çevrilmesi bulunur. Fakat onunla cinsel olgunluk çağındaki kesin örgütlenme arasında temelden bir ayrılık görülür: Bu evre tek bir üreme organı tanır, o da erkek organıdır. İşte bunun için, ona fallus örgütlenmesi aşaması adı verdim. (*L'Organisation Génitale Infantile* = Çocuk Üreme Örgütlenmesi, *Inter Zeitshr f. Psa.* IX, 1923). Abraham'a göre biyolojik prototip embriyondaki cinsel aracın iki cinsinin ayrılmamış karakterinde bulunur.
64. Bazı kimseler sallandıkları zaman anımsarlar: Hava, üreme organlarına dokundukça cinsel bir haz duyarlar.
65. Bazı yürüme bozukluklarının ve agorafobi olaylarının analizi, hareket etme hazzının cinsel niteliğinden şüphe ettirir. Modern eğitimin, gençliği cinsel etkinlikten çevirmek için sporlardan yararlandığı bilinir; bunun, özgülce cinsel olan zevkin yerine hareketin zevkini koyduğunu ve cinsel etkinliği otoerotik unsurlarından birine geri götürdüğünü söylemek daha doğru olur.
66. "Erojen" mazoşizm denilen şey budur.
67. Yukarıdaki açıklamadan reddedilmez şekilde çıkarılması gereken sonuç, her bireye bir ağız, anüs, idrar yolu vb. erotizmi bağlamak ve

bu erotizm şekillerine uyan psişik gerçekleştirmelerin bir anormallik ya da bir nevroz sonucu çıkarılmaması gerektiğidir. Normali anormalden ayıran farklar ancak cinsel dürtüyü meydana getiren çeşitli unsurların orantılı yoğunluğunda ve gelişmeleri boyunca oynamaya çağırdıkları rolde bulunabilir.

III. BÖLÜM

68. Burada verdiğimiz şematik açıklayış, her şeyden önce ayrılıkları ortaya çıkartma amacını gütmektedir. Daha yukarda, çocuk cinselliğini nesne seçme ile ve fallus evresinin gelişmesi ile kesin cinsel oluşuma ne ölçüde yaklaştığını gösterdik.
69. *"Mozaşizmin Ekonomik Sorunu"* adlı yazımdaki bu sorunu çözümlemek için yaptığım girişimlere bakınız.
70. 1905 yılında yayınladığım, şu başlığa taşıyan denemelere bakınız (Nükte ve Bilinçsizlikle İlişkileri).
    Zekâ oyunları ile vaktinden önce haz üzerine gidilir ve bu öne alınan haz, sırası gelince kendisi de daha yoğun bir haz yolu açar; çünkü bazı iç yasaklamaları uzaklaştırır.
71. "Lust" (Alm. haz) teriminin, bir yandan kısmi bir doyum gibi davranan ve öte yandan cinsel gerilimi sürdürmeye katılan cinsel uyarılmaların oynadığı çift rolü anlattığını ortaya çıkarmak önemsiz değildir. "Lust" teriminin iki anlamı vardır. Cinsel gerilimi belirttiği kadar duyulan doyum hissi arzusunu belirtir. "Ich habe Lust" şu demektir: Bir şey isterdim, bir şey arzuluyorum.
72. Lipschütz'ün daha önce sözü geçen yapıtına bakınız. s. 15.
73. Bu sınırlama "aktarma nevrozları"ndan başka nevrozlar psikanalizce daha yanaşılabilir olalı beri aynı değere sahip değildir.
74. Önceki nota bakınız.
75. Bkz. *"Pour introduire narcissisme* - Narsisizmi içeri sokmak için."
76. Herkesçe kabul edilen görüş bakımından hiçbir karışık anlam sunmayan "erkek" ve "dişi" kavramlarının, bilimsel açıdan bakıldığında pek karmaşık olduğunu düşünmek gerekir. Bu iki terim, üç değişik anlamda kullanılır. "Erkek" ve "dişi" "etkinlik" ya da "edilginlik"in karşılıkları olabilirler ya da *biyolojik* ve son olarak *sosyolojik* anlamda alınabilirler. Psikanaliz bu anlamlardan temel olarak birincisini dikkate alır. İşte böylece, az önce libidoyu "erkek" olarak karakterize ettik. Gerçekten, dürtü daima, amacı edilgin olduğu zaman bile etkin-

dir. Biyolojik anlamda alınan "erkek"ve "dişi" terimlere, açık ve kesin tanımlamalar daha uygun gelir. O zaman "erkek" ve "dişi" bir kişinin ya sperma bezlerinin ya da yumurtalık bezlerinin, bunlardan çıkan çeşitli görevleriyle varlığını belirtir.

"Etkin" öğe ve onun ikinci derecede gösterileri, sözgelişi artmış bir kas gelişmesi, bir saldırma davranışı, daha şiddetli bir libido, her zaman biyolojik anlamda "erkek"lik kavramı içine girer; ama onun zorunlu bir özelliği değildir. Belli bir sayıdaki türde, saydığımız karakterlerin dişilerde olduğunu görüyoruz. "Erkek" ve "dişi" terimlerine verdiğimiz sosyolojik anlama gelince, bu her gün, her iki cins üzerinde yaptığımız gözlemlere dayanmaktadır. Bunlar, cinslerden birinin bir kimsedeki karakterinin biyolojik bakımdan da sosyolojik bakımdan da öbürünün karakterlerini söküp atmadığını kanıtlamaktadır. Her insan, gerçekten, biyolojik bakımdan kendi cinsine özgü karakterlerle öbür cinse özgü karakterlerin bir karışımını, aynı şekilde, etkin ve edilgin öğelerin bir karışımını sunar ki psişik düzendeki bu öğeler biyolojik karaterlere ya bağlıdır ya değildir.

77. Psikanaliz bize, cinsel nesne seçiminin iki ayrı yolla yapıldığını öğretiyor. Daha yukarda gördüğümüz gibi kaynakları ile ilk çocukluğa çıkan bazı modeller üzerine dayanabilir ya da kişinin kendi benini aradığı ve onu başka bir kişide bulduğu *narsisizm*'e bağlı karakterler sunar.

Bu son yol, patolojik hallerde tam özel bir karakter alır fakat bu, burada çizdiğimiz çerçeve içine girmez.

78. Yorumlamalarımın rahatsız edebileceği kimselere, Havelock Ellis'ten, *"Psychologie sexuelle* - Cinsel Psikoloji" parçasını okumalarını öğütlerim. O, bunda anne ile çocuk arasındaki bağlantıyı, benimkine çok yaklaşan bir yorumlama ile işlemektedir.

79. Çocuk bunaltısının kaynağı üzerideki bilgilerimi üç yaşındaki bir oğlana borçluyum. Çocuk bir gün ışıksız bir odada bulunuyordu, şöyle bağırdığını duydum: "Teyze, bana bir şey söyle, korkuyorum, çünkü çok karanlık!" Teyzesi ona şu karşılığı verdi: "Bu neye yarar, beni göremeyeceksin ki!" Çocuk, "Zararı yok," diye karşılık verdi, "Birisi konuşurken aydınlık oluyor." Demek ki çocuk karanlıktan korkmuyordu, sevilen bir kimsenin yokluğundan bunalmıştı ve bu kimse varlığını ona duyurduğu anda sakinleşme umudu verebiliyordu. Psikanalizin en önemli noktalarından biri nevrotik bunaltının libido-

dan doğduğunu, sirkenin şaraptan dönmesi gibi onun bir ürünü olduğunu gösterebilmiş olmasından ibarettir.

Daha geniş bilgiler için, soruna kesin bir çözüm bulmuş olduğumu ileri sürmemekle birlikte, benim kitabıma bakabilirsiniz: "Psikanalize Giriş"e.

80. Daha yukarıda, çocuğun cinsel seçimleri üzerine ve "sevgi akımları" üzerine söylediklerimize bakınız.

81. En yakınlarla cinsel birleşme yasağı, insanlıkça edinilmiş bir şey olarak kabul edilir ve başka birçok tabu gibi töremize katılarak çoğu kimselerde irsiyet yolu ile saptanır. (Bakınız Freud, *"Totem ve Tabu,"* 1913). Bununla birlikte, psikanaliz bize kaç kişinin gelişme dönemlerinde kendilerini en yakınlarla cinsel birleşmeye iten girişimleri yenmek için ne kadar savaşmak zorunda kaldığını ve yine de ister hayalde, ister gerçekten olsun sık sık bu duruma düştüğünü göstermiştir.

82. Çıkış noktası olarak, çocuğun sonunda vazgeçtiği cinsel araştırmalara sahip olan erginlik çağının fantazmaları, gizlilik dönemi bitiminden önce var olabilirler; toptan ya da kısmen bilinçdışında kalabilirler. İşte bunun için, onların görünme tarihlerini saptamak çoğu zaman olanaksızdır.

Bu hayaller, bastırılmış libidonun kimi unsurlarının göründüğü biçimler olan, sanki hazırlayıcı aşamaları oluşturan çeşitli semptomların doğuşu bakımından büyük bir önem taşımaktadırlar. Bu hayaller, düş şeklinde bilinçli hale gelen gece fantazmalarının prototipleridirler. Düşler çoğu zaman, uyanıklık halinde uğradıkları uyarımların etkisi altında ve henüz soğutulmamış olan bu tür fantazmaların ("günün kalıntıları") yenilenmesinden başka şeyler değillerdir.

Bu erginlik çağının cinsel fantazmaları arasında cinsel deneyleri ne olursa olsun hemen hemen her kişide ortaya çıkmaları olgusu karakterize edilenler vardır. Bu düşünceler düzeninden yola çıkarak çocuğa ana-babasının cinsel birleşmesini gördüğü, sevilen bir kimsenin kendisini erkence ayarttığı, hadımlaştırılmakla tehdit edilmiş olduğu ve annesinin göğsünde bir süre kalırken orada her türlü değişmelerden ya da son olarak ana-babasına oranla eski durumu ve bugünkü durumu arasında ayrılıktan başlayarak yetişkinin bütün bu efsane kurduğu "aile romanı" denilen şeyi geçirdiği hayalleri söyleyelim. O. Rank, (*Der Mythus von der Geburt des Helden*, 1909) başlıklı bir yazıda bu tür fantazmalarla mitoloji arasındaki bağlantıları göstermektedir.

Oedipus kompleksinin bütün nevrozların temel kompleksi olduğunu ve bu hastalıkların en temel bölümlerini oluşturduğunu söylemek yerindedir. İleride yetişkinin cinselliği üzerine kesin bir etki yapacak olan çocuk cinselliği Oedipus kompleksinde en yüksek noktasına erişir. Her insan, kendini Oedipus kompleksini yenme çabasını vermek zorunda görür. Bu çabaya katılmazsa bir nevrozlu olacaktır. Psikanaliz bize Oedipus kompleksinin temel önemine gittikçe daha çok değer vermeyi öğretmektedir; diyebiliriz ki (psikanalizi tutanları ve ona karşıt olanları ayıran, biricilerin bu olguya verdikleri önemdir. Başka bir çalışmada, *La traumatisme de la naissance*'ta (Doğumun Trovmatizmi) Rank, anneye bağlılığı embriyon dönemine götürmüş ve böylece Oedipus kompleksinin biyolojik temelini göstermiştir. Yukarıda söylenenden farklı olarak doğum bunaltısının travmatik izleniminden, en yakınlarla cinsel birleşme yasağını türetir.

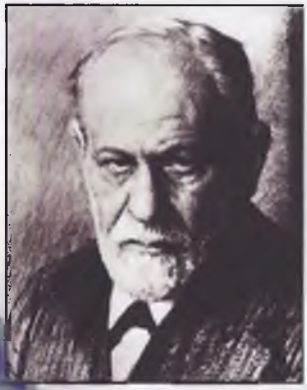
83. *Düşler Bilimi*'ndeki Oedipus yazgısına efsanece verilen uğursuzluk karakteri üzerine açıklamalara bakınız.
84. Benim şu başlığı taşıyan denememe bakınız. *Sur un Type Particulier de Choiz d'objet Chez l'homme*, 1910 (*Erkekte Nesne Seçiminin Özel Bir Tipi Üzerine*).
85. Aşk yaşamının özelliklerinden çoğu ve aşk tutkularının aldığı zorlayıcı karakter, çocukluğa başvurulursa ve orada, o çağda görünen, etkisi hâlâ kendini duyuran olayların yansımaları görülürse ancak anlaşılabilir.
86. Burada, Ferenczi'nin hem fantazilerle dolu, hem de zengin fikirler taşıyan yapıtını anımsatmak yerinde olur (*Versuch einer Genitaltheorie*, 1924). Ferenczi, bu yapıtında gelişmiş hayvanların cinsel yaşamını biyolojik evrimlerinin tarihinden çıkarıyor.

IV. BÖLÜM

87. Bu yalnızca nevrozlarda "negatif halde" görünen sapıklık eğilimleri için değil "pozitif" sapıklıklar ya da asıl sapıklıklar için de doğrudur. Demek ki asıl sapıklıkları, özellikle saptanacak olan çocuk sapıklıklarına götürmek haksızlık olur, bunlar cinsel yaşamın serbest gelişmelerini gerçekleştirememiş olmalarından ileri gelen bu eğilimlere doğru bir geriye-dönüş sayılmalıdır. İşte bundan dolayı, "pozitif" sapıklıklar, onlar bile, psikanalitik tedavi yolu ile işleme tutulurlar.

88. Çok zaman erginlik döneminin başında normal bir cinsellik akımının varlığı görülür fakat dışarıdan gelen engellere dayanamayacak kadar zayıf olan bu akım kaybolur ve yerini sapıklığa varacak olan bir geri-dönüşe bırakır.
89. Bazı karakter özelliklerinin bile belirli erojen unsurlarla bağıntısı olduğu ortaya çıkarılabilmiştir, Böylece, inatçılık, cimrilik ve düzen fikri erojen anüs bölgesinin etkinliğinden türetilebilir. Güçlü bir idrar yolu erotizmi ise "gözü yükseklerde olma" özelliğini açıklayabilir.
90. İnsan yaradılışını iyi tanıyan Emile Zola *Yaşama Sevinci*'nde, bir genç kızın gönül coşkunluğundan ve saf bir yararlanma gütmezlik duygusundan dolayı, varını yoğunu, servetini, en sevgili arzularını, karşılık beklemeksizin sevdiği adama verişini anlatır. Bu genç kız çocukken öyle doymak bilmez bir sevgi gereksiniminin egemenliği altına girmişti ki başka bir küçük kızın tercih edildiğini görünce bir gaddarlık yapmıştı.
91. Bazı izlenimlerin sahip oldukları saplanma eğiliminin önceki bir çağda fiziksel bir cinsel etkinliğin yoğunluğundan ileri geldiği kabul edilebilir.

İnsanın ve hayvanın cinsel gereksinimlerini açıklamak için, biyolojide "cinsel bir dürtü"nün varlığından söz edilir. Aynı şekilde, açlığı anlatmak için de bir beslenme dürtüsünün olduğu varsayılır. Bununla birlikte halk dilinde cinsel gereksinim için açlığa karşılık gelen bir kelime yoktur. Halkın görüşü, cinsel dürtünün niteliği ve karakterleri üzerine bazı kesin düşünceler içerir. Freud, bu noktada müdahale etme gereği duyar ve cinsel bastırmaların çocuklar üzerinde nasıl evrildiğini sergiler. Freud'un anlaşılmasında kilit rolü oynayan ve büyük gürültüler koparak sert tartışmalara yol açan *Cinsiyet Üzerine*, her aydının hatta her anne babanın mutlaka okuması gereken temel yapıtlardan biridir.

online satış:
www.saykitap.com
10 TL
ISBN 978-975-468-022-5
9 789754 680225
SAY YAYINLARI

PSİKOLOJİ DİZİSİ